

ମର୍ମିଳା



ବ୍ୟ. ବ୍ୟ.

ମୁଖ

S A N D H Y A

By
V. V. MENON

Publishers
P. K. BROTHERS, CALICUT.

സ സ്യ

വി. വി. മേരോൻ

പ സ ച യ ക ര ച ന:
പി. കെ. മുരേഷ്,
ക ച ച ശി ക ക ട്
വി ല: 1ക. 50പ.

Second Edition

October 1965

Copies 1000

Price 1—50

Printed at

**The Asoka Press,
Calicut-I.**

**Approved by the Kerala Govt.
for School Library use**

പാക്സ്പേസ് അനുമതി വിഹാരം

ଉତ୍ତରକମାଳ

1. ତତ୍ତ୍ଵବୀଦି
2. ମାନ୍ୟତାର ଶରୁ
3. ସମୟ
4. ଅଧିକାରୀଙ୍କାର ବୀଦି
5. ପଥଯ କରି
6. ନୀତ୍ୟକର୍ଯ୍ୟକ

തൊട്ടവീട്

ആധാസകരവും ബഹുമാനവുമായ പൊതുജീവിത ത്തിനരശ്രഷ്ടം കൂദാശമേനോൻ തീർപ്പെപ്പുട്ടതി. “ഈനി അത്മകമ ഒന്നാഴ്തണം.” പക്ഷേ അതിനൊരുംതു സൈപരമായി ജീവിക്കണം? അതെവിടെയാണ് വേണ്ടതു? പ്രത്യേകം ജോലികൾക്കാണും പോകാതെ തന്നെ സുവജീവിതം നയിക്കുവാൻ വേണ്ടതു അദ്ദേഹം സന്ധാരിച്ചുവെച്ചിരുന്ന്. പിന്നെ ബന്ധുക്കളിൽ ഒരു ബാധഗ്രാമമല്ലോ? അവരാൽ അദ്ദേഹത്തിനിംബാധിയിൽ നില്പതാണ്. അറുപത്താനായി വയസ്സുകൊണ്ടില്ലോ കൂദാശമേനോൻ വിവാഹം കഴിച്ചിരുന്നില്ല.

ഒട്ടവിൽ, പ്രശാന്തമായ കാലടിയിൽ, അലുവാസ്തു അയുടെ വക്കിനു, താമസമാക്കുവാൻ അദ്ദേഹം തീർച്ച ചെപ്പുട്ടതി. ശകരാചാര്യരെ കൂദാശമേനോനു പണ്ണേ പദ്യരൂമാണ്. വീട്ടിന്റെ നോക്കുവാൻ വളരെ

അകന ഒരു ചാർപ്പകാരനെ എഴുതിവത്തീ. അതി ലൊന്നം ശ്രദ്ധിക്കുവാൻ ഇനി അദ്ദേഹത്തിന് ഇടയുണ്ടാവില്ല. നല്ലോത പേനാക്കത്തി, ഒന്നരണ്ടു ഡസൻ പെൻസിൽ, രണ്ടുനൂൺ കെട്ട് കടലാസ്സ് ഇവയെല്ലാം വാങ്ങി അദ്ദേഹം പുതിയ വീട്ടിൽ താമസമാക്കി.

വായനമുറിയിലെ മേഖലിയിൽ സാധനങ്ങളെല്ലാം അടക്കിവെച്ചു കൂളിമേനോൻ കസേരയിൽ ഇതന്. ഇനി എന്തിനെന്നയാണ് പ്രവൃത്തി ഏറ്റംഭിക്കേണ്ടതു് എന്ന ടീയറയിൽ മുഴക്കി. എഴുന്നേറു ജനവാതിലിഞ്ച് അടക്കൾ ചെന്ന പുരത്തെക്കുന്നു. തോട്ടം, ആർ താമസമില്ലാതിരുത്തുകാരനാം ഒരു ബാധിച്ചപോലെ കാണപ്പെട്ടു. മതിലിനു ചുററു ധാരാളം മാതള മുക്കണ്ണൻ ഉണ്ട്. അവയുടെ വിടവുകളിലൂടെ കൂളിമേനോൻ പുരത്തെക്കുന്നു. അവിടം ഒരു മനാൽ തതിട്ടാണ്. കുട്ടികളുടെ പലേ കളിക്കോപ്പുകളും അവിടെ കീടക്കുന്നു. ഒരു വണ്ടി, ഒരു ചെണ്ട, കുഴൽ, പത്രം, മണ്ണകൊണ്ടും ഇന്ത്യക്കിലകൊണ്ടും കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയ ഒരു വീട് മുതലായി ലഹരിയുണ്ടാക്കുവാൻ പററിയ നിരവധി ഉപകരണങ്ങൾ!

കൂളിമേനോൻ നന്നറിച്ചുളിച്ചു. തോട്ടുകളും സൈപ്പരംകൊല്ലികളായ കുട്ടികളുണ്ടെങ്കിൽ അതു തന്നെ പ്രവുത്തിക്കു വലിയ തകസമമായിത്തീരുമല്ലോ! ഭേദകാല തതിലെ നൂരുന്നുകൾ ഓരോന്നായി തപ്പിയെടുക്കുവാൻ താൻ നില്ക്കുമ്പോൾ അന്തരീക്ഷം ആവശ്യപ്പെടുന്നോൾ കുട്ടികൾ പുരത്തുകൊണ്ടു കൂത്താടി കോലാഹലം കൂട്ടുക! നല്ല കേമമായി! ഷൈയ്, ഇതു വലിയ ഉപദ്രവമായി തീരുമല്ലോ എന്നാലോച്ചിച്ചു കൂളിമേനോൻ കസാലയിൽ

ചെന്നിൽനം. ഒരു പെൻസിലെടുത്തു തുർപ്പിക്കവാൻ മുടങ്ങി. അങ്ങിനെ ചെത്തിക്കാണ്ടിരിക്കുന്നോൻ, കൂട്ടിക്കാലത്തു് ഒരു ചെറിയ പേന്നാക്കത്തി കിട്ടുവാൻ താൻ എത്ര ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു എന്ന തുള്ളമേനോൻ ഓത്ത്. പാക്കേ എത്ര കാലം കഴിഞ്ഞു ആ മോഹം സാധിക്കവാൻ! അറുപത്താനു വഷ്ടികൾ!

ആത്മകമ്പായുടെ ഭ്രഹം എങ്ങിനെയായിരിക്കുന്ന മെന്നം, അതു് എത്തു രീതിയിലെഴുതണമെന്നാമുള്ളതിൽ തുള്ളമേനോൻ യാതൊരു സംശയവുമില്ല. ഗൗരവ ഹാനി വരുത്തുന്ന നീഡ്യാരസംഭവങ്ങൾ യാതൊന്നും അതിൽ പാടില്ല. ഭാഷ പ്രസ്താവനായിരിക്കണം. ഇതെല്ലാം പണ്ണേ തീച്ചപ്പെടുത്തിയതാണ്. അതുകൊണ്ടു് കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, താഴക്കാണംപ്രകാരം താൻ എഴുതിത്തുടങ്ങിയതു് എന്തിന്റെ പ്രേരണകൊണ്ടാണെന്നു തുള്ളമേനോൻ അതുകുത്തപ്പെട്ടു. ‘എൻറെ ആദ്യകാലത്തെ ഓമ്മ, ചിരഞ്ഞം, ചൊരിയും പിടിച്ചിരുന്ന എന്ന മാവുനേരാൽ ഉപയോഗിച്ച നീഡ്യങ്ങളും തേപ്പിച്ചിരുന്ന അമ്മയെപ്പററിയാണ്’. അനു താൻ ഉറക്കെ, തൊണ്ട പൊട്ടുനമട്ടിൽ, കുറയുക പതിവാണ്. പിന്നീടു് ഉറക്കെ സംസാരിക്കിൽ എൻറെ സ്വഭാവമായിത്തീർന്നു. പ്രായമായതിനുശേഷം ഇതിനു പലതവണ താൻ പലതുടെ പക്കൽനിന്നും രോകാരം കേട്ടിട്ടണ്ടു്. ഒരിക്കൽ കോടതിയിൽവെച്ചു് ജീവി ഇന്ന സ്വഭാവത്തിനു് എന്ന താങ്കിതുചെയ്യുകയുടെ ഉണ്ടായിട്ടണ്ടു്.’

കസാലയിലേക്കെ പിന്നോക്കം ചാരിയിരുന്ന തുള്ളമേനോൻ ഇതു വായിച്ചുട്ടു് ആശ്വാസ്യപ്പെട്ടു.

‘ചേര, എന്തസാമ്പദ്യമാണ് തൊൻ എഴുതിയതു്! ഇതോക്കെ എന്നെന്ന ഇപ്പോൾ ഓമ്മപ്പുട്ടുള്ളന്തു് എന്താണു്?’ എന്ന് അദ്ദേഹം ആലോചിച്ചു.

എക്കിലും അതായിൽനാം വാസ്തവത്തിൽ കട്ടിക്കാലത്തെ ആദ്യത്തെ സ്ഥിരം. കുമത്തിൽ ഇതുപോലെ അതിപരിചിതങ്ങളായ അനേകം നിറ്റാരസംഭവങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൻറെ ഓമ്മയിൽ എന്നീററുവന്നു. ഉദാഹരണമായി, അയൽപ്പക്കത്തെ പെൻകട്ടിയുമൊന്തമിച്ചു് അച്ചുനാം അമ്മയുമായി കളിച്ചു ക്രമം. ഇതോക്കെ എഴുതി എന്തിനാണു് സമയം കളയുന്നതെന്നു തുള്ളുമെന്നോൻ അതുകൂട്ടപ്പെട്ടു. ഈ അസംബന്ധങ്ങളാക്കെ ആരെ കിലും വായിക്കമോ? വായിച്ചാൽത്തന്നെ രസികമോ? എക്കിലും ഈ രീതിയിൽ കുറെ എഴുതുവാൻ തുള്ളുമെന്നോന്നു രസംതോന്നി.

ആ സമയം പുരത്തുനിന്നു ചെവി ചുള്ളം പാടിക്കുന്ന ഭയക്കരമായ ഒരോച്ചു! അയൽവീട്ടിലെ കട്ടിക്കുള്ളിനേയും അവരൻറെ അനജത്തിയേയും കളിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞു വിട്ടപ്പോൾ ഉണ്ടായ ലഹരയായിൽനാം ആ കേടുതു്. വികൃതിമായ കട്ടിക്കുള്ളൻ അമ്മയുടെ പിടിവിട്ടവിച്ചു പുരത്തേക്കാടിവന്നു. തുടെ അനജത്തിയും. രണ്ടാഴ്ചം തുടി ചെണ്ടും കഴലുമെടുത്തു കണ്ണൂർലമായ ഒരു വാദ്യം തുടങ്ങിയിൽനാം.

ആത്മക്രമ എഴുതുവാൻ സൈപ്രസജിവിതം അനേപണ്ണിച്ചുവന്ന ഒരു മനുഷ്യൻ ഇത്തരം ലഹരകൾ കേട്ട പൊറുക്കമോ? ആ പിള്ളരെ പിടിച്ചു് രണ്ടു പൊട്ടിച്ചുവിട്ടു വാനുള്ള ദേശ്യത്തോടുകൂടി തുള്ളുമെന്നോൻ വാല്യക്കാരൻ ശക്രന്നെ പിളിച്ചു് അന്നേ വീട്ടിൽ കേൾക്കാതക്ക

വല്ലും പറഞ്ഞു. ‘എന്നോ, എന്തു കൂടിരാണോ’ ആ വീട്ടിൽ താമസം?’

“ങ്ങ സ്ഥിർമാറ്റുതം അദ്ദേഹത്തെ കുടംബവുമാണോ എന്നുണ്ടോ. കളിച്ചതാമസിക്കാൻ വന്നിരിക്കയാണോ.”

“അതിനു മറ്റൊരുവരെ സെപ്പരം കെട്ടത്തണ്ണോ? അവക്കു ആ പിള്ളരെ മിണ്ഡാതിരിക്കുന്നുണ്ടോ?”

ഖതുകഴിഞ്ഞു അല്ലെന്നിലിഷം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു സാധ്യത്തിലൂടെ സ്വരം അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു കേട്ട്, “കട്ടി തുജ്ജു ഖണ്ടിനെ ലഹരി ശ്രദ്ധാലൂ.” ഈ പറഞ്ഞു കൊണ്ടു അവർ പുറത്തേക്കവന്നു. തുജ്ജുമേനോൻ ജന വാതിലും ചെന്നനിന്നു സംഭാഷണം മുഴവൻ കേട്ടു.

“കട്ടികളേ, ഖണ്ടിനെ ലഹരികൂട്ടത്തും. അദ്ദേഹവീട്ടിൽ ആളുകൾക്കു താമസിക്കുന്നോ?”

“അയാൾക്കുന്നു അദ്ദേഹം, എപ്പുകേട്ടുണ്ടോ?”

“അദ്ദേഹം, പ്രായംകൂടിയ ആളാണോ. വയസ്സായ വക്കു കട്ടികളുടെ ഒപ്പു കേട്ടാൽ ദേശ്യം വരും. നിങ്ങളുടെ കളി മനസ്സിലാവില്ല.”

“ഹും, ആ സ്കീഫുടെ ധിക്കാരം കേട്ടവോ!” തുജ്ജുമേനോൻ ഉള്ളിൽ വിചാരിച്ചു, “എനില്ല കട്ടികളെ മനസ്സിലാവില്ലതു!” ആത്മകമായും ആ ഏഴുതിതിന്തിരം ആ സ്കീഫു ഒന്നു നോക്കാൻ കൊടുത്തയച്ചാലോ എന്നുള്ളി തുജ്ജുമേനോനു തോന്തി. “കട്ടികളെ എനില്ല മനസ്സിലാവില്ലതു!” ഉടനെ കട്ടിക്കാലത്തു അയൽപ്പക്കത്തെ ഒരു കിഴവന്നാവേണ്ടി അമ്മ തന്നോടു ലഹരികൂടാതിരിക്കാൻ പറഞ്ഞതും മറ്റൊ തുജ്ജുമേനോന്റെ ഓർമ്മയിലേക്കവന്നു. അയാൾ വല്ലാത്താരാളായിതനു,

ആ കിഴവൻ! കളീക്കപ്പോൾ അയാളുടെ പരസ്പിൽ പോയി പരാട്ടക്കാൻപോലും സമ്മതിച്ചിരുന്നില്ല. അയാളുടെ ഒരു തുലികാചിത്രം കൊട്ടക്കുന്നതു നന്നായി റിക്കം എന്ന തുള്ളമേനോൻ കയറ്റി. പുറത്തു ലഹള ശമിച്ചിരുന്നില്ല. ഇടക്കിടെ ആ സാധ്യസ്ഥീയതെ “കട്ടി തുള്ളാ, ഇത്തിരി പത്രക്കേ” എന്ന ശാസനം അതിനെ തകയാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നെങ്കിലും അതുകൊണ്ട് വലിയ പ്രയോജനമൊന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല.

അന്നരാത്രി. കിടക്കുന്നതിനുമുകു് തുള്ളമേനോൻ എഴുതിത്തിരിത്തതു് ഓരാവത്തി വായിച്ചുനോക്കി. ഉദ്ദേശിച്ച രിതിയിലോ ഗൗരവത്തിലോ അല്ല അതു എഴുത പ്രേട്ടിരുന്നതു്. ഒരു മനഷ്യത്പം ആക്ഷ്യാടെ അതിൽ നല്ലവല്ലും സ്‌പൂരിക്കുന്നു. “ഈതു പററില്ലോ; നാളേ പ്രൂഢമായ ശദ്യത്തിൽ ഗൗരവമായി കരെ എഴുത സും” എന്ന നിശ്ചയിച്ച തുള്ളമേനോൻ കിടന്നു.

പിരുവിവസ്വരൂം ലഹളക്കെ കരവുണ്ടായിരുന്നില്ല. മാത്രമല്ല, തലേദിവസത്തെക്കാർ തുട്ടതലായി കരെ വിസ്തുരിക്കാനായിരുന്നു വച്ചം. കട്ടിതുള്ളൻ ചില സ്നേഹി തന്മാരെയെല്ലാം വിളിച്ചുവരുത്തി, തലമല്ലെന്നുകളിക്കാനെല്ലു വച്ചമാണ്; അവൻകും അനജത്തിയും കരെ സവിക്കും കാണികളായിരുന്നു ഫ്രോത്സാഹിപ്പിക്കവാനും.

കട്ടിക്കാലാള്ളു് മേനോൻ ഈ കളി തുലോം ഇഷ്ട പ്രേട്ടായിരുന്നു. “തലിമല്ലെന്നു്” എന്ന വിചാരിച്ചാൻ പിന്നു ഉണ്ടാം ഉറക്കവുംതുടി വേണു; താൻ ആ കളിയിൽ സമത്മനമായിരുന്നു. ആ കട്ടിക്കാലവും തുട്ടകാൽം കളിയും വഴക്കം ലഹളയുമൊക്കെ അദ്ദേഹത്തിനും മനോനുകരണത്തിൽ പ്രതിബിംബിച്ചു. അതിനെപ്പറ്റി

അല്ലോ ചിലതു് എഴുതിയാൽ അതുപക്ഷ ആരമ്പക്കാട്ടു് ഒരു ജീവൻ നൽകവാൻ സഹായിക്കും എന്ന വിചാരി ചു് തൃഷ്ണമേനോൻ അതെഴുതാനിട്ടും. അപ്പോഴാണു് പുറത്തുനിന്ന കുടികളുടെ ഒരു നിലവിളി കേട്ടതു്.

“അമേ, തന്ത്രജ്ഞനുടെ പത്രു് അദ്ദേഹവീടിൽപ്പോയി. അതു ചെന്നടക്കാട്ടു്?”

“പാടില്ലു്.”

“അപ്പോൾ തന്ത്രജ്ഞനുടെ കളിക്കണ്ണു്?”

“വേണ്ടാ, കളിനിത്തണം. ഈ താൻ തുടങ്ങു സ്വീകരിക്കുന്ന പരിശ്രീതില്ലു്?”

“ആരാണു് ജയിച്ചതു് എന്നറിയാതെ എന്തെന്നു യാണു് കളി നിത്തുന്നതു്?”

“അതു ഇനിയൊരുവസം തീച്ചപ്പേടുത്താം.”

“ആ കിഴവൻ അവിടെനിന്ന പോയാൽ നന്നാക്കി തന്നു” എന്നു് രൂവിൽ കുടിക്കുണ്ടാണു് പുരപ്പേടവിച്ചു അഭിപ്രായം കുടിക്കാനു രസിപ്പിച്ചു. അവൻ ഉരക്കെ ചിരിച്ചു ലഹരിക്കി.

“മിണ്ണാതിരിക്കിൻ കുടിക്കാലു്” എന്ന പരിശ്രീ ആ സ്കൂളി അക്കദൈക്കപ്പോയി.

തൃഷ്ണമേനോൻ തൊട്ടത്തിലേക്കിരണ്ടി, ആ പാനത ചുത്തു് എറിഞ്ഞതുകാട്ടുതു്. അതു് ചെന്ന ഒരു പെണ്ണി കുടിയുടെ തലക്കുട്ടി. അതുനിമിത്തം അവിടെ കര ചുഡിലും ബഹാരുമായി. കുടിക്കുണ്ടാണു് തുടക്കാനു കണ്ണിൽ കണ്ണതൊക്കെ കയ്യിലെടുത്തു് തൃഷ്ണമേനോൻറെ തൊടി യിലേജു് എറിഞ്ഞു്.

ഇതുപോലെതന്നെ, കട്ടിക്കാലത്തു് രൈക്കൽ, താനും തൃട്ടകാരം ആ കിഴവനോടു് പകരം വീട്ടിയ കമ്മ തുജ്ജമേനോൻ ബാന്തു്.

ഇങ്ങിനെ ദിവസങ്ങൾ കരെ കഴിഞ്ഞു. ഒരു ദിവസം, നിലാവുള്ള ഒരു രാത്രി, തുജ്ജമേനോൻ ജനവാ തില്ലുൽ ചെന്നനീനു. പുറമെ മനോഹരമായി നിലാവു പ്രകാശിക്കുന്നു. അങ്ങേവീട്ടിലെ തോട്ടത്തിൽ ഒരു സൗരിയം പുതശനം സെപ്പരമായി നടക്കുന്നതും സംസാരി ക്കുന്നതും തുജ്ജമേനോൻ കണ്ടു. ജനവാതിൽപ്പൂളി ചാരി അദ്ദേഹം കിടക്കയിൽ വന്നിരുന്ന് മനോരാജ്യ ത്തിലാണ്. ചെറുപ്പുത്തിൽ താൻ സ്റ്റേച്ചിച്ചിരുന്ന ആ യുവതിയുടെ പേരെന്നതാണ്. വിശാലാ...അപ്പാ, അ തല്ല...ശാരദ. അതുതന്നെ. ആ സംഭവത്തെപ്പറ്റാഡി വേണാമെങ്കിൽ ഏലുപ്പായം മുഴവനം എഴുതാം. അതു വാമ്പനക്കാക്ക് രസിക്കുകയും ചെയ്യും. പക്ഷേ ആ സൗരിയതു വായിച്ചാലോ? വായിച്ചാലെന്നതാണ്? താൻ ഇപ്പോഴം അവളെ മന്ത്രിപ്പിലുന്നറിഞ്ഞു് അവർ പക്ഷേ സന്തോഷിക്കും...

പക്ഷേ ഇത്തരം സംഭവങ്ങൾ എഴുതാൻമുള്ള പ്രചോദനം വരുന്നതു് എവിടെനീനുണ്ടോ തുജ്ജമേനോൻു് മനസ്സിലായില്ല. ആവിധത്തിലായിരുന്നീല്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രകൃതം. ആ തരത്തിലല്ല അദ്ദേഹം ആത്മകമക്ക് “പ്പാനിട്ട്”വെച്ചിരുന്നതും.

ഇങ്ങിനെ വളരെ ദിവസം കഴിഞ്ഞപോയി. ആത്മകമയുടെ പ്രവൃത്തിയും മറയ്ക്കുന്നവനു. ഒരു ദിവസം തുജ്ജമേനോൻറെ ഒരു പശയ സ്റ്റേച്ചിത്തൻ വിൽ നാവനു. കാപ്പികടി കഴിഞ്ഞു വെറുതെ ഇരിക്കുന്നും

താൻ എഴുതിയ ആത്മകമായിരുന്ന ഭാഗം, വളരെ സക്കോ ചതേതാട്ടുടി, തുണ്ണുമേനോൻ അഖാർക്ക് കാണിച്ചു കൊടുത്തു.

അഖാർ അതു നില്ക്കുമ്പുമായി ഇതനു ഇത്തപ്പിൽ മുഴവൻ വായിച്ചുതീർത്തു. എന്നിട്ട് അതുതപ്പുക്ക് ചോദിച്ചു, “ഈ നിങ്ങൾ എഴുതിയതുതന്നൊന്നോ, തുണ്ണുമേനോ?”

“എന്തേ, നന്നായിടില്ലോ?”

“നന്നായിടില്ലോനോ? ശീവ! ശീവ! താൻ നിങ്ങളെ എറുകാലമായി അറിയാൻ തുടങ്ങിയിട്ടു്! ഇതുപോലെ നിങ്ങൾക്കെഴുതാൻ ശീലമുണ്ടനു താൻ സപ്ലീഷ്ടിൽക്കൂടി വിചാരിച്ചിരന്നില്ല. ഇപ്പോഴും എനിക്കിരുന്നിട്ടുണ്ടാണു് എഴുതിയതെന്ന നല്ല വിശ്വാസമാവുന്നില്ല.”

“ആ വിശ്വാസക്കു് എരന്നതെന്ന പിടിക്കാറുണ്ടു്.”

പിരിയാൻനേരത്തു സ്നേഹിതൻ പറഞ്ഞു, “ആട്ട, മലയാറുക്ക് പോണമെന്നതെന്നയല്ല നിശ്ചയിച്ചതു്? ആനാൽ വരുമ്പോൾ, കൂടുതൽ ഇതിന്റെ ബാക്കി ഭാഗം കൊണ്ടുവരണം. വഞ്ചിയിൽ ഇതനു എനിയ്ക്ക് വായിക്കണം.”

അങ്ങിനെ രണ്ടാഴ്ക്കാഡേഷം തുണ്ണുമേനോൻ മലയാറുക്ക് പുറപ്പെട്ടു. മടങ്ങിവന്നതു് വളരെ ദിവസങ്ങൾക്ക് കഴിഞ്ഞു. വനപ്പോൾ ലഹളയും കൂക്കിവിളിയും അങ്ങേവീട്ടിൽനിന്നു കേട്ടില്ല. ജനവാതില്ലതു ചെന്ന അദ്ദേഹം നോക്കി. ആ വീട്ടിലെ വാതിലുകളും

ജനല്പകളുമെല്ലാം ഭദ്രമായി അടച്ചിരുന്നു. ആ വീട്ടിനാർ പോയിരിക്കും എന്നദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചു. “ആവു, ഇനി കരച്ചു സെപ്പരമായി ഇത്തന്നെഴുതാമെല്ലാ.” എന്ന വിചാരിച്ചു കാപ്പി കഴിച്ചു പെൻസിൽ കൂർപ്പിച്ചു എഴുതാനിരുന്നു. പക്ഷേ വാക്കേകൾ ഒന്നൊക്കെയിലും വരുന്നില്ല. ജനവാതിൽക്കലേക്ക് അദ്ദേഹം നോക്കി. പുറത്തുനിന്മുമുമയം. അനവധിനേരം മിനക്കൈട്ടിരുന്നു, കൂർപ്പമേനോൻ ചിലത്തു എഴുതിത്തീരു. അതു ഒരാവത്തി വായിച്ചുനോക്കിയതിനും ശോഷം സ്വയം പറഞ്ഞു. “എൻ്റെ ദൈവമെ! ഇങ്ങനെനെ എഴുതിയാൽ ഇതു ആത്മവായിക്കാനാണോ!” ആ എഴുതിത്തീരുന്നതിനും ഒരന്നുംപുകർപ്പിരുന്ന ചായയാണു ഉണ്ടായിരുന്നതു.

കൂർപ്പമേനോൻ അത്രുത്തെപ്പും. ഇതിനുമുകു് എഴുതാനെല്ലു പ്രേരണ തനിക്ക് എവിടെനീനാണു ഉണ്ടായതു?

— കൂർപ്പ —

മാസത്തെട ട്രു

എല്ലാ ദിവസവും കാലത്തു് എഴുമണി അടിക്കണാ തിനു മുന്പുതന്നെ മാസ്യർ ട്രൂഷൻ നടത്താൻ പോകം. എട്ടര സെപ്റ്റം മണിയോടുള്ളടി മടങ്ങി, കളിച്ചു, കണ്ണി കടിച്ചു്, ഉദ്ഘാഗസ്ഥലമായ സ്ക്രൂളിലേക്കും പോകം. കൊല്ലുംതോറും ഒന്നരമാസത്തെ വേനലെഡാഫിവിനു് അയാൾ നാട്ടിൽ പോകൽ പതിവുണ്ടു്. പരക്കു, അവധിക്കാലത്തുള്ളടി പതിവിൻപടിയുള്ള ദിനചൽച്ച നടത്തി പ്രോത്സാഹണിനു പറയാം. എവിടെയായാലും മാസ്യർ ആറരമണിക്കു മുന്പു് ഉണ്ടായം. അഞ്ചീനെ ഉണ്ടാക്കിടന്നു വാല്യക്കാരനെ വിളിച്ചുണ്ടത്തുൽ, പഛിനേ പ്പു്, ഉട്ടപ്പിടിൽ, ചായ കിട്ടാൻ കാത്തുനിൽക്കാതെയുള്ള ട്രൂഷൻ പോകി, ട്രൂഷനുള്ള വീടിൽനിന്നു ചായകടി, മടക്കംകളി, കണ്ണികടി, സ്ക്രൂളിലേക്കുള്ള ധാത്രു, മടക്കംത്തിൽ പലച്ചരക്കു കച്ചുവടക്കാരോടു് പണത്തിട്ടുക്കു

തെപ്പുറരി രണ്ടുവാക്ക്, പച്ചക്കരിക്കാരനു് ഒരു ചിരി സമ്മാനം—ഇങ്ങിനെ നോന്നായി വഴിക്കവഴി ആ ലോച്ചിച്ചു ആ ദിനചന്തകളെല്ലാം സകല്പത്തിൽ നടത്തി പ്രോത്സം; അടുക്കളെയിൽ വെള്ളം കോതന തുടിയുടെ ശബ്ദം കേട്ടും, ജനലിനുള്ളിലുടെ ആകാശത്തിൽ മേഖല ഞേർ ഓരോനോനോനായി കാററടിച്ചു പോകനാൽ നോക്കിയും ഇങ്ങിനെ സപ്പനം അവസ്ഥയെ സകല്പിച്ചു് ഉണ്ണൻ കിടക്കനാൽ അയാൾക്കിഷ്ടമാണ്. അതില ധികം ഇഷ്ടമായിരുന്നു, അഭാൾക്കു ഘടാത്മത്തിലുള്ള റ്റൂൾജേഡാലിതനെ. റ്റൂൾഡിലും അതിലെ കട്ടികളിലും, തന്നെയല്ല, അപിട്ടതോ ബാബു്, കണ്ണര തുടങ്ങിയ നിജങ്ങളിവവസ്തുകളിൽക്കൂടിയും അയാൾക്കു പ്രത്യേകമായ കാഞ്ചും താല്പര്യവുമായിരുന്നു. ഇതനിരവും നന്ന തടി കാത്ത ദേഹപ്രതീതിയുള്ളൂ ആ ചൊരിയ മനസ്യും തന്നെയും തന്ന സംബന്ധിച്ചു എല്ലാറിനേയും വലിയ പ്രതിപത്തിയാണ്. തന്നെ ശബ്ദം കേൾക്കുക അയാൾക്കിഷ്ടമാണ്; തന്നെ വദ്ദുവേഷ്ടിയോടു് വാത്സല്യം തന്ന ഉണ്ണനേ പാശാം. സപ്പതേ പ്രസന്നനാാം അയാൾക്കു വലിയ പ്രാരംഭചിത്കളില്ല. സൗകര്യത്തിലും ഇംഗ്ലീഷിലും അഭാൾക്കു വലിയ പ്രാരംഭചിത്കളില്ല. ഒരു ദിവസം തന്നെ നോക്കാനുള്ള താല്പര്യം അയാൾക്കില്ല. വീഴിൽ ഒരു തുട്ടുനണ്ട്. അവർ സപ്പനം ജോലിക്കു വുറുമേ, ഒരു സ്നേഹിതനേരും രക്ഷാകർത്താവിന്നേരും, നിലകൂടി സപീകരിച്ചുപോന്നു. മാറ്റുക്കു് എല്ലാവത്രം മുണ്ണകാംക്ഷികളാണ്. ഒരു ശ്രദ്ധവേദ ലോകത്തിലുള്ളൂ.

ഈ ശ്രദ്ധവിനെന്നുംബന്ധിച്ചു് ഒരു രസകരമായ കാഞ്ചം, അഭ്യാസമാണി മാറ്റുക്കു് അധികാ സംസാരിച്ചിട്ടേ ഇല്ലനുള്ളതാണ്. നേരംബന്ധ കൊല്ലും മുന്നു്,

മാസ്യർ ആ സ്ഥലത്തു താമസം തുടങ്ങിയമുതൽ, കാലത്തെ ട്രഷ്ണാള പോകിൽ, പതിവായി, മുറക്കി ചുവപ്പിച്ചു വെള്ളത്തു ദുർഘ്ഗവനായ ഒരാൾ സാമൃതിരിക്കോളേജിലേ ക്ലേഴ്ച തീരിച്ചിലിൽവെച്ചു മാസ്യത്തെമാനിച്ചുകൂടം. ഒന്ന് രണ്ട് ദിവസം മാസ്യർ തന്നാലാവുന്നോടതേതാളം അശ്രൂദശ ഭാവിച്ചു. ഈ പതിവായി തുടന്നുകണ്ണപ്പോൾ മാസ്യക്ക് സംശയം തോന്നി. ‘അയാൾ എൻ്റെ വരവും കാത്ത അവിടെ എവിടെയോ ഒളിച്ചു നില്ക്കുകയാണോ?’ ഈ മാസ്യക്ക് തീരെ രസിച്ചില്ല. മാത്രമല്ല, സുളിനേയും കട്ടികളേയും, അക്കൊല്ലം താനിരിക്കാൻ പോകുന്ന തുറന്നിംഗ് പരിക്ഷയുള്ളതു വിഷയത്തെയുംപറാഡി സമാധാനമായി ആലോച്ചിച്ചുപോകുന്ന ആഗ്രഹിക്കുന്ന സമയത്ത് രസകരമായ സംഭാഷണം പോട്ടേ, എക്കാടത താഭ്രജനംതന്നെ ഇംഗ്ലീഷ്യാജനകമാണ്. അതുമല്ല, മാസ്യർ ഒരു നാടന്ന് പെട്ടുന്ന പട്ട ഗവാസിയായിരുത്തിരുന്നോൾ പട്ടാസന്ധ്യായങ്ങളെ സംശയം ദിക്ഷിക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകം മനസ്സിൽത്തും. അതുകൊണ്ട് പട്ടാസന്ധ്യാഫമനസരിച്ചുള്ള പരിചയ പ്രേരിതതലാണോ കൂടാതെ, ഒരാൾ സ്വയം വലിഞ്ഞുക അറി പരിചയമാവാൻ ശ്രമിക്കുന്നബണ്ണകിൽ അയാളെ നല്പവല്ലോ സൂക്ഷിക്കണം.

വെള്ളത്തു, ദേഹമാസകലം രോമം നിരണ്ടു, മുറക്കിച്ചുവപ്പിച്ചു പച്ചച്ചിരി ചിരിക്കുന്നവർ മാസ്യത്തെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ആളുകളെ മനഃപൂർണ്ണം തോല്പീകാൻ കൂടി മടിയില്ലാത്തവരാണോ. ഈ വിദ്യാൾ ആദ്യത്തെ ദിവസംതന്നെ മാസ്യത്തെ ഒപ്പും ഒന്നിച്ചു നടക്കുന്നതിൽ നിര്ജ്ജർഷ കാണിച്ചു—രണ്ടാമത്തെ ദിവസം ധാതോങ്ക സങ്കോചവും കൂടാതെ സംസാരിക്കാനും. അയാൾക്ക്

ഉരക്കെ സംസാരിക്കണം. കൊതുക്കിളിക്കറിച്ചും, പാള യത്തിൽ പതിവായി ചത്രക്കിടക്കന്ന പോത്തിൻകുട്ടിക ലൈപ്പറിയും, ചെയർമാൻ ഇലക്ക് ഷന്മേരക്കറിച്ചും അയാൾ മുറുക്കിയുള്ളന്തിലിട്ടു്, ഗർജ്ജിച്ച സംസാരിക്കം; തന്റെ അധിക്കപ്പക്കൊരുപേരും ദേശിയോവിരുപ്പും ഭയക്കര ശ്രദ്ധേത്തപ്പറി ഇടംവലം നോക്കാതെ ചണ്ണാതി ആക്കേഷപ്പീക്കം. താനൊരു ഭാംഗില്ലാത്ത—ഭാംഗ മരിച്ചപോയ—നിർഭാഗ്യനാണെന്നും, തനിക്കൊരു മകളേ ഉള്ളിരുന്നും, കഴിഞ്ഞുള്ളടാൻ ധാരാളം വക്ക് താൻ ജാനവിരുപ്പേക്ക് സന്പാദിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും, വെള്ളിള്ളി കരെ പട്ട്യമാണെന്നും, ഏന്നാൽ ജാനവിനുതുക്കണ്ണുള്ളടക്കം, കായാ ചോക്കാനെ സാമ്പാറു് ഒരു വക്കും കൊള്ളില്ലെല്ലുണ്ണും, മരക്കിഴഞ്ഞു താൻതന്നെ പറമ്പിൽ നട്ടപിടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും മറ്റും, മറ്റും, വളരെ വിശ്രദിച്ചുനായ ഒരു സ്ഥാപിതനോടു് സംസാരിക്കുന്ന തോതിൽ അയാൾ മാറ്റുങ്ങാടു് സംസാരിക്കം. ഇതെല്ലാം സഹിക്കുന്നതു വേറെ ഗതിയുമില്ല. ഏററവും അസഹ്യമായതു്, മാറ്റുങ്ങുമെന്തു് ഇടക്കിടക്കുന്ന ‘മനസ്സിലാക്കണം’ എന്ന പരിഞ്ഞുകാണ്ണുള്ള ആ തട്ടലാണു്. റിക്ഷവിണ്ണുകൊണ്ടു മറ്റു വാഹനമോ വരുന്ന സമയം മാറ്റുക്കരോധിക്കേണ്ടി അങ്ങേവശ്രദ്ധേതക്കു മാറിയാൽക്കൂടുതെ അയാളും മാറ്റും. മാറ്റുങ്ങുമെന്തു് വണ്ണികയറാതെ നോക്കേണ്ടുന്ന ഭാരം തന്റെതാണെന്ന നാട്യത്തിൽ മാറ്റുരെ അടക്കിലേക്കെ പിടിച്ചുന്നതു്. ഇതെല്ലാം മറ്റു യാതൊരു നിറ്റാഹാവുമില്ലാതെ, മാറ്റുക്കും സഹിക്കേണ്ടിവന്നു. എന്നു മുഹപ്പിച്ചയാണു്! മാറ്റുക്കും തിരിയേണ്ട തിരിച്ചിപ്പിലുകളെല്ലാം അയാൾക്കും തിരിയണം! ഒരുവിൽ, ട്രഷൻ നടത്താനുള്ള വീടിന്റെ പട്ടി സ്വന്തംപോലെയാണു്

കാണാക. അതു മനഷ്യനാവട്ടു പടിക്കൽനിന്നു ഭയക്കര മായ ഒരു തുപ്പൻ തുപ്പി, അതു വീഴ്തിനോടു് അസഹ്യമായ വെറുപ്പു സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു നോട്ടം നോക്കി അവിടെ നിന്നു പോവും. എന്നാൽ അനു പിന്നീട്ടും കാണാ കയില്ല. പക്ഷേ കാണാതിരുന്നാലെന്താണു്? എന്തു വിചാരിക്കുന്നോ പറയാനോ തുടങ്ങുമ്പോഴും അയാളുടെ രോമം നിരഞ്ഞ ദേഹവും, വിയർപ്പുനാറുന്ന ഷർട്ടും, വെള്ളിള്ളി നാറുന്ന മുഖവും മറും മാസ്തതട മുമ്പിൽ വരുന്നതും!

പരിചയമാവാനുള്ള പ്രത്യേക താല്പര്യമെന്നല്ല അതിനുള്ള ഒരു സന്നദ്ധത്തിനും മാസ്തുർ അഞ്ചോട്ടു കാണിക്കു ഉണ്ടായിട്ടില്ല. പറഞ്ഞിട്ടുന്നാണു്? പിറേറി വസവും അതേസമയം നോക്കി അയാൾ അവിടെ കാത്തു നിർക്കുന്നണാവും. “സുഖംതന്നെയല്ലോ, മാഷ്‌ഷേ” എന്ന ചോദ്യമായി അയാൾ ഒപ്പും നടന്നുത്തും. “മാഷ്‌ഷേ” എന്ന സംബോധനപോലെ ഇതു അഞ്ചു കരം പിടിച്ച നന്നില്ല. മാസ്തുർ-അതു കേട്ടാൽ വരുന്ന കലി ചില്ലിയല്ലതാണും. ഉടനെ മാസ്തുർ “എന്തോ ഒന്നു മറന്നു” എന്ന ക്ഷീകരിച്ചും പറഞ്ഞു വീഴ്തിലേക്കുമെന്നും. എന്നാൽ അനു ട്രഷൻ സ്ഥലത്തെത്തുകൂട്ടുക അരമണാക്കുന്നു വെക്കിട്ടാവും.

ഈദിനെങ്ങാണു് അതു തുടങ്ങിയതു്. പതിവായി സാധുമാസ്തുർക്കു് നിശ്ചലായി ഈ ഭയക്കരാകാരന്നണ്ണു്. അയാളുടെ പേര് അസ്തുനായർ എന്നാണു്. ജോലി, വകീൽമുമ്പൻറതാണു്. അയാളുടെ ഭാംഗ മരിച്ചുട്ടിട്ടു കിട്ടു കാലമായി—ജാനവിനു് എടുവാസ്തുവയസ്തുള്ള പ്ലാർ രണ്ടാമതു സംബന്ധം ക്ഷീകരണോ എന്നാലോ

ചനയുണ്ട്—മുഴവൻ തീർച്ചപ്പെട്ടിട്ടില്ല. അല്ലെങ്കിൽ ‘മാഷ് ഷ’യുടെ അടിപ്രായം എന്താണ്?—ഇങ്ങനെ അധാരേഖംബന്ധിച്ചു അനവധികാര്യങ്ങൾ മാറ്റുരോട്, ഒരത്തമസൂഹിതിനോടെനു നിലയിൽ, അധാർ പറയുക പതിവായി. മാറ്റുക്കാണക്കിൽ—അമ്പവാ അതു പരയാതിരിക്കുന്നതാണ് ഭേദം! ഇതിൽ മാറ്റുതെടുവലാതി ഇതാണ്. അതിലെ വേരെഴും എത്രയോ ആളുകൾ നട.സപോകനണ്ട്; അവരിൽ മിക്കവും അന്യത്വം സ്വകാര്യവർത്തമാനങ്ങൾ കേൾക്കുന്നതിൽ താല്പര്യക്കാരാണ്; അവരെരയെല്ലാം വിട്ട് ഈ മനഷ്യൻ തന്നെവന്നു പിടിക്കുന്നതെന്നിനാണ്? അതുകൊണ്ട് അതു കല്പിച്ചുക്കുട്ടി ചെയ്യുന്നതായിരിക്കുണ്ട്!

ജീവിതത്തിൽ മാറ്റുകൾ ആക്ഷ്യാടെയുള്ള ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചിരുന്നതു് തന്നെന്ന രൂപീലിലും അതിലെ കൂട്ടികളിലുമാണ്. ഇത്തവണത്തെ വാഷ്ണികോൺവഷ്ണിൽ എന്നെല്ലാം വേണം? ആരെങ്ങെല്ലാം ക്ഷണിക്കുണ്ടാം? ഇങ്ങനെ രൂപം കാഞ്ഞുളിൽ നിരതനായിരുന്ന മാറ്റുതെടുക്ക ഈ വിദ്യാൻ ഒരു ഭയക്കരമായ പ്രതിബദ്ധമായിത്തീർന്നു. നമ്മകൾ തീരെ ഇപ്പോൾ പ്രാഥാത്മകവാദം ബന്ധപ്പെട്ടാത്മവാദം ആയ ചില ആളുകൾ നമ്മുടെ മനസ്സിനെ ബലാൽ കൈവശപ്പെട്ടതി, മരിാനീനെ കുറിച്ചും ആലോചിക്കാൻ സമ്മതിക്കാതെ അസ്വസ്ഥ പ്പെട്ടിരുന്നതുപോലെ അസംബന്ധമായി മരിാനീല്ല. എന്നാൽ ഇടക്കിഞ്ഞെന്നു സംഭവിക്കാറില്ലെന്നമില്ല. എന്താണ്ടിഞ്ഞെന്നെന്നെന്നുണ്ട് മാറ്റുതെടുക്ക കാഞ്ഞത്തിലും സംഭവിച്ചത്. ആലോചന വളരെയധികം ഉള്ള കൂട്ടത്തിലാണ് മാറ്റുർ. ആളൊരു സാധ്യ പ്രകൃതക്കാരനും മാണം. ഓരോണ്ടാഴു കഴിത്തപ്പോൾ കൃഷ്ണ പുര

തേതക്കിറങ്ങുന്നതിനുമുമ്പ് അല്ലോ പത്രങ്ങളിൽ ചരായ മാസ്യക്ക് തുടങ്ങി. ആ വിദ്യാർ അവിടെ കാത്തനിഡി നാണ്ഡാവുമോ? പുരപ്പുട്ടകഴിഞ്ഞാൽ മാസ്യർ അനാവ ശ്രദ്ധായി നേരുള്ളിട്ടി വായനമുറിയിൽ പോയിവതം. പുരത്തു കസാലയിൽ കിടക്കുന്ന മുണ്ട് കൊണ്ടപോയി തേരായിട്ടുവാൻ നേരുള്ളിട്ടി അകത്തുപോവും. പുരപ്പുട്ട റോധിലെത്തിയാൽത്തന്നെ പണ്ടെത്തെ ആ യുതിയും ശ്രദ്ധാന്തിയും കാണാനില്ലാതായി. “അംഗാളേ ഇപ്പോൾ കാണാം,” എന്ന പേടി മാസ്യരെ വലയം ചെയ്തുപോ ലെതോനി. മറ്റു വല്ലവഴിക്കം പോയാലോ? അതു വലിയ വളവായിരുത്തിയം. പിന്നീട്, ഇന്ന് അധാ ഭോട്ട് ഇന്നേനെ പായണമെന്നു മാസ്യർ മനസ്സിൽ ഉറപ്പിക്കം. “സൗഖ്യംതന്നെയല്ല അപ്പനായരേ?” അതിനാലേഷം വളരെ മന്ത്രാദയോടുള്ളി, തീരെ അലോ കും തോനിക്കാത്തമട്ടിൽ തുടരണം. “അപ്പനായരേ, വളരെ ദിവസമായി ഞാൻ നിന്നെല്ലാട്ട്” ഒരു കാലും പറയണമെന്നു ആലോചിച്ചിരുന്നു. മരറാനമല്ല, പലേ കായ്യങ്ങളും ആലോചിച്ചുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ കാലത്തു് നടന്നപോവാറു്. അപ്പോൾ മെഴുനം ആവശ്യമാണ്. അതുകൊണ്ട് ദയവുചെരുയ്യു എന്നോട്ട് സംസാരിക്കുന്നതു്. ഇതുകൊണ്ട് യാതൊരു മുഖിച്ചില്ലും തോന്നുതെ. വാ സുവം പറയുകയാണെങ്കിൽ, എന്നില്ല ഈ നേരത്തു ആരോടെക്കില്ലും സംസാരിക്കാൻ രസം തോന്നിട്ടണെ കും അതു നിന്നെല്ലാബാണ്. പക്ഷേ എന്ന ചെയ്യുക? ഒരു വലിയ പ്രാരംഭക്കാരനാണ് ഞാൻ! പല കാലും ഞങ്ങളും അലട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നപോൾ സംസാരിക്കാൻ തീരെ മനസ്സും തോന്നുന്നില്ല. മുഖിയില്ലപ്പോ?” ഇതു കഴിയുന്നതും ശാന്തമായി സൗഖ്യഹാർദ്ദാവത്തിൽ പറ

ഞാൻ അയാൾ മുഴീയാനിടയില്ല. പക്ഷെ ഈ പ്ലാനിൽ ഒരാറാവീഴ്ത്തേ ഉണ്ടാവുക പതിഭൂമി. അപ്പു നായരെ കണ്ടാൽ ഇതു പറയാൻ നാവുപൊന്തില്ല. പോരെ? എത്തു ഗഹപ്പിച്ചയാണ്! “എന്നാൽ, ആ ശനിക്കെ, അയാൾ എന്നോട് സംസാരിക്കുന്നതു് എനി കീഴുമില്ലെന്ന മനസ്സിലാക്കിയുടെ?” എന്ന മാസ്യർ നിസ്സഹായനായി ഉള്ളിൽ വിച്ചാരിക്കം. അപ്പുനായക്കും അതു മനസ്സിലായില്ലെന്നല്ല, അയാളുടെ സൗഹരാദ്ധ്യാവം തുടക്കുടെ അധികമായും വന്നു.

അനിഴ്മായ ഈ തുട്ടകെട്ടിന്റെ ഫലം മാസ്യർ അപ്പുനായരെ സ്വപ്നം കാണാൻ തുടങ്ങി എന്നതാണ്. അങ്ങിനെ അധികം സ്വപ്നം കാണുന്ന തുട്ടത്തിലല്ല മാസ്യർ. ഇടക്കെ വല്ലപ്പോഴും നേരം വൈവകി അധികം ഭക്ഷണം കഴിച്ചാലോ മറ്റൊ, ഇൻഗ്രേസ്കൂൾ സ്കൂളിൽ വന്ന എന്നം, താൻ “മെത്രേയ്‌സിൽ” വിജയിച്ചായി എന്നം മറ്റും സ്വപ്നം കാണുമെന്നല്ലാത്ത അധികം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു ദിവസം അയാൾ അപ്പുനായൻ വീട്ടിൽ വന്നതായി സ്വപ്നം കണ്ടു. “എന്താ വന്നതു്?” എന്ന മാസ്യത്തെ ചോദ്യത്തിനു്, “മാഷ്‌ഷേ, മാഷ്‌ഷു് എന്തിനാണു് ഇങ്ങനെ കരിയ്ക്കു താമസിച്ചു ബുദ്ധിട്ടു നന്നതു്? എന്റെ തുടപ്പോയു. നമ്മുക്കെ നനിച്ചു താമസ മാക്കാം,” എന്നു് അയാൾ മറുപടി പറഞ്ഞതായി മാസ്യർക്കെ തോന്തി. മാസ്യർ തെട്ടിയുണ്ടാൻ. പിന്നീട് തുടക്കുടെ ഈ സ്വപ്നം കണ്ടതുടങ്ങി. അപ്പുനായരുടെ കാൽപ്പുത്തമാറ്റം പൂറ്റുകേൾക്കം. മെല്ലെ വാതിൽ പ്പോളി തുറന്ന അയാൾ മുഖം അകത്തേക്കിട്ടം. മാസ്യക്കു് എപ്പോഴും ഒരു ചോദ്യമേ ചോദിക്കാൻമാല്ലെ. “എന്താ വന്നതു്?” ഇതിനു്, “മാഷ്‌ഷു് എന്തിനാണു് ഇങ്ങനെ

കരിക്കു താമസിച്ചു ബുദ്ധിമുട്ടുന്നത്? എൻ്റെ ത്രിക്കപ്പോയു. നടക്കാനിച്ചു താമസിക്കാം.” എന്ന ദേരെ ഒരു മറുപ്പ് ടിയേ അപ്പുനായക്ക് പറയാനെത്തീഴി.

അതിനിടക്കു തുടച്ച്യാഡി ഒരാഴു അധാരെ കാണാ തായി. അവധിയെചുത്തു് നാട്ടിലേക്കു പോകിരിക്കം എന്ന നിശ്ചയിച്ചു്. വണ്ടി കയറിയോ കളത്തിൽ വീണോ മരിച്ചു് ഇനി മടങ്ങിവരില്ലെന്ന ഭാരാമെന്നം മാസ്തകു വിചാരിച്ചു്. അല്ലെങ്കിൽ കക്ഷികളുടെ പണം തോല്പിച്ചു് പോയിരിക്കാം. എന്നാൽ ഇനി അടുത്ത കാലത്തൊന്നും ഈ പ്രദേശം തീണ്ടില്ലെന്നു്. അതെന്നേന്നു യായാലും ഒരാഹ്വാസമായി. പക്ഷേ ഒന്നരണ്ടു ദിവസം അഞ്ചേന്നു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ വഴിക്കു മാസ്തകു് ഒരു എക്കാ നീതയോ ശ്രദ്ധയോ എന്തോ അനാഭവപ്പെട്ടു. ഒരാഴു കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും അതു് അസഹ്യമായി. എന്നൊരു ശ്രദ്ധയും ഇച്ചരക്കെതിരായിണ്ടായ ഈ മനശ്ചാഖവല്യത്തെ മാസ്തകു മനസ്സാ നിന്നിച്ചു്. ഇതു വിചാരിച്ചതിന്റെ പി രേറുന്നു്. അതാ, അധാർ “എന്താ മാഷ്ഞേഷ, സുഖം തന്നെയല്ലോ?” എന്ന ചോദ്യവുമായി മുമ്പിൽ! അനാവ ശ്രദ്ധമായ ഒരു സന്തോഷവും പതിവുപോലുള്ള പേടിയും മാസ്തകണായി. അധാർ ചുമതലപിടിച്ചു് ഇവിടാതെ സംസാരിച്ചുതുടങ്ങി. “ജലദോഷവും പനിയുമായി കിട പുണ്ടായിരുന്നു. കലാലായി പനിച്ചു്. ഇപ്പോഴും നാലു വർഷം ഭേദമായിട്ടില്ല. എന്നീറു നടക്കാനെപ്പറ്റേനു ഉള്ളൂ. ജാനവിന്റെ ശ്രദ്ധക്കാണ്ടു് കിട്ടിയ ശ്രംമാണു്. അവളില്ലാതെയിതന്നെങ്കിൽ, എന്റെ മാഷ്ഞേഷ, തോൻ ഇതിനെന്തുയോ മുന്നേ മണ്ണടിയുമായിരുന്നു. പക്ഷേ അവരെ ഇനി എപ്പോഴും അടുത്തു താമസിപ്പിക്കാൻ പററുമോ? സംഖ്യംചെങ്കു കൊണ്ടപോയാൽ—?”

മാസും ചുമലിൽനിന്നു കയ്യുട്ടപ്പീച്ചു മാറി നടന്നു. ആ സംസാരം കേട്ടാൽ, സംബന്ധം കഴിക്കാൻ പോകുന്നതു് മാസുരാഖേന്നു തോന്നും! മാസുക്ക് അസാമാന്യമായി ദേശ്യംവന്നു. “ഈ മാതിരി എന്നീ എന്നോടു സംസാരിക്കുന്നതു് കേട്ടാ അപ്പുനായരോ? എന്നിക്കിഞ്ചുവുമല്ല.” അപ്പുനായർ അബുദ്ധമായ ഒരു നില സ്വീകരിച്ചു മെന്നു രെക്കക്കാണ്ട്, തളിക്കേശത്രും നോക്കി ഒരു തൊഴ്ത്തു. ഏതു ശ്രമിച്ചിട്ടും അപ്പുനായരുടെ മകൾ സമർപ്പിച്ചു യായിരിക്കുമെന്ന വിശ്വാസം മനസ്സിൽനിന്നൊടുത്തുകളും മാസുക്ക് കഴിഞ്ഞതില്ല.

ഈ സംഭവത്തിന്റെ അനന്തരഹലം മാസുർ അപ്പുനായരുടെ അധ്യാളത്തെ മകക്കൈയും സ്പർശം കണ്ണുട്ടുട ദാഡിയതാണു്. ആ യുവതിയെ യമാത്മത്തിൽ ഇതുവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. പക്ഷെ, ആ വാതില്ലോളി തുറന്ന തല അക്കുത്തേയ്ക്കു നില്ക്കുന്ന അപ്പുനായരുടെ പിന്നിൽ കാണുന്ന മുഖം ജാനവിന്നേറ്റതാണെന്നു മാസുക്ക് നല്പു തീച്ചുണ്ട്. സാമാന്യം അശക്കുള്ള സൗംഖ്യം! പക്ഷെ അതും അധ്യാളേ തുടക്കയും വെറുക്കുന്നതിനേ സഹായിച്ചുള്ളൂ. ആ ശനി!

ഈ ബാധയായിത്തീന്തിരിക്കുന്നപോലെ തോന്നുന്നു. “ഈനി അധ്യാളക്കരിച്ചു താൻ വിചാരിക്കുയേ ഇല്ല” എന്ന മാസുർ പലപ്പോഴും മനസ്സിൽ ഉറപ്പിച്ചുവെക്കില്ലോ അതോന്നു ഫലിച്ചില്ല. രണ്ടാം വിദ്യ ആ ശ്രമത്തെ നേരെ വിഹരിക്കുമായി, അധ്യാളേ തന്നെ തുടക്കമുള്ളുടെ ബാധകിക്കുന്നതിനുപകരിച്ചു. ഇതുമലം മാസുർ അധ്യാളേ പുഞ്ചാധികം വെറുത്തു. ഏതു ദേവമായിരുന്നു, സാധാരണ സന്തുഷ്ടായത്തിൽ മുന്നാമതൊരാർ അവരെ തക്കിൽ ആദ്യം പരിചയപ്പെടുത്തിയിരുന്നു കുഞ്ഞി! എന്നാൽ പരിചയക്കാരെന്ന നിലയിൽ പെടുമാറാ

മായിൽനം; അയാളുടെ വീടിൽ പോവുകയുടി ചെയ്യാമാ യിൽനം; പരിചയപ്പെട്ടതൽ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ട് അയാ ഒളി വെറുക്കുക മാത്രമെ മാസ്യക്ക് ശരണമുള്ളു. ഈ അസാ ധാരണ മനസ്ഥിതി ക്ഷീണിക്കുകയും പറുന്നതാണോ? എങ്ങിനെന്നായാലും അപ്പുന്നായരെ കുമാധികമായി മാസ്യർ വെറുത്തു. എവിടെ നോക്കിയാലും ആ അനിശ്ചയമായ മുഖം കാണാം. ആ തിരിച്ചിലിൽ അതു കാണാം; ബോർ ഡിനേലേക്ക തിരിഞ്ഞാൽ അവിടെയും! അങ്ങിനെ കഴി ഞെടുകഴിഞ്ഞു ഒരു ദിവസം ഉച്ചക്ക് അപ്പുന്നായർ സ്കൂളിൽ തന്നെ കടന്ന വന്നു.

“സുഖംതന്നെന്നല്ലോ, മാഷ്‌ഷേ?” എന്ന ചീരിച്ചു കശലപുറ്റും ചെയ്തുകൊണ്ട് അയാൾ കയറിവന്നതു. “എത്രകാലമായി നമ്മൾ തമ്മിൽ പരിചയമായിട്ടു്. മാഷ്‌ഷ്” എത്ര സ്കൂളിലാണു് പണിയെടുക്കുന്നതെന്ന ഇതേവരെ എന്നോടു മിണ്ടിയിട്ടില്ല. എനിക്കുതു അനേപ ഷിച്ചുപിടിക്കേണ്ടി വന്നു.”

അരിശുകൊണ്ടു ഭാവഭേദങ്ങൾ മുഖം മറയ്ക്കുവാൻ മാസ്യർ കടലാസിന്റെ സഹായം എടുത്തു. ആഹാ. അപ്പോൾ അയാൾ തന്നെപറ്റാൻ പലേ അനേപജ്ഞാ ഞെള്ളും നടത്തുന്നുണ്ടു്? തന്റെ ഉശരം അടിസ്ഥാനരഹി തമ്മിലും.

“മാഷ്‌ഷക്കു ജോലിത്തിരക്കുള്ള സമയമാണോ? ഒരഞ്ചുമിന്നട്ടു് എനിക്കുവേണ്ടി ചെലവഴിച്ചുടെ? ഒരു വിവാഹത്തിനുള്ള ക്ഷണനുപത്രീക എഴുതിത്തരണം— എൻ്റെ മകളുടെ അല്ല കേട്ടോ—ഈശ്വരാ അതു് എന്നു്

നടക്കമോ, ആവോ?—എൻറ ഒരു സ്നേഹിതൻറ ആവശ്യമാണ്.”

“എനിക്കിത്താനം എഴുതി രൈലമില്ല. ഇത്തരം കാഞ്ഞവുമായി ഇനി നിങ്ങൾ എന്ന ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാത്തത്.”

“സ്നേഹംകൊണ്ട് വതകയല്ലോ? ഇങ്ങനെത്തു കാഞ്ഞ നേരം സ്നേഹിതനാംരോടല്ലോ പരയാൻ പാടുള്ളോ? എൻറ എററവും വലിശ സ്നേഹിതൻ മാഷ്റുണ്ടാണ്. അതു കൊണ്ട് താൻ ഇവിടെ വന്നു.

“അല്ലോ, താൻ നിങ്ങളുടെ സ്നേഹിതനല്ലോ ഇതു ധരിച്ച കൊള്ളാം. കുറെ ദിവസമായി താനിൽ നിങ്ങളെ ധരിപ്പിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. കഴിയില്ല, കഴിയില്ല എന്ന വിചാരിച്ചുമാനിച്ചു.—”

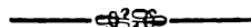
അപ്പുനായതുടെ മുഖം താനു, മുക്കിള്ളപ്പാനള്ളതു് കുറെ ഇരുണ്ടിപ്പോയി, കുമ്പാനേരു ചില പുതിയ മടക്കകളുണ്ടായി. അതുതാംകൊണ്ട് കുറുന്നേരം അധാർ മിണ്ഡാതായി.

“അയ്യോ മാഷ്റുണ്ടോ, താൻ നിംബുക്കെന്തു കുറം ചെയ്യു? ആരോ എന്നപുറരി എന്തൊക്കയോ പരഞ്ഞു നിങ്ങളെ തെരുവിലുരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. എൻറ വിധി! എനിക്കെ ആദ്യം കണ്ണടിവസം മുതൽ നിങ്ങളോട് അകാരണമായ ഒരു സ്നേഹം തോന്നി. അതു പിന്നെപ്പിനൊ അധികമാപുകയല്ലാതെ ഇതുവരെ കുറയുകയുണ്ടായിട്ടില്ല. ഇതെൻറ തലയിലെഴുത്തായിരിക്കാം. കഴും, താൻ ബുദ്ധിമോശംകൊണ്ട് എന്തല്ലോ വിചാരിച്ചുവെച്ചു?— ഇനി താൻ നിങ്ങളെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാണ്ടു.” ഇതു പരഞ്ഞു

കഴിഞ്ഞു് അയാൾ ഇരങ്ങിപ്പോയി. താൻ പരഞ്ഞതു് അല്ലോ അധികമായോ എന്ന മാസ്തകം സംശയിച്ചു.

പിന്നീടുണ്ടായ ദിവസങ്ങൾ അതിനു മുമ്പുണ്ടായ വയ്ക്കാർ ശ്രദ്ധകരമായി മാസ്തക്ക് തോന്തി. കാലത്തെ ട്രഷൻളു പോകിൽ അപ്പുന്നായരെ പിന്നീടു കണക്കില്ല കുല്യം, ആ തിരിച്ചില്ലിലെത്തുന്നോഫല്ലാം അയാൾ എവിടെതന്നെ കാത്തുന്നില്ലെന്നാണു മാസ്തക്ക് തോന്തം. താൻ അയാളോടു് തെററു പ്രവർത്തിച്ചു എന്ന മനസ്സാ ക്ഷീയിടെ തുടക്കുടൈയുള്ളു അലട്ടല്ലും ഇതിനെ സഹാ യിച്ചു. അക്കാരണം കൊണ്ടുതന്നെ മാസ്തകം അയാളെ അധികം വെറുക്കുകയും ചെയ്തു. ഇടക്ക പിന്നീടു് പല വഴിക്കവെച്ചും അവൻ പരസ്യരം കണ്ടമുട്ടിയെക്കില്ലും അപ്പുന്നായരു യാതൊന്നും മിണ്ഡാതെ കടന്നപോയി. ക്ഷതപ്പെടുത്തരുപ്പുടു അഭിമാനത്തിന്റെ കന്ധും രോഗ്രീത ഭാവാതിന്റെ ദൈന്യവും അയാളുടെ മുവയ്ക്കു കാണുമ്പു കുത്തന. താനാണു് തെററുകാരെന്നും മാസ്തക്ക് തോന്തം. അയാളെ സമീപിച്ചു് ലോക്കും പുനഃസ്ഥാപിച്ചാലോ എന്ന സംശയിക്കം. ഉടനെ വെറുപ്പ് പൂർണ്ണാധികം വല്ലിക്കം. അങ്ങിനെ അപ്പുന്നായതുടെ പേരുതന്നെ വെറുപ്പിനള്ളു ഒരു പഴഞ്ഞുവാല്ലായിരുന്നും. മാസ്തക്ക് എന്നിനെയെക്കില്ലും അത്യധികമായ വെറുപ്പുണ്ടകിൽ അതിനെപ്പറ്റി “അ അപ്പുന്നായരെപ്പോലെ അതിനെ തോൻ വെറുക്കുന്നു; പരയുന്നോൾ അയാൾ എന്നിക്കാനും ചെയ്തിട്ടില്ലോ, ആ മുവമോ മുറക്കിച്ചുവപ്പിച്ച ചിരിയോ എന്തോ, വല്ലാതൊരു വെറുപ്പു തോന്തിക്കം.” എന്നി ഞങ്ങനെ ഉദാഹരിച്ചു സ്ഥാപിതന്നാരോടു പറയും. അവ രെല്ലാം പരസ്യരം അത്മവത്തായി മുവയ്ക്കുന്നോക്കി, “ശരീ യാണു്” എന്ന പരഞ്ഞു് ഉറക്ക ചിരിക്കുകയുംചെയ്യും.

അമ്പിനെയിരിക്കുന്ന ഒരു ദിവസം മാറ്റുക്കും അപ്പു നായത്രട അട്ടക്കൽനിന്ന് ഒരു വിവാഹത്തിൻ്റെ ക്ഷണം ക്കുത്തു കിട്ടി. അനു രാത്രി താൻ അപ്പുനായത്രട വീട്ടിൽ താമസമാക്കി എന്നും, ജാനവിനെ വിവാഹം കഴിച്ചുവെന്നും മറ്റും, ഇടക്കണ്ണരാതെ മാറ്റുർ സ്പർശം കണ്ട്.



സന്ധ്യ

ആ കൂനിൻ ചെതവിൽ, പാടത്തുനിന്ന് നോക്കിയാൽ, ഒരൊറര വീടേ കാണുകയുള്ളൂ. അതിന്റെ ചുറ്റും കവുങ്ങിൻ തോഴ്പുകളാണ്, ഇടക്കു ഓരോ തെങ്ങും കണ്ണില്ലെന്നവരില്ല. ഒരഭാഗം മുഴവൻ വാഴകൾ വെച്ചുപിടിപ്പിച്ചിരുന്നു. അവയ്ക്കു തേവാനായി ഉയർത്തിയ തുലാത്തിന്റെ അനും പൊന്തിനില്ലെന്നതു പാടത്തുനിന്ന് നോക്കിയാൽ കാണാം. ആ വീടിന്റെ ഏതാണ്ട് മുന്ന് ഭാഗവും പാടമാണ്. കിഴക്കുഭാഗത്തു അതു കുറെ വിസ്തൃതമായി പരന്നകീടക്കുന്നു. അതിലേ കുറെ നടന്നപോധായാൽ ഒരു വലിയ പൊട്ടക്കളുംവും അതിന്റെ വക്കത്തു ഒരു വലിയ ആൺപുക്കശവുമണ്ട്. ഇടതു ഭാഗം കുറച്ചുകലെധായി പാടത്തിന്റെ ഏതാണ്ട് നടവി ലുടെധായാണ്. ആ പ്രദേശത്തെ പ്രധാനപ്പെട്ട വെള്ളവഴി പോകുന്നതു. അവിടെ ചില ചില്ലറ പീടികകൾ നേരിച്ചുനില്ക്കുന്ന സ്ഥലമാണ് അവിടുത്തെ അഞ്ചാടി.

നേരു സംഖ്യക്കോട്ടുത്തിരീഛും. ആ പാടത്തിന്റെ കിഴക്കേ അററത്തുനിന്നു നടന്നവതനു ഒരു പ്രായംകൂടിയ ആൻ നീരത്തിൽക്കയറ്റി വീടിനുഭീമുഖമായി നടന്നു. അധാരള ആ പ്രദേശക്കാർ അതു അറിയുമെന്ന തോന്തി യില്ല. ആതും അധാരളാട്ട കശലപ്പുള്ളം ചെയ്യുന്നതോ പരിചയം കാണിക്കുന്നതോ കണ്ടില്ല. അധാർ നേരേ നടന്ന ആ വീടിൽ കയറി. വടക്കും വേണ്ടിയും മുന്തിരി നേരു തുക്കി വായന മറിയിലേക്കു കടന്നു. അവിടെ ഒരു ചാതകസേലയും ഒന്നരണ്ട് കസേലയും ഒരു മേശയും മേശമേൽ കരെ പുന്നുക്കുന്നുമുണ്ട്. ചുമരിനേരു കരെ ചിത്രങ്ങൾ തുഞ്ഞുന്നമുണ്ട്.

അധാർ ചാതകസേലയിനേൽ “ഹാവു” എന്നു ഉറക്കെ നീഡപസിച്ചു് ഇതനു. മറിയിൽ ഇത്തു വ്യാപി ആിതനു. നാലബ്ദു് നാഴികകുന്ന് നീലാവുള്ളിള്ളു് ഉഡിച്ചു കഴിത്തെത്തിതനു. ജനൽപ്പൊളിയിലൂടെ നീലാവിന്റെ ഒരു നീണ്ടരഫ്റ്റി അകത്തേക്കു പ്രവേശിച്ചു. അധാരളുടെ കല്ലുകൾ അനുഭവമായി അതിനെ പിന്തുടർന്നു. ആ നീലാവ് ചുമരിനേർച്ചപനു പതിക്കയും കുമേണ ചുമ റീനേൽ. തുക്കിയിതനു ഒരു ചെറിയ ചിത്രത്തിനേൽ ചെന്നരക്കയും ചെയ്തു. ആ രഫ്റ്റിയെ അനാഗമിച്ചി തന്ന അധാരളുടെ പ്രശ്നിയും ആ ചിത്രത്തിനേൽ പതിഞ്ഞു.

“അംഗ്” അധാർ സ്വന്നം മഞ്ഞിച്ചു. ആ ചിത്ര തത്തിലേക്കുതന്നു അഞ്ചിനെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കു, കാലങ്ങൾ കുമേണ നീഞ്ഞിപ്പോകുന്നതായും, താൻ വീണ്ടും തന്റെ ചെറുപ്പുകാലത്തു ജീവിക്കുന്നതായും അധാർക്കു തോന്തി.

അയികും കഴിയുന്നതിനുമുപെ ഒരു ചെറിയ പെൺകുട്ടിയുടെ ത്രംപം അയാളെ സമീപിച്ചു. അവളുടെ പേര് അനു എന്നാണ്. അവർക്കു അഞ്ചു വയസ്സു പ്രായം കാണും. അയാളുടെ വയസ്സു് അതിന്റെ ഇടക്കിയും. അവൻ ഒരു ഹ്രാക്കാണിട്ടിരിക്കുന്നതു്. നീണ്ട കുറത്തു തലമട്ടി ഒന്നിച്ചുകൂട്ടിക്കൊട്ടി നീറുകയിൽ ഒരുംഭയാക്കി നീത്തിയിട്ടുണ്ടോ. കൃതിൽ ഒരു സ്പഷ്ടച്ചാരംഭയും രണ്ടു കൈകളിലും ഓരോ കാപ്പും കാതിൽ കടക്കുന്നുണ്ടു് മാത്ര മാണം ആഭരണങ്ങൾ. അവൻ അട്ടക്കലേക്കു ഓടിവന്നു പറഞ്ഞു, “ബാലേട്ടാ” ഇന്നു മാഷ്പൊരു വരില്ലെന്തു്. നാളെയും വരില്ലു. മാഷ്പൊരു ഇന്നു ചാത്താരിക്കലാണോ. ഇന്നും നാളെയും സുവാഹി.”

ബാലൻ കയ്യിൽ സ്നേഹം പിടിച്ചിരിക്കുകയാണോ. ഇതു കേൾക്കേണ്ട താമസം, സ്നേഹം പെൻസിലും താഴെയിട്ടു അവൻ ഒറ്റച്ചാട്ടം ചാടി. ഉടെന രണ്ടുപേരും തുടി കൈകോത്തുപിടിച്ചു, അകായിലുടെ പുരത്തേക്കു കടന്നു, വടക്കുപുരത്തുടെ വിറകുപുരയുടെ ഉള്ളിലേ കേണാടി. അവിടെ ഇംഗ്ലീഷ്, ഇല, മടലിൻ പൊളി മുതലായവകൊണ്ടു ഒരു കുട്ടിപ്പുര പക്തി പണി കഴിച്ചുവെച്ചിരുന്നു. അവൻ അതു മുഴവനാക്കാനുള്ള ശ്രമം തുടങ്ങി. പെൺകുട്ടി പുരത്തേക്കാടി, വീടുപണി മുഴമിച്ചാൽ അതിലേക്കു വേണ്ടിവരുന്ന സാമാന്യങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്ന പ്രസ്തരിയിൽ ഏഴുപ്പട്ട്. ഹ്രാക്കിന്റെ അറും മടക്കി അതിൽ പുക്കളും ഇലകളും നിറച്ചു് അതുകൊണ്ടു ഒരു മാല കോക്കവാൻ തുടങ്ങി. അപ്പോഴേക്കും ദുരത്തുനിന്നും ബാലേടുന്നു വിളി കേട്ടു.

“അനു” — അനു ഓടിവന്നു. വെയിൽക്കാണ്ടു അവളുടെ മുഖം വിയത്രം തുട്ടത്തിരുന്നു. കത്തക്കിക്കൊട്ടിയ

തലമുടി അല്ലാല്ലോ ചിന്നിച്ചിതറി അങ്ങിന്നു വീണകിട കൈയും ചെയ്തിരും.

“വദ്രു—വീഴുപണി കഴിഞ്ഞു. ഈനിന്മുക്കു കുറ ചുവിടേ ഇരിക്കുക. തൊൻ ഒരു കമ്പ പറയാം.” ഈതു പറഞ്ഞു് അവൻ രാജക്കമാരനേരും രാജക്കമാരിയു ദേയും കമ്പയാരംഭിച്ചു.

“അതു വേണ്ട, ഏതു പ്രാവശ്യായി ബാലേച്ചൻ ഇന്നു കമ്പതന്നു പറഞ്ഞുതെന്നു. എനിക്കിൽ മനഃ പാഠം തോന്നും.”

“എന്നാൽ വേണ്ട, വേരെ ഒന്നു പറഞ്ഞുതെന്നാം” എന്ന പാശ്രദു് അവൻ പുതിയൊരു കമ്പയെടുത്തു.

“തെ ദിക്കിൽ ഒരു നസുതിരി ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ നസുതിരി മുരജപത്തിനുപോവാൻ പുരപ്പുട്ട്. നടന്ന നടന്ന ഒട്ടവിൽ രാത്രിയായപ്പോൾ ഉഞ്ചൻ ഒരു കരിവന ക്കാട്ടിലെത്തി. നാസുതിരിക്ക പേടിയായി. അട്ടത്തോക്കെ ധാരാളം നരികളുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് നസുതിരി ബഡബുപ്പുട്ട് നടന്നു. കുറേ നടന്നപ്പോൾ ഒരാൾ മാടിവിളിക്കുന്നതു കണ്ടു. നസുതിരി നോക്കി. അതോടു യക്ഷിയായിരുന്നു. നസുതിരി പേടിച്ചുടാി.”

“യക്ഷിയോ?” അതിന്റെലുഡോടെ കേളുകൊണ്ടിരുന്ന അന്ന ചോദിച്ചു, “അപ്പോൾ അതിനു ചരിക്കണാവില്ലോ?”

“ഈതു വെറും കമ്പയാണു് പെണ്ണു്” അവൻ മറ്റു പടി പറഞ്ഞു. “യക്ഷികളുണ്ടാണും ഇല്ലോ.”

“ഈല്ലോ, ബാലേച്ചാ” അവൻ അതുകെത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു.

എന്താണ് മറുപടി പറയേണ്ടതെന്ന് നിശ്ചയമില്ലാത്ത അവൻ കൂദണ്ണി അവളുടെ മുഖത്തെക്കു നോക്കി. അവൻ തുടന്ന്, “പിന്നെ എന്താണ് അമ്മയും ചിത്രതയും മറ്റും എപ്പോഴും പറയുന്നതു്?”

“ആവോ, എനിക്കരിഞ്ഞുകൂടാ.”

“നരികളും ഇല്ലോ, ബാലേട്ടാ?”

“നരികൾ ഉണ്ട്. കാടുകളിൽ കാണാം. മദിരാശികാഴ്ചബംഗ്രാവിലും ഉണ്ട്. ഞാൻ വലുതായാൽ മദിരാശിയിലേക്കു പോകും. ഏതു, എത്ര രസമായിരിക്കും! ഇവിടെ എത്രു്, ഒരു രസവുമില്ല. കാറും ബുദ്ധും സിനിമയും ഒന്നമില്ല. മദിരാശിയിൽ ഇതൊക്കെയുണ്ട്. നീ എൻ്നെ കൂടെ മദിരാശിക്കു വരിക്കും?”

“ഉം” അവൻ മറുപടി പറഞ്ഞു, “പക്ഷേ, അമ്മയും ബാലേട്ടൻ്നെ അമ്മയും വേണം.”

“അവക്ക് അപ്പോഴേക്കും വയറ്റുവും അപ്പരെ കൊണ്ടുപോകാൻ കഴിയില്ല.”

“എന്നാൽ ഞാനം ഉണ്ടാവില്ല.”

“നിന്മക്കു വരാതെ കഴിയില്ല. അപ്പോഴേക്കും നീ എൻ്നെ ഭായ്യുംഡായിന്തീരം. പിന്നെ വരാതെ കഴിയില്ല.”

“പക്ഷേ അമ്മ കഴയില്ല?”

“അതിനു നമ്മൾ ഇന്ത്യാട്ടുതന്നെ മടങ്ങി വരിക്കും! നീ എൻ്നെ കൂടെ വരുമോ ഇല്ലയോ എന്നു ഇപ്പോൾതന്നെ പറയണം.” അവൻ അധികാരസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. നീ വരിക്കുകയിൽ ഞാൻ തനിയെ പോവും. പിന്നെ മടങ്ങിവത്കയുമില്ല.”

അതു ചെറിയ പെൺകുട്ടിക്കു കരച്ചിൽവന്നു. അവൻ ശാന്തമായി പറഞ്ഞു, “ഞാൻ ബാലേട്ടുണ്ട് തുടങ്ങിയാൾക്കു വരാം.”

അവളുടെ സമ്മതം അവനെന്ന സന്ദേശഭരിത നാക്കി. അവൻ അവളുടെ കൈപ്പിടിച്ചു മുറഞ്ഞേതെങ്കിൽ തുള്ളിച്ചുടാവിവന്നു. ‘മദിരാശിക്കു പോണം, മദിരാശിക്കു പോണം’ എന്ന് ആത്തുവിളിച്ചു പറഞ്ഞു അവളുടെ കൈപ്പിടിച്ചു വട്ടം വീഴി. കുറച്ചുനേരം അങ്ങിനെ ചെയ്തിനു ശേഷം അവൻ പെട്ടുന്ന പിടി വിടുവിച്ചു പറഞ്ഞു, “ഇല്ല, നിനക്ക്” അതിനു യെയ്യുമില്ല. നീ എൻ്റെ തുടങ്ങിയ മദിരാശിക്കു വരില്ല.”

“അനു,” “ബാലാ” എന്ന് അകത്തുനിന്നു വിളിക്കു. അകത്തു മുതിന്റുവരുടെ കാപ്പിക്കടിസ്ഥമയമായിരുന്നു. പലംഹാരം തരാനള്ളു അതുപതിഡുവിളി അവരെ അടക്കുള്ളിലേക്കു പായിച്ചു.

അവരെ അപേക്ഷിച്ചു നോക്കുകയാണെങ്കിൽ അവൻ മഹാവികുതിയാണ്. ശാന്തപ്രകൃതിയായ അനവിനു പലപ്പോഴും അവന്റെ മുഖ്യകു സഹിക്കേണ്ടി വന്നവെങ്കിലും അവൻ തമ്മിലുള്ള തുട്ടുകെട്ട് അത്യധികം പ്രബലമാണ്. എത്ര സമയത്തും നന്നിച്ചുകാണാം. മുഖിച്ചിൽ ഒരു നിമിഷമേ നിലനിൽക്കു. അതു തീനാലുണ്ടാകുന്ന സ്നേഹപ്രകടനങ്ങൾ അതിനതക്കു പ്രതിഫലമാവുകയും ചെയ്യും. വേന്നുംബന്നുള്ളിലെല്ലാം, എത്ര വെയിലുണ്ടായിരുന്നാലും ശരീരം, അവരുടെ കുളി പുറത്തായിരിക്കും. മഴക്കാലത്തുമാത്രം വീട്ടിനുള്ളിൽ കഴിച്ചു തുട്ടാണും. അതു കാലങ്ങളിൽ മുകളിലുള്ള രോട്ടുകുട്ടിൽ തീവണ്ടിയാക്കി മാറ്റി അവനു അവരെ മദിരാശി മുത

ലായ സമലങ്ങളിലേക്ക് കൊണ്ടുപോവും. തെരുവത ദേശം, മൈഷൻ മാസ്റ്റത്തേയും മുന്നാറുവേഡാരത്തിൽ നടന്ന വില്ലുന വില്ലനക്കാരത്തേയുമെല്ലാം ജോലി അവസ്ഥ രീറക്ക് നിർവ്വഹിക്കം.

ഒരു ദിവസം പഠിപ്പിക്കുന്ന മാസ്റ്റർ അനവിനെ വല്ലാതെ തല്ലി. അടുത്തിതന ബാലന് അതുകണ്ട ദേശ്യവും കരച്ചില്ലും വന്നു. മാസ്റ്റത്തെ കോപം തന്നി ലേക്കാക്കശിക്കാൻവേണ്ടി മൈററിൽ ഒരു കോമാളി ചിത്രം വരച്ചു് അതിനു മാസ്റ്റത്തെ പേരിടുകയും, മൈററു കുഞ്ഞു രണ്ട് തവണ മനഃപൂർണ്ണം ഉറക്കു താഴെത്തിട്ടുകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ ആ ശ്രദ്ധം വിഹലമായേ ഉള്ളൂ..

അങ്ങിനെ ആ കട്ടികൾ പരസ്യരം മൈററിച്ചും സഹായിച്ചും വളർന്നവനു. ഉയൻ ട്രാസിലെത്തിയ ബാലന് പിന്നീട് അടുത്തുള്ള മുൻ വിട്ട കരച്ചുകലെ യൂളു ദാഹരൂളിൽചേര്ന്നു പഠിക്കുന്നുവനു. എന്നി രിക്കിലും അവരുടെ സഹവാസത്തിനോ ത്രിക്കേക്കട്ടിനോ അതൊരവിധിത്തിലും വിച്ചും വരുത്തിയില്ല. അതു പൂർണ്ണാധികം സുദാധാരിവനു. മുൻവിഭേദങ്ങൾ താമസം, രണ്ടുപേരും ഒന്നിച്ചുകൂട്ടം. എന്നാൽപിനു കളിയും ചിരിയുമായി.

അങ്ങിനെ കുമത്തിൽ ബാലന്റെ ഒഹമ്മുൻ പഠിപ്പും അവസാനിച്ചു. അവനെ കോളേജിൽ ചേക്കേണ്ടവുമെത്തി. കട്ടിയെ ആദ്യമായി തന്നിച്ചു പുരഞ്ഞരക്കു വിടുകയാലും എന്ന വിച്ചാരിച്ചു്, അവൻ മംഗളം വരുവാനായി, അവൻറെ യാത്രയുടെ തലേദിവസം അന്വല തത്തിൽ ഭഗവത്തേവയും, ചുറവുവിളക്കമുണ്ടായി. അന്ന സന്ധ്യക്കു ബാലൻ അന്വലക്കളുത്തിൽ കളിക്കുന്ന സമ-

യത്രു അറ്റ മെല്ലിരെ വന്നുനിന്നു. അവുന്നെന നീതുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. അവൻ നീതി—നീതുന്തിനിടക്ക് കളത്തിന്റെ നടവിൽ ദറയ്ക്കുന്ന നീലുന്ന ഒരു താമര പൊട്ടിക്കവാൻ ശുമിച്ചു, ഫലിച്ചില്ല; അവൻ കടവി ലേഡ്യുവനു. കിത്തുകൊണ്ട് അതിനെത്തന്നെന നോക്കി കൊണ്ടുനിന്നു.

“ആ താമര പൊട്ടിക്കാൻ ശുമിക്കകയാണ്, അല്ലോ? അതു് എന്തിക്കു പൊട്ടിച്ചു തന്തു, ബാലേദ്ധാ.” മെല്ലിരെ നീലുന്ന പെൺകുട്ടി തിട്ടക്കി. അവൻ വിശ്വാം നീതി. എത്തീ എത്തീകൾ എന്ന നീലയിലായപ്പോൾ അറിയാതെ ചാല വള്ളികൾ അവൻറെ കാലിയേൽ പിണ്ണഞ്ഞചുററി. അവ അഴിക്കവാൻ തരപ്പുടാതെ അവൻ കിടന്ന വിഷമിച്ചു. കരക്കുന്നിനു നോക്കിയ പെൺകുട്ടിക്ക് അപകടം മനസ്സിലായി. അവൻ താമര വേണ്ണുന്ന പരഞ്ഞു് അവുന്നെ മടക്കിവിളിച്ചു. ഈ വിഭാതെ മടക്കിവിളി കേട്ടപ്പോൾ അവൻ ശുമപ്പുക്ക് ഒരവിധം വള്ളികളിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ടു കരയ്ക്കുന്ന നീതി കൈത്തി. അവൻ സുരക്ഷിതനായി കരക്കുതായിയപ്പോൾ പെൺകുട്ടി അവുന്നെ കളിയാക്കാതെ വിട്ടില്ല. “ഈങ്ങിനെയാണ് വയ്ക്കാത്തിനു ശുമിച്ചുപാൽ!” എന്ന പരഞ്ഞു അവൻ അവിനെന്നിനു ഓടിപ്പോയി.

പിറേറ്റിവസം എല്ലാവത്റം തീടി അവുന്നെ യാത്ര ചെയ്യു. അന്ന കണ്ണിൽ വെള്ളം നീറച്ചുകൊണ്ട് അവ നോട്ട് എഴുത്തുത്തുരണ്ണമെന്നു് ആവത്തിച്ചു പരഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അവും കരച്ചിൽ വന്നു. ഒട്ടവിൽ ഒരു വീഡി യാത്രയുണ്ടാലും കഴിഞ്ഞു.

കോളേജിൽ ചെന്നതിനു ശേഷം, അവൻ തുടർച്ചയായി വീടിലേക്കു പ്രത്യേകിച്ചു അഭ്യവിനു ക്രമത്തിൽ കൊണ്ടിരുന്നു. ഒരിക്കൽ തന്റെ ദൈവര സ്ഥാപിതനായ ഭാഗ്യരംഗായർ തറവാട്ടകായ്യം കാരണമായി പഠിച്ചു നിന്തി നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങുകയാണെന്നും അധിക്കരിപ്പോ ലെ ഇതുന്നു ഒരു ചണ്ണാതിയെ ഇതിനമുന്നു തനിക്കു കിട്ടിയിട്ടില്ലെന്നും, ഇന്നു കിട്ടുകയില്ലെന്നും മറ്റൊരു ഏല്പാ വക്കമുള്ള ഏഴ്ഞ്ഞതിലും സവിന്നുരും ഏഴ്ത്തിയിരിക്കുന്നു.

അണ്ണിനെ ആ കൊല്ലും അവസാനിച്ചു. മദ്യവേ നല്ലാഴിവുത്തുടങ്ങി. ബാലൻ വീടിലേക്കു വന്നു. അനു തന്നെ വൈക്കമോരം അഭ്യവിനെ കാണാൻ അവളുടെ വീടിലേക്കു പോയി ആ രണ്ട് വീടും—അവൻറെ വീടും അമായിയുടെ വീടും—അടുത്തതുതാണ്.

“അഈ ഏറ്റുപോലെ വലുതായിരിക്കുന്നു.” അവ തുടർച്ചയായി സുകമാരമാണ് ഗ്രഹം അടുക്കലെത്തിയപ്പോൾ അവൻ പറഞ്ഞു. അവളുടെ മുഖം ലജ്ജകാണ്ടു തുട്ടം. മറുപടിയോന്നും പറഞ്ഞതില്ല. സ്വാഭാവികമായ പിട്ടും ലഘുരണ്ടോടെ അധികാർഡു അവളുടെ കൈത്തലും ഗ്രഹിച്ചു. അവളുടു മെല്ലു ഉണ്ടിയെടുക്കവോൻ ശ്രമിച്ചു. അവൻ സംശയിച്ചു് അവളുടെ മുഖത്തുനോക്കി. ഇതിനമുന്നു ആ പെൺകുട്ടി അണ്ണിനെ ചെയ്തിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ എന്തോ അസാധ്യാരണമായ രൂക്ഷത്തു അവരുടെ മദ്യ തത്തിൽ കടന്നവത്തന്തായി തോന്നി.

ഈ തോന്തി പിന്നീടു് വീടിലെത്തിയതിനാണെ ചെവും അഭ്യവിനെ വീണ്ടും കാണാൻ ചെന്നപ്പോഴും നില നിന്നു. അവൻ രണ്ടുപേരും തനിയെ ഇരിക്കുന്നോൾ മുന്നു പതിവില്ലാത്ത നില്കൂണ്ടുമായ അവസരങ്ങൾ ഉണ്ടാ

യി. അതയാളെ വ്യസനിപ്പിച്ചു. അതു കൂടാതെ കഴിക്കാൻ അയാൾ പല ശ്രമവുംചെയ്തു. നല്ല പുസ്തകങ്ങളും കവിതകളും അനവിനോച്ചുടക്കിയിരുന്ന് വായിച്ചു സമയം കളയുവാൻ അയാൾ തീച്ചുപ്പേട്ടതി. അവർക്ക് അനുപാടിച്ചു.

ഈ ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി ഒരു ദിവസം ഇടനേരം അയാൾ ഒരു പുതിയ പുസ്തകവുമായി ചൊന്ന തെക്കാിനീയിൽ കടന്നു. അനു പഴയ തത്തക്കൂട്ടടക്കത്തു തുക്കി അതിൻറെ അടുത്തു് എന്നോ ചെയ്യുകൊണ്ട് നില്ക്കുകയാണ്. അമ്മായിഅമ്മ നടക്കുന്നതീനടക്കത്തുള്ള തുണം ചാരികൊണ്ടാട്ടു നടുക്കുകയാണ്. തത്തക്കൂട്ടിൽ ഒരു പബ്ലിക്കേഷൻ ചിരകടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അനു അതിനെ അരി തീരുവാനെത്തു ശ്രമമാണ്. പണ്ട് അയാൾ സമ്മാനിച്ച തത്തയുടെ കൂടാണ്ടു്.

“എൻ്റെ തത്ത ചൗതിച്ചു് ഒരു പബ്ലിക്കേഷൻ യായി മാറിയോ?” അമ്മാർ നേരനേപ്പാക്കായി ചോദിച്ചു.

“മരിച്ച തത്തകൾ അഞ്ചിനോന്നം മാറിയതായി ഇതേവരെ കേട്ടിട്ടില്ല” കൊണ്ടാട്ടു നടുക്കിയിരുന്ന അമ്മായിയുമുണ്ടായാണു പറഞ്ഞു. “ഈതവർക്കും, ആഭ്യൂതന്നീയരില്ലോ,—ബാലൻറു നേരുഹിതൻ,—, അയാൾ സമ്മാനിച്ചതാണ്. അയാൾ പുതൻ കളയുന്ന ലാണാം താമസം.”

“പുതൻ കളമോ?”

“ആ, അറിയില്ലോ?”

“എന്തറിയില്ലോ?”

“ബാലന്മേ എഴുതിയിരുന്നതു്, ഭാസ്യരംഗാധര
ടെ അച്ചൻ അധാരംടെ പഠിപ്പുനിൽക്കി സ്വത്തുനോക്കാ
നേല്പിച്ചിരിക്കയാണെന്നു്. അവക്കിപ്പേശാരുതു ഘൃതൻ
കളവും കരെ സ്വത്തുമണ്ണു്. ഭാസ്യരംഗാധർ ഇപ്പോൾ
പുതതൻകളുത്തിലാണു് താഴസം.”

“ഈ വത്തകാനം അമ്മാഖി എന്നോടു പറഞ്ഞി
പിണ്ടും.”

“ബേബിതനെക്കരീച്ചു ബാലൻ വല്ലതും ഇതുവരെ
സംസാരിച്ചാവോ? അധാർ ആളൊരു ദോഗ്യനാണു്.
ചെറുപുമാഞ്ചകിലും നല്ല തന്റെടവും വകതിരിവും
അറിവുമുണ്ടെന്ന അനവിന്നെൻ അച്ചൻ പറഞ്ഞു്.”

കാപ്പിക്കളും സമയമായതുകൊണ്ടു് അമ്മായിയും
അക്കദേഹപോയി. അന പിന്തിരിഞ്ഞതാണു് നിന്മി
യന്നതു്. അവൻ അപ്പോഴും കിളിയെ തീരുവാനുള്ള
ആമം വിട്ടിരുന്നില്ല. “ഞാൻ ദാ ഇപ്പോൾ വരാം ഭോ,
ബാലേട്ടാ” എന്നവൻ മുവം തിരിക്കാതെ പറഞ്ഞു്.”

‘ബാലേട്ടൻ’ മറുപടിശാഖാം പറഞ്ഞില്ല. ഇത്
വർഷ അസാധാരണമായി തോന്തി. അതുകൊണ്ടു്
അവൻ തിരിഞ്ഞുനോക്കി. അധാരംടെ മുവായും ഇതിനാ
മുമ്പു കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരു മെഴുന്താവം അവൻ കണ്ടു.

“എന്താ ബാലേട്ടാ, ബാലേട്ടനു സുവമില്ലോ?”
അധാരംടെ അടുക്കലേക്ക് വന്നു് അവൻ ചോദിച്ചു.

“എന്നിക്കോ?” ഭിച്ചാരങ്ങൾ ഏവിടെയോ ആയി
സ്വപ്നം കാണുന്ന രാളിടെ മട്ടിൽ അധാർ അവളുടെ
മുവായും ഉണ്ണിയുറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു.

“ബാലേച്ചൻ” എന്നോ വ്യസനമുള്ളതോപോലീ രിക്കന്.”

“അനു, ആ പണ്ണവണ്ണക്കിളിയെ എനിക്കേനോ തീരെ കണ്ടുട്ടുടാ.”

അവർ അതക്കുതന്തനാടെ അയാളുടെ മുഖത്തു ദേശ്ചി യുറപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ചോദിച്ചു. “ഈനെന്നതാ ബാലേച്ചൻ വല്ലാതിരിക്കുന്നതു.”

അയാൾ അവളുടെ രണ്ട് കൈകളിൽ കൂടിപ്പിടിച്ചു. അവർ അതിനെ തടസ്സപ്പെടുത്തിയില്ല. അധികം കഴി യുന്നതിനുമുകു് അമ്മായിയുമുകു് കാപ്പിയുമായെത്തുി. അവർ കാപ്പി കുടിച്ചു. അമ്മായിയുമുകു് വീണ്ടും കൊണ്ടാട്ടും നൃക്കാനിരിക്കും, അവർ അടുത്ത മുറിയിലേക്കു വായി ക്കവാൻ പോകുകയും ചെയ്തു.

അങ്ങിനെ ആ അവധിക്കാലത്തിന്റെ ഒട്ടകത്തെ ദിവസം വന്നു. പുറപ്പെടുന്നതിനു മുമ്പു് അയാൾ അനു വിനെ കാണാൻ ചെന്നു. അമ്മാവനോടും അമ്മായി യോടും യാത്രചോദിച്ചു താഴേത്തുണ്ടിന്നേൻ. അനുവും കൂടും ഇന്നേൻ. അയാളെ യാത്രയയ്ക്കാനായി അയാളുടെ വീട്ടിലോളം പോക്കവാൻ അവർ അമ്മയുടെ അനുവാദം വാങ്ങി. ആ വീടു് രണ്ടും അടുത്താണെന്നു മാത്രമല്ലോ, ബാലൻ് യാത്ര പുറപ്പെട്ട പോകേണ്ടതു് അമ്മായിയുടെ വീട്ടിന്റെ പടിക്കല്ലേടുകയാണതാനും. ആ പടി അടുക്കം തോറും അയാൾക്കു അവളോടു എന്നോ പറയാൻശേഷനും, അതു പറയാനുള്ള സമയം അതികുമിച്ചുപോകുന്നവനും, അയാൾക്കു തോറും. അതിനേലാണ് അയാളുടെ ഭാവി ജീവിതം ആത്മയിച്ചുനില്ലുന്നതു്. എന്നിട്ടും ആ പറയാ

നാളുത്ത് പുറത്തേക്കെ വന്നില്ലെ. പടി കുമേണ അട്ടത്തു തുടങ്ങുകയും ചെയ്യു. അധാർ നടത്തം പത്രക്കൈയാക്കി.

“ഇന്തിനെ നടന്നാൽ വണ്ടി വണ്ടിയുടെപാട്ടിന് പോവും. ഇന്തിരി വേഗം നടക്കും, ബാലേട്ടാ,” അവർ പിന്നിൽനിന്ന് ശാസിച്ചു.

അധാരുടെ മദഗതിക്കെ മാറ്റം വന്നില്ലെ. ഒരുവിൽ അധാർ പ്രധാനപ്പെട്ട ക്രമവിധി പറഞ്ഞു. “അനു ഇനി രണ്ടുകൊല്ലത്തിനു നാം തമ്മിൽ കാണില്ലെ. അതു കഴിത്തു എന്ന് വരുമ്പോൾ, അനാവിന്” എന്നോടു ഇപ്പോഴുള്ള സ്ഥാപനം അനുണ്ടാവുമോ?”

അവർ മുളീ; സ്ഥാപനത്തെ അധാരുടെ മുവ തേതക്കെ നോക്കി.

“ബാലേട്ടുനെ എന്നം കാത്തിരിക്കുന്നില്ലോ?”

“എന്നെന്തോ? ആക്കേതിരായിട്ടാണു് എന്ന കാത്തിരിക്കുന്നതു്.”

“അമ്മയുട്ടിരായിട്ടു്. ഇനാലെ ബാലേട്ടുനെപറി കുറെ സംസാരിച്ചു്. ബാലേട്ടൻ, പണ്ടത്തെ നല്ല ബാലേട്ടുന്നല്ലെന്നും, സ്വകാവഹും മറ്റും വളരെ മാറിയിട്ടു ണ്ണെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു്.”

അല്ലെന്നും ആലോചനയിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടിയശേഷം അധാർ അനാവിന്നു കൈ രണ്ടും പിടിച്ചു പറഞ്ഞു: “അനു എന്ന് പണ്ടത്തെ ബാലേട്ടുന്തനെന്നയാണു്. എന്നെന്നസംഖ്യാചു് എന്നും മാറിയിട്ടില്ലെ. എല്ലാം പണ്ടത്തെപ്പോലെയാണു്. അനാവിനു് ഷിശ്യാസം തോന്നുന്നില്ലോ?”

“ഉള്ള്” അവർ കീഴ്പ്പോട്ടേനാക്കി ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

അയാൾ അവളുടെ കൈപ്പിട്ട തിട്ടക്കപ്പെട്ട നടനു. അവർക്ക് ഒപ്പുമെത്തുക അസാദ്യമായി. “ഇതു വേഗം നടക്കണം, ബാലേട്ടാ,” എന്ന അവളുടെ അപേക്ഷ അധാർ കേട്ടില്ല. അവളുടെ വീടിൽനിന്ന് പടിപ്പും അട്ടക്ക നേരാറും അയാളുടെ മുഖത്തു പ്രസാദം കുറഞ്ഞുകൂടണ്ടു വന്നു.

പടിപ്പുരുഷിലേക്ക് തിരിയേണ്ടുനു വഴിയിലേത്തു ഒരിക്കൽക്കൂട്ടി തിരിഞ്ഞെന്നിനു, കൈപ്പിടിച്ചു അയാൾ പറഞ്ഞു. “പോട്ടേ, അനു, മരക്കേത്തു്.”

അവർ വെള്ളും നിരഞ്ഞ ക്ലിപ്പുകളോടെ തലയാട്ടു കമാറ്റാച്ചപ്പു പിരിഞ്ഞു. അയാൾ വേഗത്തിൽ നടനു. കരേ മുരം നടനു് ഒരിക്കൽ തിരിഞ്ഞേനാക്കിയപ്പോൾ, അനവിന്നെൻ അവധുക്കത്തുപോം ആ പടിപ്പുരുവാതിലും പിടിച്ചു തന്നെ നോക്കി നില്ക്കുന്നതുകണ്ട്. പിന്നെ അയാൾ തിരിഞ്ഞേനാക്കിയില്ല.

* * *

ആ രണ്ടുകൊല്ലും കഴിയാറായിരുന്നു. ബാലൻ മുറിയിൽ ഒരു സ്നേഹിതനോടുള്ളടക്കിയിരുന്നു പരീക്ഷക്ക് വായിക്കുകയാണോ്. ഒരാൾ മുറിയിലേക്ക് കടന്നവനു് ബാലൻ ഒരു കത്തു കൊടുത്തു.

അനു വീടിൽനിനു വന്നാൽ ശേഷം അയാൾ അനവിനു കത്തയുപ്പിടില്ല; അവർ ഇങ്ങോട്ടുമില്ല. വന്ന കത്തു് അനവിന്നേരതായിരുന്നില്ല, അമ്മയുടെതായിരുന്നു. ബാലൻ കത്തു നീത്തിവായിച്ചു. ഈ വർത്തമാനത്തിലേത്തു,

“കുട്ടാ കുട്ടൻറു പരീക്ഷ അടുത്തില്ലോ? അധികം ഉറക്കമെഴുച്ചിയിരുന്ന് വായിക്കുതൽ. മനസ്സിലായതു മതി. പരീക്ഷയിൽ തോല്ലുന്നല്ലോ ജൗരിക്കുന്നതും വിഡി പോലെ വരട്ട്. അങ്ങിനൊ സമാധാനിക്കുംല്ലാതെ നൃക്കുന്നാണ് വഴിയുള്ളതു്! പരീക്ഷയിൽ മാത്രമല്ല, മറ്റു പല കാഞ്ഞങ്ങളിലും ഇതുപോലെ സമാധാനിക്കേണ്ടിവരില്ലോ? അതുപോലെ ചില സംഭവങ്ങളാണ് നാശം കുറ്റംബാശിയിരിക്കുന്നതു്. ഈ നിന്നെ അത്യധികം വ്യസനിപ്പിക്കുമെന്നു് അന്തിമരിയാം.

അനവിൻറു വിവാഹം നിശ്ചയിച്ചു. കഴിഞ്ഞ ആഴ്ചയിലാണ് നിബന്ധം കഴിത്തുതു്. ഭാസ്ത്രൻ നായരാണ് ആർ. ഇതിനു മുമ്പു് ഒന്നു രണ്ടു തവണ മും വിവാഹാലോചന വന്നുകൂടില്ലോ, അനവിൻറു വിസ്തീരണ കാരണാം വേണ്ടുന്നവുകുയാണുണ്ടായതു്. ദ്രവിൽ കഴിഞ്ഞ ആഴ്ച, അവർ അവളുടെ അമ്മയുടെ നിംബുന്നിയതിനു കീഴടങ്ങി. വിവാഹം ഒന്നു രണ്ടാഴ്ച കൂടുതലിൽ നടക്കം. അക്കാലത്തു് നിന്നു പരീക്ഷയാളി രിക്കം അല്ലോ?

വിവാഹം കഴിഞ്ഞാലുടൻ അവളെ ഭർത്തുഗ്രഹ ത്തിലേക്കു തുട്ടിക്കൊണ്ടുപോവുകയാണു്. തുടെ അമ്മായിയുമുയും പോകുന്നണ്ടു്.

*

*

*

കൊല്ലുന്നുൾ പിന്നായും പലതു കഴിഞ്ഞു. വേറാ സ്ഥാവരിയും ഒരു ദിവസം വൈക്കേന്നരം മുക്കുത്തണ്ണൽ നിറഞ്ഞ ഒരു നിരത്തിലുടെ ഒരു മല്ലവുംസ്തൂപിനു നടന്ന പോകയാണു്. കററിക്കാടുകളും കുന്നുകളും അല്ലോ ചിലേ ചെയ്ത വയലുകളും, രണ്ടു ഭാഗത്തായി നിരക്കുന്ന ആ

രോധിലുടെ നടക്കപ്പോൾ മുതൽത്തുള്ള കൂനിൻ ചെരിവു ഇടക്ക കാണാം. അയാളുടെ ചിന്താകലമായ നോട്ട് ആ കൂനിൻചെത്തവിൽ ബഹുമുഖമായിരുന്നു. രോധി സീറ ശതിയീലോ അതിന്റെ പരിസരങ്ങളിലോ എന്തെങ്കിലും ഒരു വൈവച്ചിത്രമാണ് കണ്ണപ്പോൾ ഇപ്പോൾ കാണാൻ തരപ്പെടുമെന്ന പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കുന്ന ആ പദ്ധതി കണ്ണറ ആഗ്രഹങ്ങൾ വിഹലങ്ങളായി. ഒരുവിൽ ഒരു കാളവണ്ടി മെല്ലു നേക്കുവന്നു അതു് അടുത്തത്തീയ പ്പോൾ അയാൾ വണ്ടിക്കാരനോടു ചോദിച്ചു. “ശാന്തി ഭവനത്തിലേക്കള്ളു വഴി ഈതു തന്നെയല്ലോ?”

“അതേ, നേരേ നടന്നോളി” ഒരു മുളിപ്പുട്ടു പാടി തീരുന്നതു നിന്തി വണ്ടിക്കാരൻ പറഞ്ഞു.

“ഇനി എത്ര മുമ്പുണ്ട്.”

“ഈല്ല, മീണി തോനെനെന്നമില്ല. അതു് നാലു ബീഡി വലിച്ചുകഴിയുപോഴേയ്ക്കു അതിന്റെ പടിപ്പു കാണാം.”

വണ്ടിക്കാരൻ വണ്ടി തെളിച്ചുകൊണ്ടപോയി. പദ്ധതിന് നടത്തം കുറെക്കുടി വേഗത്തിലാക്കി. കുറച്ചു മുതം നടന്നപ്പോഴേയ്ക്കു രോധ് ഒരു കയററത്തിലെത്തി. ആ ഇരക്കത്തിൽ വലത്തുവശത്തായി ഒരു രെപ്പവറ്റു രോധ് പോകുന്നുണ്ട്. അതവസാനിച്ചതു് ഒരു പടി പൂരിയിലാണ്. താനുദ്ദേശിച്ച വീടു് അതാണെന്നു അയാൾ അനുമാനിച്ചു. തന്റെ ധാരയുടെ അവസാന മെത്തിയതായി അയാൾക്കു തോനി. അയാൾ ഒരു ഐശ്വര്യാസ്ത്രം തുടങ്കുടി ആ ഇരക്കം തുടങ്കി. എന്നാൽ ആ സ്വകാര്യ നിരത്തിലേക്കു തിരിയുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ, രോധിന്റെ ഇതവശത്തുള്ളൂളു തോസ്സുകളിൽ നന്നിൽ

നിന്ന ഒരാൾ വേഗത്തിൽ നടന്നവനും അയാളുടെ പേര് പിളിക്കുന്നതുകൊട്ട്.

“ബാലൻമേരുനാൻ, നമ്മുാരം”

അയാൾ തിരിഞ്ഞുനിന്ന. തോട്ടത്തിൽ പണിയെ ചപ്പിച്ചിരുന്ന ഭാസ്യരൻ നായരാണു്. അവർ കശല പ്രദാംചെങ്ങു വീടിനുഭിമുഖമായി നടന്ന.

“നിങ്ങൾ അധികം മാറിയിട്ടില്ല. എനിക്കു ദുര ത്രഞ്ഞാനതനെ ആരെ മനസ്സിലായി. ഈനു നല്ല നേര പോക്കണ്ടാവും. നിങ്ങളുടെ വരവ് കരത്തുത്തിനു കാരണമാവും.

“ആക്ക്?”

“ആക്ക് ക്കേന്നോ?” അനവിനും അമ്മക്കാം; നിങ്ങളുടെ വരവ് താൻ അവരെ അറിയിച്ചിട്ടില്ല.”

“ഈല്ലോ?”

“ഈല്ല; നിങ്ങൾ ക്കേര രാജ്യസഭയാരവും മറ്റും കഴിഞ്ഞു തിരിച്ചെത്തി എന്ന വിവരം എനിക്കു കിട്ടി. എന്നിട്ടാണ് താൻ വരാനെപ്പറ്റിയതു്. ഒരാളും ഈ കൂളി അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. അനവിനുഭോഗാർ ആരക്കരി ആശും രെന്നേപ്പണ്ണവുമില്ല. അവളുടെ അമ്മയെക്കുടി അനേപഷിക്കാറില്ല. എന്നെന്നു എന്നൊരു ഭാഗ്യമാണെന്നോ അനവിനെ കിട്ടിയതു്. ആ ക്കമയെല്ലാം നിങ്ങൾ കരിഞ്ഞുകൂടോ?”

“ഉം”

“ഈവിടെ വേന്നല്ലാലും സഹസ്രമാണു്. എന്തു കാറാണെന്നോ? ആ ചെതാവിൽ പാടത്തു പരന്നേകിട

ക്കുന്ന വെള്ളം കണ്ടുവോ? അതൊരു വലിയ തകാകര പോലെനാണാണ്. വെള്ളം ഒരു കാലം വരുമ്പു. നല്ല ശ്രദ്ധജലം. അതിൽ വഞ്ചികളിങ്ങക്കൂട്ടി ചെയ്യാം. ഞങ്ങൾ ഇടക്കു പോകാറണ്ട്. ഇവിടങ്ങളിൽ അധികം ജനങ്ങളില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അതിനൊന്നം ഒരു തടസ്സവുമീലു. ഉള്ളവരെല്ലാം നമ്മു ഉപജീവിച്ചു കഴിയുന്ന വരാണാം.”

അവർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു പടിക്കലെത്തി. ഇതു വ്യാപിച്ചു തുടങ്ങുന്നതേ ഉള്ള. ഒരു മനസ്സ് സ്വർത്ത പരന്നകഴിഞ്ഞു. ഒരു കാക്ക ഒട്ടക്കലെത്തെ പോകിൽ പടിക്കലെത്തെ ഒട്ടമാവിയേൽനിന്ന് ഒരു മാസഫം കൊത്തി കൊണ്ടുപോകുന്നതു കണ്ട് “കള്ളുക്കാക്ക സന്ധ്യക്ക്” എ നീറംനല്ലെന്നു നായർ പറഞ്ഞു. അധികം അതിനീറ ഗതി സൂക്ഷിച്ചു. കാക്ക കുറേ ദൂരം പറന്നു് അടുത്ത തെങ്ങിൻതയ്ക്കേൻ ചൊന്തിരു. മാറ്റു ഓലമടലി നേൽവെച്ചു കുറച്ചു് ആലോചനയിലെന്നപോലെ ഇതു നാതിന്നരേഖം ശ്രദ്ധിക്കാതെ സന്ധ്യയുടെ വിസ്തൃതി കുറെക്കു “കാ, കാ,” എന്ന ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ട് പറന്ന പോയി.

അവർ പടികട്ടു മുററുതെന്നതി. മുററം വലത്തു ഭാഗത്തു് ഒരു മതിൽക്കൊണ്ടു മറച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ മതിലി നാക്കതേക്കു ഒരു വാതിലുണ്ട്. ആ വാതിലിലൂടെ അ വർ അകത്തേക്കു പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ കോലായിൽ അനവും അമയും മേൽക്കൂരുവാൻ പോകാനള്ളു ശ്രദ്ധ തതിന്റെ ഇരുപ്പുനാക്കുകയാണ്.

“ബാലേട്ടുനോ!”

“ആര് ബാലൻ മേറോ”

അമ്മയും മകളും അത്രുതപ്പുട്ട് ഒന്നിച്ചു ചൊദിച്ചു. അവർ തീരെ പ്രതീക്ഷിക്കാത്ത ഒരു വരവാണാതു്.

അവതരെ സന്തോഷവും അത്രുതവും കണ്ണ് ഭാസ്യ രഥനായർ കൈ പിന്നിൽക്കെട്ടി ചീരിച്ചുകൊണ്ടുനിന്നു.

“ഈനു കാക്ക കുറകിയപ്പോൾ ബാലേടുനാണ് വരക എന്ന് അനു സ്പർശത്തിൽപ്പോലും വിചാരിച്ചിട്ടുണ്ടോ?”

തെ സദേഹാദരിയുടെ ഭോഗ്യവുംസ്തുരമായ ദുഷ്ടിയോടെ അവർ ഭാസ്യരഥനായരെ നോക്കി.

“അനു, ബാലേടുനെ ഈനീ കരിച്ചുദിവസത്തിനു വിടക്കത്തു്.” ഭാസ്യരഥനായർ തുടങ്ങുവാൻമെ.

അവർ പരസ്യരം നോക്കി.

“എന്താ നോക്കിനില്ലെന്നതു്?” അമ്മായിയമ്മ ക്ഷമയറ്റു ചൊദിച്ചു. “കരിച്ചു ചായയോമരോ ബാല മേനു കൊണ്ടുവന്നു കൊടുക്കു. നല്ല കമ, നിന്നേ നോട്ടം കൊണ്ട് വിശ്വപ്പുന്നുമോ?”

അമ്മയുടെ ഇം പരിഹാസം കേട്ട് അനു അടുക്കളെ തിലേക്കു പോയി. സന്തോഷവും സന്താപവും ഇടക്ക ലാൻം അവരെ അസ്പാസ്യപ്പുത്തിയിൽനാം.

അങ്ങനെ എല്ലാവതം തള്ളാനെള്ളിൽ കൂടിയി തന്നു പലേ വത്തമാനങ്ങളും തുടങ്ങി. അതിമുഖ്യം സൗകര്യങ്ങൾ നോക്കുന്നതിൽ എല്ലാവതം ബലമഞ്ഞലും രാധിയുണ്ടു്. അവർ അത്രാഴം കഴിഞ്ഞു തള്ളാനെള്ളിൽ കൂടുക്കി പലേ നാട്ടുവത്തമാനങ്ങളും പറഞ്ഞു. സംഭാ

പ്രശ്നം മുഴവൻ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ട്, അധികം സംസാരിക്കാതെ, അനു ഒരു ദിക്കിൽ നില്കുകയാണ്. അവരെ കരിച്ചുള്ള ഭാസ്യരന്നനായതുടെ പ്രശ്നംസകളേണ്ടാം നന്ദി പൂർമ്മായ നോട്ടേതാട്ടുട്ടി അവർ മെണ്ണമായി സ്വീകരിച്ചുപോന്നു. ആ കൂടിക്കാലത്തെ പ്രസരിപ്പുള്ള ഹെൻഡ്രട്ടി എൽഞ്ചി ശാന്തപ്രക്രിയായ ഒരു യുവതിയായി തീരിക്കുന്ന ഏന്ന ബാലതുള്ളമേനോന്നു തോന്തി.

പുലരാൻ കാലത്തു ബാലതുള്ളമേനോൻ നടക്കാൻ പോയി. കരിച്ചുകാലമായി അയാൾ ഇതൊരു പത്തിവാക്കിയിരുന്നു. ചുറും മനോഹരമായ പ്രകൃതി. അകലെ മണ്ണിൻപുത്രപ്പിടിയന്നു കന്നകൾ ഒരു വിഷാദചരായാവാഗിച്ചുനിന്നിന്നിരുന്നു. ആ പ്രശ്നാന്തമായ പാടത്തിന്റെ മറുകരയിൽ കണ്ണ തടാകവും അതിന്റെ വക്കത്തു ഗരാക്കുന്ന അത്രവുക്ക്ഷവും അയാളെ അന്നോട്ടാകഷിച്ചു. അയാൾ കുറേ നടന്നു. അധികം കഴിയുന്നതിനു മുമ്പ് ഒരു മഴ ചാരി. അതുകൊണ്ട് മടക്കം ഉദ്ദേശിച്ചതിലും വേഗത്തിലാക്കി. മഴച്ചാറൽ അല്ലാലും അധികമായി തുടങ്ങിയപ്പോൾ അയാൾ നടത്തത്തിനു വേഗം തുട്ടി. ശരിക്കളും പടിപ്പുരയിലൂടെ വരുന്നതു വളവാണ്. അതുകൊണ്ട് അയാൾ മടക്കം തോപ്പിന്റെ ഗരാറത്തുള്ള ചെറിയ പടിയിലൂടെന്നാക്കി. അതിലെ കടന്നാൽ അവിടെ ഒരു ചെറിയ മാവും കളിപ്പുരക്കട്ടിയ വീട്ടിലെ ചെറിയ കൂളവും കാണാം. ആ മംത്തിന്റെ മറുവശത്തെ വേലിയരികിലുള്ള മുള്ളിടത്തിന്റെ അടുത്തായി ഒരു സൗഖ്യപും നില്കുന്നതായി അയാൾ കണ്ടു. അതു അനുവാണന്നുണ്ടാക്കിയോന്നി. അവളുടെ ക്ഷേം വീട്ടിലെ രഘൂത്താമെന്ന നിശ്ചയിച്ചു് അയാൾ വേഗം നടന്നു. ഏന്നാൽ ഒരു ചെറിയ വളവു് കഴിഞ്ഞു. വീണ്ടും ആ

സമലം പ്രത്യക്ഷമായപ്പോൾ ആ ത്രപ്പം അവിടെ കണ്ടില്ല. അതു് അനവായിരുന്നില്ലോ?—ആശനന് അധാർ കു തീച്ചുണ്ട്. അവർ തന്ന കാണകയും ചെയ്തിരിക്കണം. എന്നിട്ടും കാത്തുനില്ലാതെ വേഗത്തിൽ പോയ തിൽ അധാർ കണ്ടിരപ്പെട്ടു. അതു അനവല്ലായിരിക്കമോ?—ആ സംഭവത്തെപ്പറ്റി അവളോടു് ചോദിക്കുന്നും അധാർ നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാൽ വീടിലെ തതിയപ്പോഴേയു് ആ നില്ലാരസംഭവത്തെപ്പറ്റി അവളോടു് ചോദിക്കുന്നതിൽ ഒരുദ്ദേശവുമില്ലെന്നവെച്ചു അധാർ അതിനെപ്പറ്റി മിണ്ടിയതേ ഇല്ല.

കാപ്പികഴിഞ്ഞു സാധാഹനത്തിൽ അവരെല്ലാവരം കൂടി വര്ത്തമാനം പറഞ്ഞു തള്ളത്തിലിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു മുമ്പേ സമയം പോകുന്നതും തള്ളത്തിൽ ഇരുട്ടു വ്യാപിക്കുന്നതും ആതാം ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. മേരുമേൽ കിടക്കുന്ന ഒരു പുറ്റുകമെടുത്ത ബാലകുള്ളമേനോൻ നീത്തി.

“ബാലമേനും കവിത ഭംഗിയിൽ ചൊല്ലാനറിയില്ലോ? ഒന്നു പാടു്” ഭാസ്യുരസനായർ പറഞ്ഞു.

അധാർ പുറ്റുകും നീത്തി ഒരു ഭാഗം ചൊല്ലി.

“എങ്കിലും പ്രിയമാതാപിതാക്കളോ—
ടെൻകടമയെന്നും ചിന്തിക്കു നീ!
പുത്രി വത്സലരാമമൂർത്തക്കൈളോ—
ഡീക്കരിക്കുകീ, ലമ്മഹാപാതകം
എന്ന തീരവോ? യില്ലതിനെന്നെതാക്കു
വന്നിടക്കിലും ചെയ്യുകയില്ല ഞാൻ!.....
ഹാ, വിധിയാണിതാകട്ടു.....സൃഷ്ടി
ജീവിതത്തിൽ സഹിച്ചുകൊള്ളമിവർ!”

അതു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ അരം അക്കദേഹക്കുണ്ടായിരു പോയി. “എന്നോട്ടാണ് പോകുന്നതു്? അവിടെ ഇരിക്കു” എന്ന ഭാസ്യരൻനായരുടെ ശാസനയെ അവർ വകവെച്ചില്ല. അപ്പോൾ അധ്യാളംകുടുട പോവാൻ തുടങ്ങി. “അരം വല്ല കൂൽമരങ്ങോ മറേരാ പോവുകയാ യിരിക്കാം” എന്ന് അമാധിയമയുടെ ശാസനം ഭാസ്യരൻ നായരെ അതിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞില്ല.

കുചുന്നേരം തുടി. അവർ അഞ്ചിനെയിതന്നു. ഏ നീട്ട് ബാലകൂളയുമേനോൻ നടക്കാൻ പുറത്തേക്കിരിഞ്ഞി. പണിക്കാരെ തുലികൊടുത്തു പിരിച്ചുക്കാണണഭായി തന്ത്രകാണ്ടു് ഭാസ്യരൻനായക്ക് തുടെ ഇരഞ്ഞവാൻ തരപ്പെട്ടില്ല.

ബാലകൂളയുമേനോൻ നടന്ന നടന്ന തകാകത്തിനെൻ്റെ വക്കത്തെത്തതി. അധ്യാർ അതിനു ചുറരും കുറെ നടന്നു. ഒരു കല്പുരിഞ്ഞാൽ എത്തുന്ന ഭൂരത്തു ഒരു താമര നിന്നു തന്നു. ആ അസമയത്തു് അതു് പൊട്ടിക്കവാൻ അധ്യാർക്കു അടങ്കാത്ത രാഗ്രഹം ജനിച്ചു. ഉടനെ ഉടപ്പു ശിച്ചുവെച്ചു തകാകത്തിലിരിഞ്ഞി. വലിയ ആഫുണ്ടെന്നു തോന്തിയില്ല. കുറേ കുത്തു കല്പിംഗ് കഷണങ്ങളും ക്ഷപ്പി ചുണ്ടുകളും അധ്യാളംകുടുടെ കാൽ വേദനിപ്പിച്ചു. എക്കിലും നീന്താൻമാറ്റു ആഫത്തിലെത്തിയില്ല.

പെട്ടുന്നു് അധ്യാർക്കു നിലത്തെറി. അധ്യാർ താണു. അല്ലോ നിമിഷം കഴിഞ്ഞിട്ടാണു് വീണ്ടും പോ നേരിയതു്. കുചുന്നേരം വട്ടത്തിൽ നീന്തി താൻ എത്തു സ്ഥലത്തുനിന്നാണു് പുരപ്പെട്ടതെന്ന തീച്ചുപ്പെട്ടത്തിയ തീനു ശേഷമേ അധ്യാർ വീണ്ടും നീന്തി തുടങ്ങിയുള്ളൂ. ആ താമര മനസ്സു കവതനവിധിം ആടിക്കളിച്ചുകൊണ്ടു അവിടെനെന്ന നീല്ലുനു.

അയാൾ പത്രക്കെ നീന്തി, തുടിക്കപ്പോൾ തെരിച്ചി
തന്ന വെള്ളം ആ നിലവാവിൽ ചിന്നിച്ചിതറിക്കൊണ്ട്
മിന്നി. അയാൾക്കും ആ താമരക്കും ഇടയിലുള്ള അകലം
ചുത്തുനുന്നതിന്റെ ലക്ഷ്യാദിമാനം കണ്ടില്ല. കരയാ
ണ്ണക്കിൽ നിമിഷം പ്രതി അകലുന്നതായും അനഭവ
പ്പെട്ടു. ശ്രീനാൽ അയാൾ ദേയങ്ങം വിട്ടില്ല. നേരെ
നീന്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

എവിൽ അതിന്റെ വളരെ അടുത്തത്തി. പ്രകാ
ശിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന താമരജില വളരെ വ്യക്തമായി
കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. രണ്ട് തുടകൾ കൂടി തുഴുതു കൈ
നീട്ടിയാൽ അതു കൈക്കണ്ണ കിട്ടുമെന്ന നിലയിലായി.
ആ സമയത്ത് പെട്ടുന്ന കാലുകൾ വെള്ളത്തിനടിയിൽ
കൂട്ടമായി നിന്നിരുന്ന താമരവെള്ളിയുടെ ഇടയിൽപ്പെട്ട
പിണ്ണിത്തുപോയി. അതിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ടവാൻ
ഗ്രഹിക്കുന്നോടു മുമ്പുകൊണ്ടുപോലെ തോന്നി. പിൻ
ഭാഗത്തുനിന്നു ഒരു മത്സ്യം ചാടി. പരിചയമില്ലാത്ത
ആ വെള്ളം സർവ്വത്ര കറുത്തു കരിവംപോലിരുന്നു.
ആരോ ഓരാൾ തന്റെ പിന്നിലുണ്ടെന്ന ഒരു ഭയക്കരമായ
പേടി അയാളെ ബാധിച്ചു. സർവ്വക്കതികളും പ്രയോ
ഗിച്ചു അയാൾ വെള്ളികൾ അറുത്തു പുറകോട്ട് നീന്തി.
കരക്കുത്തിയതിനശേഷം തിരിത്തു നോക്കിയപ്പോൾ
താമര അവിട്ടുനന്ന കാററിൽ ഭംഗിയായി ആടിക്കൊ
ണ്ടുനില്ലെന്ന!

അംഖാൾ തലതോത്തി ഉട്ടപ്പിട്ട വീട്ടിലേക്കെ മടങ്ങി.
പുറവത്തു അവാവിന്റെ അമ്മ തുളസിപ്പുവും ഉണക്കലെ
രിയും മറുപും പൊതിഞ്ഞു വയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ട്. അവർ മക
ളിടു ഭേദാവോട്ടുട്ടി പിറേറുന്ന കാലത്തു അധികം അക

ലത്തല്ലോത്ത ഒരു പുഴയിൽ പിറ്റകൾക്കെ പിണ്ടിയം വെള്ളു വാൻ പോകാനാള്ക്ക് ഒരുക്കങ്ങൾ കൂട്ടുകയായിരുന്നു.

“എവിടെയായിരുന്നു ഇതുനേരം? അല്ലോ, കൂളിം കഴിഞ്ഞുവോ?” എന്ന ചോദിച്ചുകൊണ്ട് ഭാസ്യരം നായർ അക്കത്തെള്ളു വന്നു.

“ഉം, ആ തന്ത്രക്കമ്പിൽ ഒരു താമര നില്പിനായു കണ്ടു. അധികം മുരത്തല്ലെന്നു തോന്തി അതു പൊട്ടിക്കാ നിരങ്ങിയപ്പോൾ അബവുംതാൻ നിലവത്തറവി.....അപ്പോൾ കൂളിയും കഴിഞ്ഞു.”

“ആ താമര പലരേയും ആകഷിച്ചിട്ടുണ്ട്.”

“എനിക്കേ താമര വളരെ ഇഷ്ടമായിരുന്നു പണ്ട്... ഇന്നു” ആ നിലവാവത്തു് കണ്ടപ്പോൾ എന്നേക്കു കലരേലായ ഒരു മോഹം തോന്തി.”

പിറേനു കാലത്തു് ചായ കഴിക്കുവാൻ അനവും ബാലക്കുഞ്ഞുമെന്നും തനിച്ചായി. ഒരു കോപ്പ ചായ കഴിച്ചതിനാശേഷം അയാൾ കോപ്പ താഴേവെച്ചു ചോ ദിച്ചു. “അന്ന ചായ കഴിക്കാത്തതെന്താണു്?”

“എനിക്കുതു് അധികം കഴിക്കാൻ പാടില്ല.”

“ഉം, ഇഷ്ടമല്ലോ?”

“അതേ, പക്ഷം...” അവൻ മുഴവൻ പറയാതെ നിന്തി.

“പറയും.”

“ഇഷ്ടമുള്ളതു്” അധികം അനഭവിക്കാൻ സാധി ക്കാറില്ലല്ലോ.”

ആ സംഭാഷണം പിന്നീട് അധികം നീണ്ടില്ല. ചായ കഴിത്തു് അവർ ഉമ്മറേതക്കപ്പോയി. അവിടെ കൂട്ടിൻറെ കോലായിൽ മിററമടിക്കാരിയുടെ പിള്ളുൾ ഇല്ലിക്കോലുകൊണ്ടും ഇന്ത്യൻലകൊണ്ടും വീച്ചിണ്ടാക്കി കളിക്കുകയായിരുന്നു. അനു അതു കണ്ട് ബാലുട്ടിൻറെ മുവത്തേക്കു നോക്കി. അയാളും അതു കണ്ടിരുന്നു. അവൻ പരസ്യരും നോക്കി.

അയാൾ ഒരു പുസ്തകമെടുത്തു വായിക്കാനിരുന്നു. ശ്രദ്ധ അതിൽ പതിനഞ്ചില്ല. പുസ്തകം മടിയിൽ നീത്തിവെച്ചു മനോരാജ്യം വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. കരെ കഴിത്തു എഴുന്നേറ്റു പുസ്തകം മേഖലയുമെല്ലാം വെച്ചു. അവിടെ തലമട്ടി കെട്ടുന ഒരു പട്ടനാട് കിടന്നിരുന്നു. അയാളു കയ്യിലെല്ലാത്തു. പക്ഷേ ആ സാധനം അയാളെ വേദനിപ്പിച്ചു. അതു് അവിടെത്തുനു ഇടു് അയാൾ പുരത്തെങ്ങ്ങിരുന്നീ.

മടങ്ങിവന്നപ്പോൾ പുറത്തു കാളവണ്ടി വന്നനിൽ ക്കുന്നതും, വണ്ടിക്കാരൻ കാളകൾക്കു പുല്ലിട്ടകൊട്ടക്കു നീതും കണ്ടു. കാലത്തു പോയവർ മടങ്ങിക്കഴിത്തിരുന്നു. ഉച്ചക്കു ഉണ്ട് കഴിത്തു എല്ലാവരും വിശ്രമിച്ചു് യാത്രാക്കൾിം കാരണം പോയവർ കിടന്നരുന്നീ. ബാല മുള്ളുമേനോനു ഉറക്കം വന്നില്ല. അയാൾ മുകളിലെ ഒരു മുരിയിൽ ചാതകസേരയിലിരുന്നു. ജനലിലുടെ പുരത്തെങ്ങും നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. സമ്പ്രത നിറ്റിബും. ആരോ ദോൾ വാതിൽ തുരക്കുന്ന ശബ്ദംകേട്ടു ബാലമുള്ളുമേനോൻ തിരിത്തുനോക്കിയപ്പോൾ മെല്ലു വാതിൽ അടച്ചിരുന്ന കൈമാത്രമേ കണ്ടില്ല. അതാരായിരിക്കു മെനു് എഴുന്നേറ്റു നോക്കാൻ ഭയങ്കരമായ ആഗ്രഹം

ജനീത്യക്കീലും, അയാൾ അതിനു മതിന്നില്ല. നോക്കാ തെത്തനു അതാരാധിരിക്കമെന്നുഹിച്ചു.

രാത്രി ഉണ്ണാ കഴിഞ്ഞു് എല്ലാവർദ്ദം കിടക്കുന്നതിനു മുപ്പു്, താൻ പക്ഷേ നാളെ പ്രഭാതത്തിൽ പോകുമെന്നു് അതിമീ ഗ്രഹനായകനോടു പറഞ്ഞു. അയാൾക്കരക്കാരു വനില്ല. അകലെ കേൾക്കുന്ന പക്ഷികളുടെ പാട്ടിൽ ശ്രദ്ധക്കയാണെന്ന ഭാവത്തിൽ ഇതനു. കേള്ളു തന്റെ ഏദയത്തിന്റെ മിടപ്പുായിതനു. വീഴു മുഴവൻ നില്ക്കുമ്പും. ഇടയ്ക്കു തട്ടിപ്പുറത്തൊടുനു എല്ലികളുടെ ശബ്ദം മാത്രമേ നില്ക്കുമ്പുതയെ ഭഞ്ജിച്ചിരുത്തുന്നു. പക്ഷേ ഇതും ബാലക്കുള്ളമേനോൻ കേട്ടിരുന്നില്ല. കുമേണ രാത്രി കരഞ്ഞുവനു. സ്ത്രീരക്ത മാറി നാട്ടുവെള്ളിച്ചു തനിന്റെ ഭാരം വന്നതുണ്ടി. കിഫക്കഭാഗത്തെ ഇതൻ മാറി ഒരിള്ളംമണ്ണതനിനും വ്യാപിച്ചു. അയാൾ താഴേന്ത കുറിഞ്ഞി. കോണിച്ചുവട്ടിൽ കിടന്നിരുന്ന പുച്ച് ‘മൃം’ എന്ന നിലവിളിച്ചുഴുന്നേറു മുരിനിവത്തി അയാളെ അഭിവാദ്യംചെയ്യുകയും അനക്കമെല്ലാതെ മച്ചിലേക്കു നടന്നപോവുകയും ചെയ്തു. അയാൾ ഷട്ട് മുണ്ടും മാറി അവിടെനിന്നു. മുകളിൽ എവിടെയോ ഒരു വാതിൽ തുറക്കുന്ന ശബ്ദം കേട്ടു. ഒരു സുരിത്രപം താഴേന്തകുറിഞ്ഞി. അല്ലനേരും കോണിപ്പുടിയിനേൽ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി കൈഞ്ഞുണ്ടനിന്നു. തള്ളത്തിലേക്കുറിഞ്ഞി അയാളുടെ കൈ പിടിച്ചു ചോദിച്ചു.

“ബാലേട്ടൻ പോവുകയാണോ? തീച്ചു? ഇനി മടങ്ങിവരില്ലോ?”

“ഉണ്ടാവില്ല.”

“ആ യുവതിയുടെ കൈകൾ പിടിവിട്ടു. അയാൾ വാതിൽക്കലേക്കു നടനു. തള്ളത്തിൽ ചില മുലയിൽ

നാട്ടുവെള്ളിച്ചും അല്ലാല്ലും പരമ്പരയും. മറുഭാഗങ്ങളെല്ലപ്പോം പഴയപടി ഇത്തട്ടായിതുന്ന നിന്ന്. അയാൾ വാതിൽ തുന്ന തിരിത്തുനോക്കി. ആ സ്ഥി അവിടെത്തന്നു സ്ഥാപ്യിക്കിനിന്നും അയാൾ രെടി പിന്നോക്കം നീങ്ങി കൈ നീട്ടി. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ഭയങ്കരമായ ആത്മനിയന്ത്രണങ്ങതോടെ അതു പിൻവലിച്ച മുന്നോട്ടുനടന്നു. ഉഹരിതു കിടക്കുന്ന നായ് എഴുന്നേറ്റു് അയാ ഒട്ടു കാർക്കാർ മുൻകാലുകൾ നീത്തി. വള്ളത്തുനിന്നു മുവരേത്തക്ക നോക്കി അതു പടിവരെ അയാളെ അനുഗമിക്കുയും, പിന്നോയും തുടങ്കയാണെന്നു കണ്ണപ്പോൾ ദീനമായി നന്ന മോങ്ങി വീണ്ടും ഉഹരിതു വന്ന കിടക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രകാശമായിത്തുടർന്നു കൂക്കത്തോള്ളുകളിൽനിന്നു കിളികളുടെ ശ്രദ്ധാം തെത്തത്തരെ കേരിക്കാൻഞ്ഞു്. പടി കാർ തുങ്ങിനില്ലെന്ന എഴുകാലിവലമേലുള്ള മഞ്ഞതുള്ളി കൾ ആ പ്രഭാതത്തുട്ടുപൂഠിൽ മിന്നി. കിഫക്കണ്ണാഗത്തു മല യുടെ ആകൃതിയിൽ കാണുന്ന കുറത്ത രേഖക്കു പിന്നിൽ സിന്നുരും ചാത്തിയപോലെ ചുക്കപ്പുവണ്ണം വ്യാപിച്ചു. അകലെ മുരത്തു്, ഒരു കൂഷിക്കാരരെൻ്റു ആപം കന്നകളെ തെളിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതു കാണാറായി. പ്രകാശം സമ്പ്രത പരമു. എക്കിലും അയാൾ വഴി കാണാൻ അല്ലും വിഷമിച്ചു. കരേങ്കുടി കഴിഞ്ഞതാൽ നല്ലവണ്ണം വെളിച്ചുംവെള്ളും, വെളിച്ചത്തിൽ കളിച്ച അനന്തമായ ലോകം ആ യാത്രക്കാരരെൻ്റു മുമ്പിൽ പല വഴികളും തെളിയിച്ചുകാണിക്കും. കരേ മുരം നടന്നു് അയാൾ പിന്നിലേക്കു നോക്കി. അകലെ മുളക്കുട്ടത്തിനരികെ ഒരു വെള്ളത്തു ആപം നില്ക്കുന്നതായി തോന്നി. അയാൾ

നടത്തത്തിന് വേഗംകൂട്ടി. വിസ് തുമായ വഴി മുമ്പിൽ വ്യാപിച്ചുകിടന്നിരുന്നു.

* * *

കൊച്ചുനാഴികക്കണ്ണായിരുന്നു ആ മുൻനിലാവുകെട്ട്. ജനലുകൾക്കിടയിലൂടെ വന്നിരുന്നു നിലാവിന്റെ രശ്മിയും അദ്ദേഹമായി. മുറിയിലെല്ലാം അത്യധികമായി ഇട്ടു വ്യാപിച്ചു. ചാതകങ്ങൾക്കും അത്യധികമായി മുഖവും അതറിഞ്ഞില്ല. അയാൾ അന്യകാരത്തിലേക്കും ശുന്നുതയിലേക്കും മിചിച്ചുനോക്കിക്കാണ്ടിരുന്നു.

ആമേണ ആ ഇതെട്ടല്ലാം അയാള്ളടെ കണ്ണിൽ അപ്പു ത്യക്ഷമായി. അതു ഒരു ഭയക്കര താകമായി മാറി. അതിൽ വുത്താകാരത്തിൽ പരിപ്പിരുന്ന ഓളണ്ടാർ ഒരീ ടത്തു രേറക്കു നിന്നിരുന്നു ഒരു താമരയെ ഇളക്കി. ആ താമര അവിടെ വിരച്ചുകൊണ്ടുനിന്നിരുന്നു.

ആ സമയത്തു ഭുത്യൻ അകത്തേക്കു വിളക്കമായി പ്രവേശിച്ചു. മുരി മുഴവൻ വെള്ളിച്ചും വീശി. ‘നല്ലനോര താണാം’ ശക്കരൻ വിളക്കു കൊണ്ടുവന്നു’തെന്നുപറഞ്ഞു ബാലകൂൾമേനോൻ മനോരാജ്യത്തിൽനിന്നനാതകയും, മേശമേൽ കിടന്നിരുന്നു ഒരു പുന്നുകും കയ്യിലെടുത്തു നീത്തി പഴയപടി വായിക്കാനിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

— കൂട്ട് —

അ ചുനില്ലാത്ത വീഡ്

കണ്ണത്തുള്ളിനായർ ആ നാട്ടിലെ ഏററവും പ്രധാന സ്ഥാനം മുമ്പുനാണ്. അതിലും നബ്ലാരാളേ ഓക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. എല്ലാ മുമ്പുമനാൽ ഒന്നിച്ചുചേപ്പാലുള്ള അള്ളാണ് കണ്ണത്തുള്ളിനായർ എന്ന പരിധാം. അയാളുടെ പ്രാപ്പിരേഖയ്ക്കാറി ആ നാട്ടിൽ ഒരു സംസാരതന്നെന്നുണ്ട്. മദിരാശിയിലെ ഏററവും പ്രമാണിക്കായ ഒരു വക്കീൽ കണ്ണത്തുള്ളിനായരെ അങ്ങോടു ക്ഷണിച്ചുവരു. പക്ഷേ മദിരാശിയിലാണു നിത്യമുള്ള കളിയും അന്വലത്തിൽ പോകും മുടക്കേണ്ടിവരില്ലേ എങ്ങനാൽത്താണ് അയാൾ പോകാതിരുന്നതു്. അതു മാത്രമല്ല, മദിരാശിയിലാഡാൽ കട്ടമയും മറ്റും നിത്യനാൽ ദൈവക്കയാണ്. കണ്ണത്തുള്ളി നായക്ക് വേണ്ടതു പഠിപ്പാ പരിചയവുമൊക്കെ ഉണ്ടു്, കട്ടമ മറിക്കയും മറ്റും അതു സമ്മതമല്ല. ഒരു പഴയ തറവാടി നായരാണെങ്കിൽ അതിന്റെ നീനാമത്തെ ചീപ്പം കട്ടമയാണ്; പിൻഭാഗം ക്ഷുണ്ണം കഴിച്ച നീറു

കയിൽ കുട്ടി ഒരു ഭാഗത്തേക്കു ചായ് ചൂടിക്കാലുള്ള ആ അന്തുമുണ്ടില്ല, ഒന്നു വേരെത്തെന്നയാണ്; എന്നാ കൈയ്യാണ് കഞ്ഞുമ്പുറ്റിനായതുടെ അടിപ്രാശം...കുട്ടി ഇപ്പോൾ പരിപ്പാരമല്ലാതായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതു കൊണ്ട് ‘പിനിൽ കുഷ്ണരം കഴിച്ചുകണ്ടാലുള്ള ആ അന്തുമു്’ എന്നാക്കു പറയുന്നതു് ഒരവക ഗൗരവ ഹാനിക്രിയായി കണക്കാക്കിയേക്കാം. എന്നാൽ കഞ്ഞുമ്പുറ്റിനായരപ്പോലുള്ള ഒരാൾക്കു് അതു് ഇതു ഫോ ജീച്ചുകാണുന്നോപ്പാർ, കുട്ടി പരിപ്പാരമല്ലാതായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന എന്ന പറയുന്നതു വെറുതെയാണ്. ചില പ്പോൾ കഞ്ഞുമ്പുറ്റിനായർ ആവേശത്തോടെ കക്ഷികളോടു സംസാരിക്കുന്നോപ്പാർ, ഒരു ഭാഗത്തേയു് അല്ലോ ഉണ്ടയാക്കി ചായ് ചുവെച്ച ആ കുട്ടിക്കു ജീവൻവെക്കുന്നതും അതു കിടന്ന ചംട്ടന്നതും കാഴ്ത്തെന്നയാണ്.

കുട്ടിക്കു ജീവൻവെച്ചുക എന്ന പറയുന്നതു്, അല്ലോ പരിഹാസ്യമായിത്തോന്നും. പക്ഷി, വാസ്തവം മറി ചൂണ്ടാം. കാരണം ഇതു ജീവൻ തുള്ളുപുന്ന തരാളേയും സംസാരത്തേയും കാണാൻ പ്രധാസ്യമാണ്. അതുകു പ്രാണിയുണ്ട് കഞ്ഞുമ്പുറ്റിനായക്ക്. ഇതു ചിലക്ക് രസി ചൂണ്ടി. തനിക്കിനി ഒന്നും ആവശ്യമില്ലെന്ന സുചിപ്പി കുന്ന സംത്രഷ്മായ മുഖഭാവവും, അതിനെന്തുടൻം മററുള്ള വരോടെല്ലാമ്പണ്ടാവുന്ന “നിങ്ങൾക്കെന്തെങ്കിലും സഹായം വേണോ?” എന്ന സഹതാപം കഞ്ഞുമ്പുറ്റിനായർ കാണി കുന്ന എന്നാണ് ആവത്തുടെ ആക്ഷേപം. അങ്ങിനെ, അവത്തുടെ ദേശിനിൽ, കഞ്ഞുമ്പുറ്റിനായർ ഒരു ധാടിക്കാരം നായി. ഒരു നിലയ്ക്കു നോക്കുന്നോപ്പാർ ഇന്നു ആക്ഷേപ നേർഡക്കു് അടിസ്ഥാനമില്ലെന്ന പറവാൻ വയ്ക്കു. പക്ഷി ഒരു ഗ്രമസ്തനു്, അതും നാട്ടിലെ എററവും പ്രാണിനായ

മുമസ്സൻ”, കരെ ധാടിയും മറ്റൊ ഉണ്ടെങ്കിൽതന്നെ എന്നാണ്? അധാരുചുടം തലയിൽ എന്തെല്ലാം ഭാരണാച്ചുണ്ട്? വകാലിനും കേസുപിടിച്ചുകൊടുക്കണം; അദ്ദേഹത്തെ കേസ്സു പഠിപ്പിക്കണം; ഇടയ്ക്കും ജീവിയുടെ സംശയങ്ങൾ തീരുക്കാടുക്കണം; എന്തിനും? അധാരും ലൈഖിനിൽ കോട തിരുന്നെ ശരിക്കു നടക്കില്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ തെററില്ല.

ഗുഹസ്ഥമാർ തമ്മിൽ വസ്തു സംബന്ധിച്ചും പാടു ബാക്കിസംബന്ധിച്ചും ഉള്ള കാംത്രിങ്ങൾ സംസാരിക്കുന്നും ഒരാൾ ചോദിക്കുന്നു: ‘കണ്ണുഖ്യാനിനായരെ കണ്ടു ചോദിച്ചുവോ?’ ഒന്നക്കിൽ ‘ഉള്ള്’, അല്ലെങ്കിൽ ‘ശ്രദ്ധാ അധാരുളെ കാണാൻ പോവുകയാണ്’ എന്നായിരിക്കുന്ന മറുപടി. കണ്ണുഖ്യാനിനായരെ കണ്ടു ചോദിച്ചുവും അതിന്റെ വാസ്തവമരിക്കാം. മറ്റാരെ കണ്ടു ചോദിച്ചാലും സംശയം നിന്നും എന്ന വരില്ല. കണ്ണുഖ്യാനിനായതെന്നും നിയമപരിജ്ഞാനം കണ്ടു കക്ഷിക്കുന്നു നിന്നനനിലപ്പെട്ടു വായി പോളിച്ചു നില്ലാറുണ്ട്! അതും കെട്ടി ഒരു ഭാഗത്തെക്കു മറിച്ചിട്ടു ആ കുടുംബം; ഇത്തന്നു സ്ഥലത്തുനിന്ന് അനന്തരാത്ത മൃഗവൻ തുപ്പിക്കുള്ളാത്ത ആ മുറുക്കുചണ്ടി മുററുത്തെക്കു ‘തുഫു്’ എന്നും ആത്തരുതുപ്പുനു തുപ്പു്; സഹതാപത്തോടും ‘നിന്നുംകു്’ എപ്പകടവും വരില്ല, കേസ്സും ജീയിക്കുകയേ ഉള്ളു്’ എന്ന ഭാവത്തോടുംകൂടി നോക്കുന്ന ആ നോട്ടു—ഭൂവരൈല്ലാം കക്ഷിക്കുള്ളെടുത്തു മനസ്സും പതിഞ്ഞു കിടന്നിതാനു കാംത്രിളാണ്.

നിയമത്തെപ്പറ്റിയും, നിന്നും കൊണ്ടുപോയി കൊടുക്കുന്ന കേസ്സും നിന്നും സപഭാവത്തെപ്പറ്റിയും കണ്ണുഖ്യാനിനായക്ക് അറിയാത്തതായി ഒന്നമില്ല. ആ കേസ്സു പോലെ എത്രയെല്ലാം താൻ നടത്തിയിരാക്കുന്നു! രണ്ടു കൈകകാണ്ടം കണ്ണുംമെല്ലു എടുത്തു മേശപ്പുറത്തു വെച്ചു

ലുടൻ, ആ കമ ‘ഹം’ എന്ന ആത്മവിശാസ പ്രദർശന തേതാട്ട പുരത്തെല്ലു വരികയായി: ‘ഹം, ആ കേള്ളിഞ്ഞ സപാവം കേൾക്കണാ? ഇതാ ഇതുപോലെത്തന്നെ. നെന്മണിക്ക് വ്യത്യാസമില്ല. അനു തുള്ളസപാമി—തുള്ള സപാമിയെ കേട്ടിട്ടില്ലോ? മഹാപ്രസിദ്ധനാണ്. അല്ലാ ടിരെ കൊന്നുകത്തിച്ചു ആളാണ്—തുള്ളസപാമിയായി തന്ന ജീവി. കോടതിയിലെ ആർക്കിടെക്റ്റമാനം പറ യേണ്ട. ഹര! ഹര! ഒപ്പിടി മണ്ണു് മേലോട്ടിട്ടാൽ ഒരാററത്തരി കീഴു്‌പോട്ട വീഴില്ല. ജീവി അനു നേ രത്തെ വത്തമനാണ് എല്ലാവരും കത്തിയതു്. എന്നാ കേള്ളിഞ്ഞരു മട്ടു് അഞ്ചിനത്തത്തല്ലോ? പക്ഷേ കത്തിയി തന്നപോലെ വരികയുണ്ടായില്ല. അനുനാണോ അക്കത്തു അമ്മ്യാരായിട്ടു് കരച്ചു കശപിശ (തുഹം) ...’ ഇങ്ങിനെ ആ കമ പോവും ആ കമ കേട്ടനില്ലെന്ന കക്ഷികൾ മുസിൽ നടക്കുന്നപോലെ സംഭവങ്ങൾ കാണം. ഒട്ട വിൽ ജീവിയുടെ സാമത്യത്തേയോ കണ്ണുള്ളൂറിനായതുടെ കമനപാടവത്തേയോ എതിനെന്നുണ്ട് ബഹുമാനിക്കേണ്ടതെന്നറിയാതെ കമയുടെ അവസാനത്തിൽ, അവൻ മുഖത്തോടുമുഖം നോക്കിനില്ലെന്നും ചെയ്യും.

കുമേണ കോടതിയിലെ ഏററവും പ്രധാനിയായ ആർ താൻതനെന്നയാണെന്ന ഒരു ബോധം കണ്ണുള്ളൂറിനാ കരിൽ ഉണ്ടിച്ചു. താനില്ലെങ്കിൽ അവിടുതൽ കാഞ്ഞങ്ങൾ ശരിയും നടക്കില്ല. ഈ ഒരു ധാരണ അഥാളിൽ വേതുന്നീ. ഇതു മറുള്ളവതുടെ അപ്രീതിക്കം ആക്ഷേപത്തിനം വകയായി. കണ്ണുള്ളൂറിനായർ ആർ വലിയ ധാടിക്കാരനാണെന്ന പ്രസ്താവവും പറന്നു. പ്രവൃത്തിയെ സംബന്ധിച്ചുടങ്ങേണ്ടും ഒരു കിററവും കിറവും ആക്കം അയാളെ പുറി പറയാനില്ല. പിന്നെ ധാടിയുടെ കാഞ്ഞമല്ലോ?

ധാരിക്കൊൽ വിദ്യയുണ്ട്. അതുള്ള ആളുകൾ തന്മാർക്ക് അതുണ്ടന്നറിയാറില്ല.

കണ്ണുഖ്യിനായരസംബന്ധിച്ചിടതേതാളം അതിൽ മുഴവൻ അയാളെ കററപ്പുള്ളിയാനമില്ല. അയാൾ ചെയ്യുന്ന തെരുവ് പറത്തു തിരഞ്ഞെന്നോ അതു നോക്കീ പിരിക്കുവാനോ വീടിലാത്തമില്ല. അയാളുടെ ഭാഞ്ചു ആരു കൊല്ലും മുന്നു് മരിച്ചപോയിരിക്കുന്നു. കട്ടികളുണ്ടാവുന്നതിനു മുമ്പാണവർ മരിച്ചതു്. അയാൾ പിന്നു വിവാഹം കഴിച്ചിട്ടുമില്ല. ഭാഞ്ചു മരിക്കുന്നോൾ വീടിൽ കട്ടിയായിട്ടുണ്ടായിരുന്നതു് അയാളുടെ ഏക സഹോദരരായ രാമവാണം. അവന്നു അഞ്ചു വയസ്സുണ്ട്. രാമവിനെ പ്രസർിച്ചു ഒരു കൊല്ലും കഴിയുന്നതിനുമുമ്പു അമു മരിച്ചു. ആ ആധിനിമിത്തം അക്കുനം കാലതാമസം തുടാതെ പോയി. എങ്കിലും നന്ന കട്ടിയായിരുന്ന രാമവിനെ നോക്കാൻ ആളുണ്ടാതെപോയില്ല. കാരണം അപ്പോഴേയും കണ്ണുഖ്യിനായതുടെ വിവാഹം കഴിഞ്ഞിരുന്നു. രാമവിനെ പിന്നീട് എഴുള്ളിവളർത്തിയതും ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. അവൻ മരിക്കുന്നോൾ ഭർത്താവിനെ അട്ടത്തു വിളിച്ചു, ‘രാമവിനെ ദേഹംകിയും തല്ലുകയുമൊന്നുമെന്നതു്, കേടും; അവൻ അക്കുനം അമയും ഇല്ലാതെ വളർത്തിവന്നാണു്. അവനെ, പാവം, വ്യസനിപ്പിക്കുതു്’ എന്ന സ്നേഹപൂർണ്ണം താക്കീതു ചെയ്തിരുന്നു. കണ്ണുഖ്യിനായക്ക് ആ താക്കീതൊന്നും വേണ്ടിയിരുന്നില്ലോ. അതു കുണ്ണമായിരുന്ന രാമവിനെ. തന്റെ ഭാഞ്ചു മരിച്ചു; കട്ടികളുമില്ല; അങ്ങിനെയിരിക്കേ കണ്ണുഖ്യിനായർ ഉള്ള സ്നേഹം മുഴവൻ അക്കുന്നമമാരില്ലാതെ വളർത്തി സഹോദരനീൽ നിക്ഷേപിച്ചു. അവനെ തല്ലുകയോ ശക്കാരി

കൈകയോ ഒന്നം പതിവില്ല. ഗ്രഹജ്ഞാലികൾ നോക്കാൻ അവരിടെ താമസിക്കുന്നതു് കണ്ണുള്ളിനായതുടെ ചെറിയ മഹാശാഖ. അവക്ക് കണ്ണുള്ളിയേ വലിയ മതിപ്പും ബഹുമാനപൂർണ്ണം. അധാർ പരയുന്നതില്ലോ പ്രസ്തീ ക്കുന്നതില്ലോ നെന്നണിക്കു. തെറുവരിക്കുന്നാണ്. ആ സ്നേഹിയുടെ പരിപ്പുൾ്ലഭവാദ്യും.

രാത്രി അടുത്തുള്ള റൂളിലാണ് പഠിക്കുന്നതു്. ധാരാളം തലമുടി; അല്ലോ ചെറിയ മുവം; മെലിഞ്ഞ ദേഹം; ആക്ഷൂരാട രേഖക്കുന്നു ചരായ—ഇങ്ങിനൊ യാണ് രാത്രിവിന്നു ആകുതി. പക്ഷേ ശക്തിയില്ലാത്ത കൂടിയാണുന്ന പുരുഷ തോന്നുമെങ്കിലും, വാസ്തവത്തിൽ അവന്ന് കാഴ്ചയിലധികം വികൃതിയും ചുണ്ണയുമുണ്ട്. അവൻ വലേയുടെനെ വലിയ പേടിയാണ്—വലേയുടൻ ഭ്രാഹിച്ചിട്ടാനമല്ല. ആ പ്രകൃതം ആക്ഷൂരാട അവന്നു മനസ്സിലാക്കാത്തിട്ടു്. ഇതു് കണ്ണുള്ളിനായർ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. ഈ പസ്ത അധാരാളേ കണക്കി ലേരെ വേദനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. കാരണം, അധാർക്കു രാത്രിവിനെ അസാമാന്യമായ സ്നേഹമാണ്. കോടതി കൂടി രാത്രിവിനെ കഴിച്ചുള്ളൂള്ളു. അധാർ രാത്രിവിനോടു അപ്പിയം പരയുക്കൂടി പതിവില്ല. എങ്കിലും അവന്ന് അധാരാളേ ബഹു ഭയമായിട്ടാണ് കണക്കു്. ഈ രേരാററ ക്കാർത്തുമേ അധാരുടെ മനസ്സിനെ അസ്പാസ്യപ്പെടുത്തിയുള്ളൂള്ളു. അധാർ കോടതിയിലെ ജ്ഞാലി കഴിച്ചുവെച്ച നാലുമണിക്ക് മുമ്പു് വീടിലെത്തും. ഉമ്മര വാതിൽ ചാരി കയ്യിൽ വത്തമാനപത്രവും പിടിച്ചുകൊണ്ടു അന്ന ജീവൻ വരവും കാത്തിരിക്കും. രാത്രി മെല്ലു വാതിൽ പൊളി ഒന്ന് തുറന്നാണ് ആക്കു കുക്കാറു്. വലേയ ടും അവരിടെ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്ന അവനറിയാം. കണ്ണു

ശ്രീനായരാകട്ട്, കടലാസിൽനിന്ന് മുവമെച്ചത്തു ആ കട്ടി അകത്തു കടനാലുടൻ ചോദിക്കും; ‘ഈന്ന സുളിൽ എറ്റല്ലാമാണ്’ വിശ്വേഷം?’

രാമു ദ്രോംസുസിലും രണ്ടാംസുസിലും മരുമായി തന്നപ്പോൾ വലേപ്പുടൻറെ അട്ടക്കല്ലേക്കു ഓടിത്തുല്ലുകയും, വലേപ്പുടൻ അവനെ കാലുകർക്കിടക്കിൽ നിത്തി ലാളിച്ചു വത്തമാനങ്ങൾ ചോദിക്കുകയും പതിവായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അവൻ അഞ്ചിനെ ഓടിത്തുല്ലാറിലും മുരു ദരിടത്തുനിന്ന് സങ്കാചപ്പെട്ടാടെ, ‘ഈന്ന തൊൻ കണക്കിൽ രണ്ടാമനായി’ എന്നോ ‘ഈന്ന തൊൻ സ്ഥിരിൽ പീരീഡിൽ ഫൂഡ് ബോർ കളിച്ചു’ എന്നോ മറുപടി പറഞ്ഞു മെല്ലു അക്കേതയ്ക്കു പോവുകയേ പതി വുള്ളൂ. ആ പോകിൽ അകാരണമാണു ഒരു ഭയവും സങ്കാചവും ഇടകലർന്നിരുന്നു.

കണ്ണുശ്രീനായക്കു തന്റെ അനജനന ശരീക്ക മന സ്ഥിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അനജനന സംബന്ധിച്ചു പല കാംണ്ടേളും അധാരത്തു അസ്പാസ്യപ്പെട്ടതാണി യിരുന്നു. അതിലോന്നാണ് അവൻറെ സംസാരം. ഉയൻസുസ്ഥിൽ എത്തുന്താറും അവൻ ചീതവാക്കുകൾ —അതായത് ഒരു തരവാച്ചിലെ കട്ടിക്കു യോജിക്കാതെ വാക്കുകൾ—ഉപയോഗിക്കുന്നതായി കണ്ട്. കണ്ണുശ്രീ നായരുടെ ഏററവും വലിയ അഭിമാനം, താൻ നല്ല തരവാച്ചകാരനാണന്നാണ്. താഴുന്ന ജാതിക്കാർ ഉപയോഗിക്കുന്ന രേഖാര വാക്കുകളും അധാരത്തു വായിൻ നിന്ന് ‘പുരപ്പെട്ടകയില്ല.’ തന്റെ സംസാരം അതുകാരണം ഇടക്കു നീണ്ട വാചകങ്ങളായി പരിശോമിക്കുമെന്നും ‘ദോഷമുണ്ട്.’ കക്ഷിക്കുന്നാട് കൂടുതലുള്ളതു

ആധാരസംഖ്യമായും മറ്റൊരുതീയ സംസാരം ഇതിനോ
മരൊരാൽ കാരണമായിരുന്നു.

ങ്ങ ദിവസം വൈക്കേനരം രാമ ചുളിൽ നിന്നു
വന്നപ്പോൾ കംബമുണ്ടിനായൻ ചോദിച്ചു; ‘ഇന്ന് എന്തെ
ലൂമാണ്’ വിശ്വേഷണമാർ?

‘തെന്തുളിന് വഴിക്കാൽ പാപിനെക്കണ്ട്.’

‘എന്നിട്ട്?’

‘കരു മാപ്പിളമാർക്കടി അ പദ്ധതെന തല്ലി
ക്കാനോ.’

‘അതരെ?’

‘അ പാപിനെ’

‘അതല്ല, നീ ആദ്യം പറഞ്ഞത്തു’ അതരെ എന്നാണോ?’

‘അ പദ്ധതേനോ?’

‘എന്താ, അ വാക്കിനത്തും?’

‘വലിയ ജയ്യനോ?’

‘ഇത് എവിടെത്തെ ഭാഷയാണോ?’

‘ഇന്തിനേയാണ്’ തെന്തുൾ ചുളിൽ പറയാറു്.’

‘അഹാ, ഇനി ഞാൻ കേൾക്കേണ്ട, ഇന്തിനത്തെ
ചീത്തവാക്കേൻ! തല്ലി ഞാൻ തോല്പുത്രം. നോക്കിക്കോ!’

‘ഇനി പറയില്ല’ എന്ന പറഞ്ഞു കൂട്ടി വിറച്ചു
കൊണ്ട് അക്കദേശക്കു പത്രങ്ങിപ്പോയി.

എട്ടപത്തിയു വയസ്സുമുതൽ പത്തിത്തുപത്തി. വയസ്സുവരെ
യുള്ള ആൺകൂട്ടികളുടെ ജീവിതം ഒരു നരകമാണോ. ഒരു
തരം പരപ്പള്ളം, ബഹുമാനക്കരവു്, താനോന്നിത്തം

ധാർശ്യം ഇവയാക്കെ കൂടി, അവത്തെ സ്പഭാവം എന്തൊക്കെങ്ങാണെന്ന തിരിച്ചറിയാൻ വയ്ക്കാത്തവിധം ഒരു കൗൺസിൽ ആവാരോട് എല്ലാവത്ര കയക്കും. സ്പഭാവികമായി അവത്രം എല്ലാവരോടും കയക്കും. സ്കൂളിലെ മറ്റൊരു കൂട്ടികളുമായുള്ള കൂട്ടകെട്ടുകാരണം അവർ വലിയ ആത്മാദിമാനികളായിരത്തീരുന്നു. അതുകൊണ്ട് വീടിലുള്ളവത്തെ ശൈലീവും മറ്റും തുരതല പരയാതെ കേൾക്കുന്നതു് അവക്കു ഒരവക പോരായ്യാണു്.

രാമവിനെപ്പറ്റി ജേദശ്വരന്റെ അനേപാഷണം നിശി തമായി കൂടുതലും ഉണ്ടാവുകകൂരണം, അവന്റെ ഇന്നു മുസ്പഭാവങ്ങൾ മുഴവൻ പിടിപെട്ടില്ല. ഒരു പക്ഷേ തന്നെ പററി ജേദശ്വരൻ നടത്താറുള്ള ആവശ്യത്തിൽ കവിത്ത ഇന്നു അനേപാഷണം തന്നെയായിരിക്കുന്നും അവനെ അസ്പദമാക്കിയിരുന്നതും, അതെന്നിനെയുമാവണ്ട്. ഇതുവലിയ അനേപാഷണമാരുണ്ടായിട്ടും സ്കൂളിലെ ഇന്നു സ്പഭാവങ്ങളിൽ ചീലന്തു രാമവിനെ പ്രാർഥിക്കാതിരുന്നില്ല. അതിലെബന്ധാണു് അഭിമാനം. മറ്റൊരു കൂട്ടിക ഒള്ളും അവൻറെ ജേദശ്വരനെ വലിയ ധാടിക്കാരനായിട്ടാണു് കണക്കാക്കിയിരുന്നതു്. അവർ അഞ്ചു അഞ്ചു കരിച്ചു പരിഹസിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ആദ്യകാല നേരിൽ ഇതവാനു സഹിച്ചില്ല. കാരണം, മറററന്തായാലും, അവന്റെ ഏട്ടുനെ അതീവസ്തുവമാണു്. അതുകൊണ്ട് അവൻ മറ്റൊരു കൂട്ടികളോടും കയക്കാൻ ചെന്നു. എന്നാൽ ഇന്നു പരിഹാസം വീണ്ടും വീണ്ടും ആവത്തിച്ചു വന്നപ്പോൾ അവനുതു കേട്ട തശ്ശേമായി. ചീലപ്പോൾ അവൻ രസംകൊണ്ട് അതിൽ പക്ഷംപേരുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എങ്കിലും ഇടക്കു വീടിൽവെച്ചു എട്ടുനേരും ദയയും സ്ത്രീഹവും കാണുന്നോൾ അവൻ താൻ ചെയ്തിനെ

പുരി പരിത്വിക്കം; തനിക്കെ ജേയുംഗോട്ടുള്ള സ്ഥാവം എത്ര കലർലാളിട്ടുള്ളതാണെന്ന് അവൻ മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങനെ അവൻറെ ഫനസ്സിൽ രണ്ട് ശക്തികൾത്തിൽ യുദ്ധം ചെയ്യുകൊണ്ടിരുന്നു.

സംസാരത്തിലുപയോഗിക്കുന്ന ഭാഷയെപുരാത്യം സംഭാഷിക്കുന്ന അനുബവകരമാണു പദ്ധതിക്കാണു. പിന്നെ എത്ര ചോദിച്ചാലും രാജു മറുപട്ടി ദാനാ രണ്ടോ അക്ഷരത്തിൽ കഴിക്കും. അധികം സംസാരിക്കില്ല. ജേയുംഗും ഭാഷ ഉപയോഗിച്ചു ശീലിച്ചാൽ അതിനു സ്കൂളിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന പ്രതിഫലമെന്തായിരിക്കുമെന്നവ മനസിലാണ്. ജേയുംഗുംനു നീം ഭാഷ അനുകരിച്ചാണു അവൻറെ സഹപാർികൾ ജേയുംഗും പരിഹരിച്ചാണു. ഒരിക്കൽ കണ്ണുഖ്യിന്നായും അവനോട്, ഇങ്ങിനെ ഏല്ലാ റീറം മറുപട്ടി ദന്തരണ്ടുക്കുത്തിൽ കഴിക്കുന്നതെന്തൊ എന്നു ചോദിച്ചു. കൈകൾ തമ്മിൽ തീരുമ്പി കുച്ചു നേരും നീനും അവൻ ഇങ്ങിനെങ്ങാണു മറുപട്ടി പറ തെത്തു. “ജേയുംഗും അധികം സംസാരിക്കുത്തെന്നു പറ തെത്തിട്ടില്ലോ?” ഇതിനെത്തുടർന്ന് ജേയുംഗും ശക്താരമുണ്ടുകുമെന്നും അവൻ പ്രതീക്ഷിച്ചുതു. എന്നാൽ അതിനു പകരം ഒരു വിഷയത്തും ദീനഭാവവുമാണു ജേയുംഗും മുഖത്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടത്.

അനജൻറു ഇം സ്പഭാവത്തിൽ കണ്ണുഖ്യിന്നായ തടു വ്യസനം ഏറിയേറിവുന്നു. ഭായ്യു മരിച്ചതിനു ശേഷം അഞ്ചാളുടെ മനസ്സിനെ കുറഞ്ഞുമേൽ അസ്പരാ സ്ഥാപ്പെട്ടത്തിട്ടില്ല. അയാൾക്കു വീട്ടിൽ ഭയക്കരമായ ശ്രേകാന്തര അനഭവപ്പെട്ടു. അയാൾ രാവുപകർ കോ ടതി സംബന്ധിച്ചു പ്രവൃത്തികൾക്കെല്ലു സമയം കളയാൻ ശുമിച്ചു. വൈക്കേരം ക്രൈസ്തവരം ഇതുനു വത്തമാന

പത്രം വായിക്കം. പിന്നീട് കളിഞ്ഞരങ്ങൾ പോകാറാവുന്നതു വരെ പറമ്പിൽ നടന്ന മുരാത്തെ പുല്ലപറിച്ചു കഴിയും. അധാർക്ക പ്രത്യേകിച്ചു സ്നേഹിതമാരാത്മണഭാഷിത നാഡില്ല. അവരാവധ്യമാണെന്നും അധാർക്ക തോന്തിയി കുറിപ്പ്. രാമ ഉള്ളപ്പോൾ അധാരാളം സ്നേഹഭൂം ഇഷ്ടഭൂം പകിട്ടവാൻ മരറാരാളം അവധ്യം ഉണ്ടെന്നതനെ അധാർക്ക തോന്തിയിട്ടില്ല.

കോടതിയിൽ പ്രവൃത്തിയെടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന തിന്നിടല്ലോ, അനു വീട്ടിൽ ചെന്നാൽ സംഭവിക്കാവുന്ന കാഞ്ഞഞ്ഞല്ലപ്പരാി അധാർ മനോരാജ്യം വിച്ചാരിക്കം. താൻ നേത്തത് വീട്ടിലെണ്ണാി കടലാസു വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോ രാമ വത്റം. അവനോടു താൻ കശലപപ്രഭം ചെയ്യും. അവൻ സംസ്കാരം മറുപടി പറയും. അതി നാശേഷം താങ്കൾ പലേ വത്തമാനങ്ങളും പറയും. ചെരി യമ ഉണ്ണണ കഴിക്കാറായെന്ന പറത്താൽ ഒന്നിച്ചു പോയി ഉണ്ണാനിരിക്കം. കിടക്കാൻ പോവുന്നതിനു മുമ്പു താൻ അവനെ അടുത്തവിളിച്ചു രണ്ടു കവിളും ഉള്ളംകൈകൊണ്ടമത്തില്ലിട്ടിച്ചു കുറച്ചുനേരം നിത്തി കിടക്കാനുള്ളും... . . .

അരബജനോടുള്ള ഈ സ്നേഹപ്രകടനത്തിന്റെ അഞ്ചുചന വത്തുന്നും അധാരാളം. കണ്ണകളിൽ വെള്ളം നിറയും. ആ വക നിത്യസംഭവങ്ങളുടെ സംഭാഷണം പക്കതിയും നശിച്ചുകഴിത്തിരിക്കുന്നു. കാരണം അവൻ അതിനൊന്നും നില്ലാറില്ല. ഏതും അവൻ മുഖം പിടിക്കാൻ തുനിയുന്നും അവൻ മുഖം തിരിച്ചുകളിയും. അവൻ മുത്രമൊഴിക്കാൻ എന്ന വ്യാജം പറത്തും ഓട്ടം. ഇതു ഒരു ഷിക്കചിവാണെന്ന കണ്ണുണ്ണിനായക്ക് നല്ലവ

ഖൂമറിയാം. ഇതു് അയാളെ വ്യസനിപ്പിക്കുകയും വേദനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യു. ഇടയ്യവ അയാളിൽ ഇഷ്ടങ്ങൾ യേയും ഓപച്ച്യത്തേയും ജനിപ്പിക്കാതിരിക്കാലിലു.

എക്കിലും കോടതിയിലെ ജോലി മുറയ്ക്കു നടന്നവനു. അതിൻറെ പ്രാധാന്യം കുറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഇംഗ്രേസ് ദാരം കൂടുതലും കുറയ്ക്കിനായർ പതിവിലധികം സമയമെ ചുത്തു. അപവർത്തിൽനിന്നു മടങ്ങുവാൻ പതിവിലധികം താമസിച്ചു. കള്ളപ്പരയിലെ മുത്തിക്കേടുകൾ നേരേയാ കീയും, പ്രദിക്ഷിണവഴിയിലെ ഘല്ല പറിച്ചുകളിലും, അയാൾ ഇംഗ്രേസ് ദാരവന്തിൽ അധികം മുഴക്കി. അപവർത്തി പ്രദിക്ഷണം വെയ്ക്കുന്നോൾ ഇടയ്യു ചെറിയ കട്ടികൾ എന്നേക്കിലും പറഞ്ഞു ലഹരിക്കുന്നതു കണക്കാൽ അവരെ ശക്കാരിക്കം. അപവർത്തിൽവെച്ചുള്ള മുതിന്റെ വരുത്തെ വിലാസചേഷ്ടകൾ തനിക്കു രസിച്ചിലു. കൂടുതലായ റോട്ടംകൊണ്ടു അതവക്ക് മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുത്തു. മുരഡിക്കുകളിൽനിന്നു വല്ലവതം അപവർത്തിൽ വന്നവെക്കിൽ അവക്ക് വേണ്ടുന്ന സഹായങ്ങൾ ചെയ്യുകൊടുക്കം. അവരുടെ കൂടു നടന്ന പ്രധാനങ്ങളായ സ്ഥലങ്ങൾ അവക്ക് പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകമൊരു താല്പര്യം കുറയ്ക്കിനായർ കാണിച്ചു. അപവർത്തിൽ വളരെ ബലിക്കല്ലുകളുണ്ട്. വിശ്വേഷവിധിയായിട്ടും ചിലവയ്ക്കുണ്ട്. അവ വളരെ പ്രധാനങ്ങളാണെന്നു കുറയ്ക്കിനായർ അവക്ക് പറഞ്ഞുകൊടുക്കം.

അതുപോലെ ഒരു സ്ഥലമാണ് ആ മുക്കീൽ കാണുന്ന കൂളിയുൻറെ അപവർത്തം. അവിടെ ഇലങ്കിയുടെ ഇലകളിടുക്കുകാട്ടുത്തോഴണം. ജീജനാസുക്കുടുടെ ഇതു് എന്നാവയ്യത്തിനാണെന്ന ചൊദ്യത്തിനു മറുപടി പറയാൻ കുറയ്ക്കിനായർ ആ പുരാണംതന്നെ

കെട്ടഴിക്കം. ആ അമ്പലങ്ങേതയും അങ്ങിനെ ഒരാലില് ക്രഷ്ണനേയും അവിടെ സ്ഥാപിച്ചുകണ്ടതിൽ അയാൾ ഇംഗ്രേസെനെ സൂതിച്ചു. വികൃതിയായ ആ ആലിലക്കു ദ്വാരാ ഒൻ്റെ വിറ്റുപോൾ കാണണമ്പോൾ അയാൾ അറിയാതെ രാമവിനെ ഓക്ക്. അവരെന്റെ വികൃതിക്കം മായാക്കമാ രണ്ടു വികൃതിക്കം തമ്മിൽ സാമ്യങ്ങളിൽനിന്ന് അയാൾ ഇടക്ക് സങ്കല്പിച്ചു.

എന്നാൽ ഇതൊന്നും അയാൾ പൂർത്താരോടും പറ തെതിരെന്നില്ല. പറഞ്ഞാൽ സർപ്പതം തന്നെ കളിയാക്ക ക്കോ ചെയ്യു എന്നയാർക്കരിയാം. മറ്റൊളിവുങ്കെട മു സ്വിൽ വില്ലേയാവുക എന്നുള്ളതു് അയാൾക്ക് പ്രാണസ ക്കടമാണതാണോ.

അവാജ്ജീ സ്രീ പെരുമാറരും പണ്ഡത്തെപ്പോലെതന്നെ തുടന്നവനും. രാമ ചിലപ്പോൾ ചെറിയമ്മയോടു കയ ക്കാനും മത്സരിക്കാനും മറ്റും തുടങ്ങി. അവൻ സമയ തത്തിനു സ്കൂളിൽനിന്നും വരില്ല; പറഞ്ഞപോലെ നടക്കില്ല; പൂറ്റു പോകിവരാൻ ഇത്തോക്കാനും മടിച്ചില്ല.

ക്ഷത്തുണ്ടിനായക്ക് തന്റെ ഏകാന്തതയെ പരിഹരിക്കാനെന്നും വല്ലവരോടും സംസാരിക്കണമെന്നായി. എന്നാൽ അയാൾക്ക് ആരോടും സംസാരിക്കാനില്ല. ചെറിയമ്മയോടു നന്നാം പറഞ്ഞതിട്ടു കാര്യമില്ല. ‘എല്ലാം ശരീരിയമ്മയോടു, അയാൾ പരിയന്തിനെല്ലാം ‘ശരീരയാണ്, ശരീരാണ്’ എന്ന ഒരൊറ്റ മറുപടിയേ അവക്ക് കൊടുക്കാനുള്ളൂ. അവക്ക് നിശ്ചയമില്ലാത്ത വിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ചാലും ഈ മറുപടിയേ അവക്കുള്ളൂ. രാമ വിനെ സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങളിൽ അവൻ ക്ഷത്തുണ്ടിയുടെ ഭാഗത്താണ്. രാമ നല്ല കുട്ടിയാണെന്നും അവക്ക്

റിയാം. പക്ഷേ കണ്ണത്തുള്ളിരെപ്പോലെ കേമനാക്കിത്തീരുക അവണ ഇജജനം സാദ്യമല്ല! എന്നാണ് അവതരം ആന്തരമായ അഭിപ്രായം:

എൻറെ എക്കാത്ത പരിഹരിക്കാനായി കണ്ണത്തുള്ളി നായർ സ്നേഹിതന്മാരെ സന്ധാരിക്കാൻ നോക്കു.

“അ; എന്താ വേലപ്പുമേനോ, കട്ടികൾക്കാക്കി സൗഖ്യംതന്നായല്ലോ?”

“അതെ”

“സ്കൂളിൽ പോവുന്നില്ലോ?” “ഉം”

“ചീത്തത്തരങ്ങളാനും പഠിക്കുന്നില്ലോ?”

“എന്നവെച്ചാൽ?—”

“അല്ലോ, തെമ്മാടി സെറൂകൾ ധാരാളം കാണാം ഈ പ്രോഡ് സ്കൂളുകളിൽ. അതുകൊണ്ട് ചോദിക്കുകയാണ്”

“ഈപ്പോൾ ഒന്നമില്ല. കണ്ണത്തുള്ളിനായതരുടെ അവാജിൽ അതിലെവാനും പെട്ടില്ലോ?”

ഈതു ഓക്കാപ്പുറത്തുള്ള ഒട്ടിയായി കണ്ണത്തുള്ളിനായക്കാഡമിവെപ്പുട്ട്. അതിനുശേഷം സ്നേഹിതന്മാരോട് കശലപ്പുള്ളം ചെയ്യാൻ കണ്ണത്തുള്ളിനായക്ക് വലിയ ഭൂംഈണ്ട്.

അക്കാദാലത്തു സ്കൂളിൽ ഒരു പുതിയ മാസ്റ്റർ വാനി തന്നെ. അയാൾ വളരെ വേഗത്തിൽ നാട്ടകാതരുടെ സ്നേഹിപാത്രമായിത്തീർന്നു. കട്ടികളോട് ഭാക്ഷിണ്യവും അവതരം മാത്താപിതാക്കന്നുരോടെല്ലാം സൗഖ്യാദ്വും പുലത്തുന്നതിൽ അയാൾ മിച്ചമിച്ചകനായിതന്നു. ഒരു ദിവസം കണ്ണത്തുള്ളിനായർ മാസ്റ്റർരോട് പറഞ്ഞു:

‘മാസ്യരേ, എൻ്റെ കട്ടിയെപ്പറ്റി ചിലതു ചോദി ക്കാണണാം തിരഞ്ഞെടുക്കാം.’

“എത്ര കട്ടി?”

“രാത്.”

“ഓഹോ, രാമവോ? ഉം, എന്നാൽ?”

“വീടിൽ അവനു രീറിക്കപ്പോരുതി കാണണില്ല”

“അതുകൊണ്ടും അതു സ്ഥിർ കട്ടികളുടെ സ്വഭാവം വന്നാണ്. സ്ഥിരിലാഘാലെ അവൻ സ്വഭാവം തോന്തു.”

“വീടിൽ അവനെ ആരെങ്കിലും ദേഹജ്യപ്പെട്ടുക കൊണ്ടും ചെയ്യുന്നില്ല. പിന്നെ ഈ അതുകൂടി ക്കൊരുണ്ടോ—?”

“അതിനെപ്പറ്റി നിങ്ങൾ ഇതു വിചാരപ്പെടുത്തേണ്ണേ ക്കണ്ടുപെട്ടിനായരെ. ഒക്കെ ക്രമത്തിൽ മാറും. ഇപ്പോൾ അതു ഒരു നല്ല ലക്ഷണമാണ്.”

“എനിക്കേ നിങ്ങളുടെക്കാർ അറിയാമെന്ന മട്ടിൽ ഒരു നോട്ടുനോക്കീ ക്കണ്ടുപെട്ടിനായർ തുടർന്ന്: “ഈപ്പറ്റി അവൻ വീടിലുള്ളവരോടു തറുതല പറയാറുണ്ട്.”

“സാരമില്ല, അവൻ കട്ടിയാലേ? അവനു മനസ്സിലാ വാൻ പ്രായമാവുന്നതല്ലേ ഉള്ളൂ?”

ഈ ക്കണ്ടുപെട്ടിനായരെ തുള്ളിപ്പെട്ടതിയില്ല. ഒരു ദിവസം അധാർ രാമവിനെ വിളിച്ചുചോദിച്ചു: ‘എന്നാ നിന്നു ഇവിടെ രീറിക്കപ്പോരുതിയില്ലായും?’.

“കൗൺലൂഡ്.”

“വല്ലവത്തും നിന്നോടും സൗഖ്യമില്ലാതെ പെരുമാറുന്നണണ്ടോ?”

“ഇല്ലോ.”

“പിന്ന എന്താ ഇങ്ങിനെ ഒരു മട്ട്?”

“നന്തുല്ലോ.”

വീണ്ടും പഴയപടിതനെ പെതമാറരും ഉടൻവന്നു. അങ്ങിനെയിരിക്കുന്നോളാണ് എററവും വ്യസനകരമായ ഒരു സംഭവം നടന്നതു്.

കൈ ദിവസം പതിവിലും നേരേൽ കണ്ണുണ്ണി നായർ വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങി.

അന്ന രാത്രവിനും ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം സ്റ്റർ മുടക്കമായി അനും. അങ്ങിനെ അവർ തമ്മിൽ ധാദുശരിക്കമായി തുടക്കി. രാത്രെ ഒരു സ്റ്റർക്കുന്നേൻ കയറിനിനും അലമാരി തുറന്ന ഭണ്ഡാരപ്പട്ടിയിലെ തുളയിലൂടെ പണമെടുക്കുകയാണോ. ആ നിലച്ചിലാണ് കണ്ണുണ്ണിനായർ രാത്രെ വിനെ കണ്ടതു്, ആ ഭണ്ഡാരപ്പട്ടി കണ്ണുണ്ണിനായർ രാത്രവിനും സമ്മാനിച്ചതാണോ. രാത്രവിനും വിഷ്ണുക്കെ നേട്ടം മുതലായി അപ്പുപ്പോൾ കണ്ണുണ്ണിനായൽ ചെറിയ യമജും മററും സമ്മാനിക്കുന്ന തുകകൾ ഭദ്രമായി വെച്ചു സൂക്ഷിക്കാനുള്ളതാണോ. അതെന്നും കണ്ണുണ്ണിനായർ പറഞ്ഞിരുത്തു. അങ്ങിനെ കരാച്ചു കൊല്ലിം കഴിയുന്നോഫേക്കു അവനൊരു വലിയ പണക്കാരനാവുമെന്നും, കണ്ണുണ്ണി നായർ അവനെ പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചിരുത്തു. പക്ഷേ അതിൽനിനും ഇടയ്ക്ക് ഒന്നമെടുക്കുത്തു്. ‘അതു തൊടാൻ പാടില്ല എന്ന ആജ്ഞയുടെ മട്ടിലാണ് കണ്ണുണ്ണിനായർ ‘അതിൽനിനും ഇടയ്ക്ക് ഒന്നമെടുക്കുത്തു്’ എന്ന രാത്രവി നോട്ട് പറഞ്ഞിരുത്തിരുതു്. അതു അനുജൻ വിധിപ്പോലെ അനസ്താരിക്കുമെന്നമായിരുന്നു അയാള്ക്കു വിശ്വാസം. എന്നാൽ താൻ വഞ്ചിതനാശനും അയാൾക്കു മനസ്സി

ലാളി. രാമ ചെയ്യുന്ന അക്ഷരവ്യഥായ പ്രസ്തതി നോക്കിക്കൊണ്ട് അയാൾ വാതില്ലെങ്കിൽ നിന്നനില്ലിനു നിന്നപോയി!

രാമ ഭണ്ഡാരപ്പുട്ടിയുടെ മുട്ട തട്ടി ഇളയിലൂടെ പണാമെച്ചവൊൻ ശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. അവൻ എന്തോ കിട്ടിയിരിക്കും. അതിനിടക്ക് അവൻ പരിഗ്ര മിച്ച പിന്നിലേക്കു നോക്കി. ജേദഷുനെ കണ്ട്. അവൻ കാൽ വിരച്ചു സുംഭിനേത്രനിന്റെ വീണു. സുംഭം മറി ഞയുവീണു. സുംഭ് വീഴുന്നുവോൾ അളമാരിയുടെ ചുവ ട്രിൽ പക്തി പുറത്തെല്ലാക്കിവെച്ചിരുന്ന ഒരു വിലപി ടിച്ചു തളികു കഴും കഴുമായി തെറിച്ചു. കുഞ്ഞുമ്പാറി നായർ ദേശ്യപ്പെട്ടി അക്കത്തുക്കു കടനു ചോദിച്ചു: “എടാ കഴതേ, നീ എന്തേ ചെയ്തിരുന്നതു?”

“ഞാൻ എൻ്റെ കാശേച്ചകകയായിരുന്നു.”

“എന്തിന്?”

“ക്കു ബാറു വാങ്ങാൻ.”

“നിന്നക്ക്” എന്നോടു ചോദിച്ചാൽ പോരേ? കമ്മനോ?”

“ഞാൻ കക്കുകയല്ല. ”പിരുന്ന്?“ ബാററിന്റു നൊന്നു പറഞ്ഞാൽ എന്തിക്കു കാരു കിട്ടില്ല” എന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു.

“നീ ഇപ്പോൾ കളവല്ലെ ചെയ്തു?”

“അല്ല.”

“അല്ലോ? ഞാൻ കണ്ണത്തീയില്ലെങ്കിൽ, നീ കാശ ചുത്ത കായ്യും എന്നോടു പറയുമോ?” എന്നു പറഞ്ഞു കുഞ്ഞുമ്പാറിനായർ അവന്റെ ചക്കിട്ടത്താനു പൊട്ടിച്ചു.

പെട്ടുന്ന രാമവിശ്വർ മുഖം ചുമന്ന. അവൻ പ്രേതം ബാധിച്ചുവന്നപ്പോലെ ആകെ വിരച്ചു. തൊണ്ട ഇടരാനം തുടങ്ങി. അവൻ കരണ്ടുകൊണ്ട് പറത്തു: ‘തൊൻ കട്ടിട്ടില്ല. ഇത്തെൻ്റെ പണപ്പുട്ടിയാണ്’, എൻ്റെ പണപ്പുട്ടി. എൻ്റെ പണമാണിത്. എന്നി ക്കെ ഏട്ടുനെ വിശ്രാസമില്ല. ഏട്ട് എൻ്റെ പണം പററിക്കാൻ നോക്കാണ്. രൂളിൽ അവൻ പറയുന്ന തൊക്കെ ശരിയാണ്. എന്നിക്ക് ഏട്ടെൻ്റെ പണം വേണ്ട—എട്ടുനേയും വേണ്ട—തൊൻ വഘ്നപ്പറ്റെതക്കം പോവുകയാണ്—’ ഇങ്ങിനെ ഉരക്കെ നിലവിളിച്ചു ഒക്കാണ്ട് അവൻ അവിഭക്തിനു പോയി.

ക്കണ്ണുണ്ണിനായർ കരുനേരം അവിഭക്തിനു. പി നീട് ഇതനു. താൻ എന്താണ് ചെയ്യാതെനു നിശ്ചയമില്ലാതെ ആ പൊട്ടിയ തളികക്കള്ളഞ്ഞൾ നോച്ചു തുടിച്ചേരുക്കാൻ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അതു അത്യന്തം ദുഃഖകരമായ ഒരു സംഭവമായി പരിണമിച്ചു. നാം എററവുമധ്യികം സ്നേഹിച്ചുപോരുന്നവതമായിട്ടാക്കുന്ന കലഹാത്തപ്പോലെ സകടകരമായി മരറാനില്ല. സ്നേഹപൂർവ്വമായി ആ ഒരാററ ആളു ലോകത്തിലുള്ള എങ്കിൽ, അതിൻ്റെ ദയനീയത പരയുകയേ വേണ്ട. ലോകം മുഴവൻ മാറിയതായിരോ നാനു. വിച്ച്, നാച്ച്, ഭക്ഷണം, വീച്ചസാമാന്യങ്ങൾ എന്നല്ല സർവ്വത്തും അത്മമില്ലാതെ അനഭവപ്പെടുന്ന, ഒരിഞ്ഞിമിഷം മുന്പു കുറെ വിലപിടിച്ചതായിരോന്നീയ സാധനങ്ങൾ വിലക്കെടുത്തായി അനഭവപ്പെടുന്നു.

ക്കണ്ണുണ്ണിനായക്കളുടെ വ്യസനം ഇതുഞ്ഞുന്ന പരത്താലാവില്ല. തെൻ്റെ സ്നേഹവും ലാളന്തും മറ്റും

അവനറിയാതെ പോകുന്നവല്ലോ എന്ന് അയാൾ വിഷാ ദിച്ചു. ജേദഷും അനാജം തമിലുള്ള അക്കൽ മു അഞ്ചിനെ തുടർവന്നു, ചെറിയമു രാത്രിവിനെ വിളിച്ചു ഉപാദേശിച്ചു. പക്ഷെ അതു അവനു വാഴിക്ക വള്ള മിട്ടേ ഉള്ളു. രാതു കൂടിയായതുകൊണ്ട് അവൻ പറ ഞ്ചതെന്നും അതു ഗണ്യമാക്കുതെനു കണ്ണുള്ളിയോടും അവൻ പറയാതിരുന്നില്ല. പക്ഷെ അവനുടെ ശ്രൂമണ്ഡല കൊന്നും ഫലമുണ്ടായില്ല. ആ സാധുസ്തീ രണ്ട് പേരെയും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നില്ല.

കണ്ണുള്ളിനായക്ക് നാൾക്കാഡ് മനോവേദന തുടിക്കുടിവന്നു. കക്ഷിക്കുന്നോടുള്ള പണ്ടതെത്ത പെതമാറര തിരിഞ്ഞു സ്വഭാവം മാറി. കോടതി പുട്ടുന്നതിനുമുമ്പുള്ള കാലം വളരെ ജോലിത്തിരക്കുള്ളതാണ്. പക്ഷെ കണ്ണുള്ളിനായതുടെ ഉത്സാഹം ക്ഷയിച്ചുവന്നു. മന സ്ഥിരെ സന്തോഷമില്ലായും പോകട്ടു. വേരു ചാല കായ്യുങ്ങളും അയാളെ ശല്യപ്പെടുത്തി. അനാജൻ പറന്തെ ആ വാക്കുകൾ അയാളുടെ സവ്വാംഗങ്ങളും തുളച്ചുകയറുന്ന പോലെ തോന്തി. രാവുപക്കൽ അയാളുടെ വിചാരം അതിനെപ്പറ്റിയുന്നുമായി. തന്നെ പരിഹസിച്ച ചാരിക്കുന്നവരു! സ്കൂളിലെ കൂട്ടികൾ തന്നെ അഃകരിച്ചു പരിഹസിക്കുന്നു! ഏപ്പോവതാംതന്നെ ധാടിക്കാരനായിട്ടാണ് കത്തുന്നതു! ധാടിക്കാരനെന്തു! ആളുകൾക്കു ഇതു ബുദ്ധിമുദ്രയായി വിചാരിക്കുവാൻ കഴിയുന്നല്ലോ? തനിക്കു തീരെ ഇല്ലെന്നു രാശ്മിക്കു ഭോധമുള്ളു അതേ കായ്യം അയാൾക്കുണ്ടും ആളുകൾ പരഞ്ഞു പരിഹസിക്കുന്നതിൽപ്പരം വേദനാജനകമായി മററുതാണുള്ളതു!

ധാടിക്കാരൻ!—കണ്ണുള്ളിനായൻ തന്നീര നീയമ അഞ്ചാനേതയും അതിനുചേന്ന് സംഭാഷണ സാമത്യ

തേയുംപറ്റി അഭിമാനിച്ചിരുന്ന എന്നതു വാസ്തവമാണ്. മാത്രമല്ല, അതു പ്രദർശിപ്പിക്കബാൻ കീഴുന്ന അവസരങ്ങളിൽ സന്തോഷിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ ആവക കമകൾക്കു പണ്ട് ഉണ്ടായിരുന്ന ജീവൻ ഇപ്പോൾ ഇല്ലാതായി. ‘ഹും, ആ കേസ്റ്റിന്റെ സപാവം കേൾക്കണോ? ഇതാ, ഇതുപോലെതന്നെ. അന്ന തുണ്ണി സ്വാമി—തുണ്ണിസ്വാമിയെ കേട്ടിടിപ്പേ.....’ ഇതുയാവു പോഴേയ്ക്കും അയാളുടെ ഒരു അംശതുപോവുകയും അയാൾ വാക്കുകിട്ടാതെ വിശ്വാസിക്കുകയും ചെയ്തുടങ്ങി. കോടതി യുടെ ആ ചിത്രം കമയിൽ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കാൻ അയാൾക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. കമകേൾക്കുന്നതിനാട്ടക്കു കക്ഷികൾ തമ്മിൽത്തമ്മിൽ മെല്ലു സംസാരിക്കബാൻ മടക്കാതായി. ‘ധാരിക്കാരനാണുവരു, താൻ! ഹും, ആ മുൻകുട്ടികൾ തന്ന പരിഹസിക്കുന്നവരു!’

ഈ വിചാരം അസഹ്യമായി. കണ്ണുഖ്യിനായക്ക് രാത്രി ഉറക്കംവരാതായി. അന്നോട്ടുമിന്നോട്ടും ഉത്തണ്ടുകീടും, കുട്ടികൾ തന്ന കാണംന നിലയിൽ, അയാൾ സ്വയം കാണബാൻ തുടങ്ങി.

തൻഹലമായി തേദിവസം അയാൾ ആ കുട്ടു വെട്ടിക്കൊള്ളുന്നു.

രാത്രിനേയും ഈ കലഹം അസഹ്യമായി ബാധിച്ച അവൻ ചെറുപ്പമായിതന്നതുകൊണ്ട് എടുന്റെ മനസ്സിലെ വികാരങ്ങൾ എന്നായിരിക്കുമെന്ന മനസ്സിലും കാണുകഴിഞ്ഞില്ല. അന്ന ഏടുനോട് തറുതല പാഞ്ചതു തന്റെ അഭിമാനം രക്ഷിച്ചതിൽ അവൻ സന്തോഷിച്ചു എന്നതു ശരിതനെ. പക്ഷെ അതു തന്റെ ഏടുന്റെ നേക്കല്ലാതെ മറ്റു വല്ലവയെയും ഏടുന്റെ നേക്കായിര

തന്നാൽ കൊള്ളാമായിരുന്ന എന്ന് അവൻ പിന്നീട് വിചാരിക്കാതിരുന്നില്ല. ആ കലഹം അവനെ ദയപ്പെടുത്തി. അതിന്റെ ഫലം അവൻ ആന്തരമായി അനഭവിച്ചുതുടങ്ങി. വീട്ടിൽ അവനോടു കശലപുറ്റം ചെയ്യാൻ അവൻറെ കാഞ്ഞങ്ങളുപേശിപ്പാനും ആരുമില്ലെന്ന ദയം അവനെ ബാധിച്ചു. അതു ഏടുനോട്ട് അവനുള്ള സ്നേഹം തുടർന്നു ശക്തി വെള്ളപ്പെടുത്തി. അവൻ ‘ആ കലഹം സംഭവിച്ചില്ലാതിരുന്നുകും’ എന്ന് വിചാരിച്ചുതുടങ്ങി.

സ്കൂളിലെ പ്രവൃത്തികൾ അവനു പതിവിലധികം സ്വഭാവിചുട്ടുള്ളതായി തോന്നി. അവിടെനിന്നു പഠിക്കാൻ തത്ത്വാം പാഠങ്ങളും, ചെയ്യാൻതുട്ടു കണക്കുള്ളും മറ്റും ഇട്ടി സ്വഭാവിചുട്ടുള്ളവയായി അനഭവപ്പെട്ടു. സ്കൂൾ തന്നെ സ്വഭാവില്ലാത്തതായി തോന്നി. ഒരു ദിവസം വൈക്കമേരം എത്രോ ഒരു കുട്ടി അവൻറെ ഏട്ടുനെ പരിഹസിക്കുന്നതു കണ്ടു. അവനു സഹിച്ചില്ല, ഓടിച്ചുനുണ്ട് ആ കുട്ടിയെ നല്ല കണക്കിനു പ്രഹരിച്ചു വിട്ടു.

ഒരു വൈക്കമേരം അവൻ സ്കൂളിൽനിന്നു മടങ്ങി വന്നപ്പോൾ ഏട്ടുൻ കുട്ടമ വെളിക്കാളിത്തിക്കുന്നതു കണ്ടു. അവന് ഏട്ടുനെ ആദ്യം തിരിച്ചറിയാനേ കഴിത്തില്ല. കുട്ടമ മുറിച്ചു ഏട്ടുന്റെ മുഖം കാണാനേ വരുത്തുന്ന് അവനു തോന്നി. വളരെ പ്രായം ചെന്ന ഒരു ചെറിയ കുട്ടിയെ പ്ലാലിരിക്കുന്ന ഏട്ടുൻ! അയാളുടെ മുഖത്തു് ഒരു നീലപുരായതയും ദൈനന്ദിനയും വെളിപ്പെട്ടിരുന്നു.

അവൻ അതു അധികം കാണാൻ നീലാതെ അക്കേതക്കൊടി; കുട്ടിലിന്മേൽ ചെന്നിത്തന്നു; ആലോച്ചിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഏട്ടുൻ തലമുടി മുറിക്കാൻ കാരണം അവനുഹിച്ചു. സ്കൂൾക്കുടികൾ. അതു പറഞ്ഞു പരിഹ

സിക്കാറുണ്ടെന്ന താൻ പരഞ്ഞതായിരിക്കണം കാരണം. അതവെന്ന അസഹ്യമായി ലജ്ജിപ്പിച്ചു. കഴും! താൻ ഈ ദാഡിനെ കേൾക്കിച്ചു് അക്കണ്ടതെല്ലാം ഏട്ടനോട് എന്തിനു പരഞ്ഞതു അദ്ദേഹത്തെ വേദനപ്പെടുത്തി, എന്നവൻ വധി സനിച്ചു. അതോടുകൂടി നില്ലുഹായനെപ്പാലുള്ള ഏട്ടന്റെ ഇരിച്ചും അവൻ്റെ മനസ്സിൽ പതിന്തു. അവൻ വീണ്ടും വധസനിക്കുകയും കരയുകയും ചെയ്തു. ഈനീ ഏട്ടനെ മറുള്ളവയുടെ പരിഹാസത്തിൽ നിന്നും മറും രക്ഷിക്കുക തന്റെ ചുമതലയാണെന്നു അവൻ തീച്ചുപ്പെടുത്തി. ഏട്ടനെ ഈനീ ഒരത്രത്തിലും വധസനിപ്പിക്കാൻ പാടില്ല.

അദ്ദൈന അന്ന സന്ധ്യയ്ക്ക് ഏട്ടൻ കടലാസുവായിക്കുന്ന സമയത്തു അവൻ ഉമ്മറത്തു വന്നുന്നിനു പരഞ്ഞതു.

‘എട്ടാ, ഈതാ—’

കണ്ണുഖ്യിനായർ കടലാസ്സിൽനിന്നും മുഖം തിരിച്ചുനോക്കും.

‘അന്ന ഭണ്യാരപ്പുട്ടിയിൽനീ. നാഥൻ കട്ടുത്ത പണമാണ്’. നാഥൻ അന്ന ചെയ്തിനു മാപ്പുംചാദിക്കുന്നു.

കണ്ണുഖ്യിനായർ ഏഴുന്നേറ്റു അനജന്തെ തലമുടി തടവിക്കൊണ്ടു പരഞ്ഞതു. ‘സാരമില്ല. ഈനീ ഭണ്യാരപ്പുട്ടിതനു വേശാടുനു വെക്കാം. രാമവിന് ആവശ്യമുള്ളതു്’ പെട്ടിയിൽനിന്നുംതോളും. പുസ്തകത്തിൽ കണാക്കുഫതിവെച്ചും മതി.’’

‘ആ, അദ്ദൈനയാവാം.’

ആ സമയത്തു് ചെറിയമു വന്നു് ഉഖ്യാൻ പാത്രം വെച്ചിരിക്കുന്ന ഏന്നറിയിച്ചു. അവൻ ഉഖ്യാൻ പോയി. മച്ചിന്റെ ഉമ്മറത്തുടെ ഉഖ്യാനിരിക്കുന്ന മുറിയിലേജ്ജു

കടക്കേബാർ അവിട്ടതെത്തു കാടൻപൂച്ച രാമവിന്റെ കാലിനടക്കില്ലടക്ക ഓടിപ്പായി.

“ഹായ്, ഉം...” എന്ന പറത്തെ അവൻ ചാടി.

‘എന്താത്?’ കണ്ണുഖ്യിനായർ ഹോദിച്ചു.

“ആ പഹ...അല്ലെ, ആ വല്ലാത്തജ്ഞാതു, കാടൻപൂച്ച.”

കണ്ണുഖ്യിനായർ അനജനെ വളിച്ചത്തു വന്ന ഫോർ നല്ലവല്ലോ ഒന്നു നോക്കി. “പഹയൻ” എന്ന മുഴമിക്കാതെ, മറു നീണ്ട വിശ്രേഷണം ഉപയോഗിച്ചതു തന്നു പരിഹസിക്കാനോണോ എന്നായാൽ സംശയിച്ചു. രാമവിന്റെ നിഷ്പപടമായ ഭാവാതിൽനിന്നു അവൻ അങ്ങിനെയൊന്നും വിചാരിച്ചിട്ടില്ലെന്ന ബോധുപൂട്ടി. അയാൾക്കാശ്രൂസമായി. അവനെ വാരി യെടുത്തു ഒന്നു പുണ്ണരാനുള്ള ആഗ്രഹം അയാൾ വളരെ പണിപ്പുട്ടു തുക്കി.

ഉല്ലാനിരിക്കേബാർ ആ പുച്ചതനെ വീണ്ടും പ്രത്യക്ഷപൂട്ടി. അതു ‘ക്യാം, മാം’ എന്ന ശബ്ദിച്ചു കണ്ണിമച്ചു കൊണ്ട് കണ്ണുഖ്യിനായതെടക്കാനുള്ളവനുനിന്നു മുരിപ്പോക്കി, വാലുവള്ളുച്ചു് ആരൈയ്യും ചെയ്യുന്നു.

“ഈ പഹയൻ നല്ലവല്ലോ നന്നായിരിക്കുന്നുണ്ടോ! പഹേരെറ്റു വാൽ വല്ലാത്ത വാൽ!”

രാമ സംശയിച്ചു എട്ടുന്നു മുഖത്തേയ്ക്കു നോക്കി. തന്നെ ശാസിക്കാനോണോ എട്ടുന്ന് “പഹയൻ” എന്ന വാക്കേയോഗിച്ചതെന്നു അവൻ സംശയിച്ചു. എന്നാൽ എട്ടുന്നു മുഖത്തു, ‘പഹയൻ എന്നതു നല്ല ഭാഷയാണോ,’ എന്നത്മം വത്തനു ഒരു പ്രസന്ന ഭാവമാണും ഉണ്ടായിരുന്നതു്.

പ്രശ്നങ്ങൾ

വണ്ടിയിലിൽനാം മുഖ്യമേഖലാൻ കാരിൽ കയറിയിൽനാം കരച്ചാശ്വരസതോടുകൂടിയാണ്. റാവു ബഹദുർ അനന്തൻനായർ സ്റ്റോൺലൈഡ് കൊച്ചത്ത യച്ച കാരിൽ ചാഞ്ചിൽനാം അധാർ ‘ആവു’ എന്ന നെട്ട് വിപ്പിച്ച.

കണ്ണം ക്ഷീയമായ ആ പഞ്ചായത്തു നിരത്തിലൂടെ അധാർ ഒരുവിൽ സബ്വരിച്ചതു മുപ്പത്രകൊല്ലം മുമ്പാണ്. അതേ വഴിയിലൂടെ ഇപ്പോൾ അപവാച്ചുരുത്തേങ്ങു ചെല്ലുക എന്നതു കരച്ചാശ്വരസമ്പ്രദായനകമാണ്. പലേ ഓമ്മകളും ആപമട്ടത്തു മനസ്സിൽ തിന്നിവരുന്നു. അതു തൊണ്ട യിൽ കെട്ടിനില്ലെന്നപോലെ രഹിവുമണ്ഡാക്കി. ‘അംഗു കുഞ്ഞിൽ എന്താണിതു വിചാരപ്പെടാനുള്ളതു്?’ അധാർ മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചു. ‘ഇവിടെ സകലതും സകലവും മാറിയിരിക്കും.’

അയാൾ വണ്ടിയിലിതന മരവിച്ചു കാൽ രണ്ടും നല്ലവല്ലും നീട്ടി കൗൺസിൽ പുരകോട്ട ചാത്തിതന്ന്, ഒരു കോട്ടവായിട്ടും. അനന്തൻനായർ പെൻഷൻപററിയതിന ശേഷം താമസമുറപ്പിക്കാൻ ശ്രദ്ധനെന ഒരു സ്ഥലം കണ്ടു പിടിച്ചുതേനേ? തുജ്ജമേനു തീരെ മനസ്സിലായില്ല. അനന്തൻനായരുടെ വീടിനു തൊട്ട് പ്രദേശമായ അപ്പ ലഘുരത്തുനിന്നാണ് മുപ്പുതകാലിനും തുജ്ജമേനോൻ പണ്ണവും പദവിയും തെറ്റി നാട്ടവിട്ടുപോയതു്.

പണ്ണവും പദവിയും.....? അതേ, ഒരു ചുത്തങ്ങിയ തോതിൽ ഇതു രണ്ടും നേടിയിട്ടുണ്ടെനു തുജ്ജമേനു വേണാ മെങ്കിൽ പറയാം. താൻ മുപ്പുതകാലിനും മുഖ്യപാതയിലും കാലത്തു പത്തുറപ്പിക പോകരിലിട്ടു പോയ ആ പോ കിന്നാശേഷം, അപലപുരത്തു് എത്തെല്ലാം നടന്നിരിക്കാം! പത്തുറപ്പികയും പോകരിലിട്ടുകാലു പോയ പോകു്! തുജ്ജമേനീതു അല്ലും മനഃക്ഷാം കൂടാതെ ഓക്കാൻ കഴി തെതില്ല. അല്ലമൊരു വല്ലായ്ക്കും അയാളെ ബാധിച്ചു. കാർ ആ പഴയ സ്ഥലങ്ങളെല്ലാം പിന്നിട്ടു പോവുന്നോൻ തുജ്ജമേനോൻ ജനലിലുടെ ഏതതിനോക്കി. അഞ്ചിനെ ആ പഴയ പ്രദേശങ്ങളെ ഉഞ്ചുകൂട്ടുതോട്ടും അസ്പസ്ത യോചനത്തിനും നോക്കാതിരിക്കാൻ അയാൾക്കു കഴിതെതില്ല. ആ ചായപ്പീടിക അവിടെതന്നെനു നില്ക്കുന്നുണ്ടോ? ആ കാണുന്ന തിരിച്ചില്ലും കഴിത്തു പിന്നിട്ടു വരുന്ന വള്ള വിന്നെൻ സഹിപം നില്ക്കുന്ന ആ പള്ളിയുടെ ഏതിർവശ താണു് ആ പീടിക—‘രാമൻനായർ വക ചായപ്പീടിക’ എന്നാൽ പലക എഴുതിത്തുകിയിതനു.

പക്ഷേ ഈ വിചാരം എത്ര അസംബന്ധം? രാമൻ നായർ പക്ഷേ മരിച്ചിട്ടുതനു കാലം വളരെയായിരിക്കാം. അന്നപോന്ന ആ ദിവസത്തിനാശേഷം രാമൻനായരെ

പറവി ഒരു വത്തമാനവും കൂളിമേനോൻ കേട്ടിട്ടില്ല. അയാളുടെ ശരീക്കളെ പേര്ത്തെന്ന കൂളിമേനു് ഓമ്മിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എന്താണെന്തു്? ‘രാമൻനായ’രെനോ ‘രാവി സ്ഥിനായ’രെനോ? ആവോ? പൊതുവിൽ അഖാദൈ എല്ലാവകം വിളിച്ചുവന്ന പേര് അപ്പണ്ണാരെന്നാണു്. അയാൾക്കുതു പെണ്ണളംഞ്ചു്. സാമാന്യം നാനായിരുന്ന കാഴ്തയിൽ. കൂളിമേനോൻറെ ആരാധനാപാത്രമായിരുന്നു ആ യുവതി. പക്ഷേ വിവാഹിതയായിരുന്നതുകൊണ്ട് നാട്ടുകാർ സംസാരം തുടങ്ങി. ഇതൊരിക്കൽ അപ്പണ്ണാരുടെ ചെവിയിലുമെത്തി. അയാൾ അന്ന കൂളിമേനോ നെവിളിച്ച കുറേ ഉപദേശിച്ചിട്ടിട്ടുണ്ടു്. അപ്പണ്ണിനായർ വളരെ സാധുവായതുകൊണ്ടു് അയാളുടെ ഉള്ളിൽ ഒന്നും കിടക്കില്ല. അതുകൊണ്ടു് കൂളിമേനോന്തു് അനാവശ്യമായ മായ പിണകമെമാനും അയാൾ കാണിച്ചില്ല. മാത്രമല്ല, സഹായിക്കുകയുംണായി.

ആ പഴയ സ്ഥലങ്ങൾ മിക്കവാറും തനിക്കെ തിരിച്ചറിയാൻ സാധിച്ചതിൽ കൂളിമേനോൻ അംത്രഭപ്പുട്ടു്. മാത്രമല്ല, അധികം തിരിച്ചറിയുംതോറും അസാമാന്യമായ രംസ്പന്നത അയാളുടെ മനസ്സിനെ പിടിക്കുടി. രാമൻനായർ—അപ്പണ്ണാർ—ജീവിച്ചിരിക്കുന്നബന്ധക്കിൽ ഈ പ്രോഫും അവലപ്പുരത്തുനെ ഉണ്ടാവും.

കാർ ആ പള്ളിയുടെ മുമ്പിലുടെ കാടിപ്പോയി. കൂളിമേനോൻ നല്പവല്ലും എത്തിനോക്കി. ഒരു ദീപ്പ് ശ്രൂസത്തോടുകൂടി സീററിലേക്കെ വീണു. പള്ളിയുടെ എതിർവശാളും ആ ചായപ്പീടിക കാണ്ണാനില്ല. പകരം അവിടെ മുന്നു നാലു കററിവാഴകൾ അക്കവടി നില്കുന്ന ഒരു ചെററക്കടിലാണെള്ളുതു്.

രാമൻനായക്ക് എങ്കി പററിയിരിക്കും? തുജ്ജമേ നോൻ അത്രത്തെപ്പുച്ച. അതിനെപ്പറ്റി വിചാരിച്ചു പ്പോൾ തുജ്ജമേനോൻ ഉള്ളക്കാണ്ഡാനു ചിരിച്ചു. ഹാവാ! ആ വിദ്യാര വലിയ മോഹന്മാനും ഒരു കാലത്തും ഉണ്ടായിട്ടില്ല, അതായതു്, തന്നെപ്പോലെ ധായിതനില്ല രാമൻനായർ! താൻ ചെറുപ്പുത്തിലേ വലിയ ആശകളും ആഗ്രഹങ്ങളും ഉള്ളവനായിതനു അതുകാരണം പ്രാഥം ചന്ദ്രാസ്ത്രം സാഹായ്യത്തിനപോലും വീട്ടിൽ നില്ക്കാൻ മനസ്സുവന്നില്ല. പണ്ണത്തിലും പദവി ശില്പം അതു കലശലംബ മോഹം. അതുകൊണ്ട് വീടു വിട്ടു. അസ്വലപ്പുരത്തെ ഒരു നെയ്തുത്തിരിയിൽ പ്രവൃത്തി തുടങ്ങി. ആറുമാസം അവിടെ നിന്നപ്പോഴേയും അതു മട്ടത്തു. ദരിംകുപ്പൊരുത്തി ഇല്ലാതായി. അവിടും വീടു് എവിടെരെക്കും പോകണമെന്നു ഉള്ളില്ലണായിതനു. എവിടെക്കാണു് വേണ്ടതെന്നും അയാൾ തീച്ചുപ്പേരുത്തിയിരുത്തു. എങ്ങിനെരെക്കും കൊള്ളി ചാടി വീഴണാം.

ഈ ആവശ്യം നിവത്തിക്കാനാതിലാണു് രാമൻനായതുടെ സഹായ്യമുണ്ടായതു്.

വീടുകാരോട് പണം ചോദിക്കുക എന്ന വിചാരിക്കുന്നു വേണും. അസ്വലപ്പുരത്താണെങ്കിൽ അയാൾ അധികം പേരെ അറിയുകയുമില്ല. പരിചയത്തിന്റെ കുടുംബം പരിഞ്ഞുകയാണെങ്കിൽ രാമൻ നായതമായിത്തനു അഞ്ചാശക്കരുതു പരിചയമൊന്നുമില്ല. വേണാമെങ്കിൽ മുസുപ്പു പരഞ്ഞു പെണ്ണെന്നുമായുള്ള അടക്കപ്പം കാരണം കുറച്ചു് ഈ ചുണ്ണിനും വകയുണ്ട്. പക്ഷേ രാമൻ നായർ പരമ സാധുവാണെന്നു അയാൾക്കരിയാം. തുടാതെ ഈശ്വരവിച്ചാ

രുളിളവന്നമാണ്. ബീഡിവല1 പോടിവല1 മുതലായ മുസപ്പഭാവവും അയാൾക്കില്ല. അതു കൊണ്ടു കയ്യിൽ കർത്താഖായിരിക്കും.

ങ്ങ ഭാഗ്യം പരീക്ഷിക്കലാണിണ്ടായതു്. അയാൾ തനിക്കു കുറച്ചു പണം അത്യാവദ്യമാണെന്ന് ഒരു കെട്ടു കമ്പയുണ്ടാക്കി രാമൻനായരെ വിശ്വസിപ്പിച്ചു. അച്ചാര മായി തന്റെ കയ്യിൽ കിടക്കുന്ന ഇമിറേഷൻ മോതിരം അയാൾക്കു കൊടുത്തു. പണം രണ്ടു ദിവസത്തിനുള്ളിൽ തീരുത്തരാമെന്നും തീരുത്തു പറഞ്ഞു.

അംഗീകൈ കിട്ടിയ പത്രരുപ്പികയുംകൊണ്ടു അയാൾ നടന്നു. ആദ്യത്തെ വണ്ടിക്കു രാജ്യം വിട്ടു.

അയാൾ അതോക്കെ വലിയ തോല്പിക്കലായി കണ്ണ കാക്കിയതുമില്ല. രാമൻനായക്കു പണാംകൊണ്ടുനോണാ വദ്യം? കാണാനോ? ചെലവാക്കാൻ അംഗാൾക്കു വരെ മില്ല. സ്വന്തേശം വിട്ടു പൂരത്തെങ്ങവിടെയെങ്കിലും പോകണമെന്ന മോഹവും അയാൾക്കണ്ണേഷം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. മുജ്ജമേനോനെ സംബന്ധിച്ചാണെങ്കിൽ ഇതെല്ലാം നേരെ വിപരീതവും:

*

*

*

നിരത്തിലെ ഒരു കണ്ടിൽപ്പെട്ട കാർ നിലവില്ലോ എന്ന കല്പന്തി അതയാളെ ആലോചനയിൽനിന്നുണ്ടായി. കാർ പിന്നെയും പല സ്ഥലങ്ങൾ പിന്നിട്ടു റാവുബൈഹാസ്കർ അനന്തനായതുടെ വീടിലേ സ്ത്രീ പടിക്കലെത്തി.

മ1. അനന്തനായർ ഇമരത്തുനേരു നിന്നിരുന്നു: “ആ, ഏതെന്നോയല്ലോ!” എന്ന സ്വാഗതത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം മുജ്ജമേനോനെ സ്വന്തുചെയ്തിലേക്കു പ്രവേശി

പ്രീച്ച. അവർ തള്ളത്തിൽ ചെന്നായിരുന്ന ഓരോ വത്ത് മാനന്മാർ തുടങ്ങി.

അതിനിടയ്ക്കു, കയ്യിൽ പാത്രങ്ങളുമായി തള്ളത്തിന്റെ മറററ അഗററയ്ക്കുടെ നടന്നപോവുന്ന പ്രായംകൂടിയ ഒരാളെ വിളിച്ചു അനന്തന്നനായർ പറഞ്ഞു. “രാമൻനായരെ, ചായ ആയില്ലോ? വേഗം കൊണ്ടുവരു.”

കൂദാശമേനോൻ പത്രക്കൈ കൂന തെട്ടി, അസ്പദമത പ്രകാശിപ്പിച്ചു. ഉടനെ മുൻസ്ഥിതി പ്രാപിച്ചു പറഞ്ഞു: “ഹായ്, വല്ലാത്ത ക്ഷീണം!”

“ഒന്നം പായണ്ട. ഇവരുടെ പണ്ണാമരത്തു രോധും, തേനേരു മുട്ടും! ആ തീവണ്ടിയാത്രയും ഈ രോധും കൂടി മാഡാൽ പിന്ന മരംഷ്യൻ ബാക്കിയുണ്ടാവില്ല...എ, ചായയെത്തി. രണ്ട് കുപ്പു നല്ലവല്ലും കടിച്ചുപാളി. രാമൻനായരുടെ ചായ വിശ്വേഷമാണെന്നു ഈ നാട്ടി ലോത ഗ്രൂതിത്രംയുണ്ട്.”

കൂദാശമേനോൻ ഈ അവസരത്തിൽ തുടങ്ങിയിരുന്നു. ചായ കൊണ്ടുവരുന്ന രാമൻനായരുടെ വരവ് അധാരെ അസ്പദമപ്പേട്ടതുകയോ പരിഗ്രമിപ്പിക്കകയോ ഉണ്ടായില്ല. രാമൻനായർ മേശപ്പുറത്തു് ചായയും ചായപ്പും ഗ്രൂമുള്ള വെച്ചു മാറിനിന്നു.

‘അതേ മുവം! മുവത്തു് അതേ സ്നേഹം! മുപ്പതു വയസ്സു പ്രായം കൂടിയിട്ടാണെന്ന മാത്രം. ഏതാണ്ട് എൻ്റെ പ്രായമായിരിക്കാം.’ കൂദാശമേനോൻ വിചാരിച്ചു. ‘ഇതുണ്ടായികം കൊല്ലുന്നാൽ കഴിഞ്ഞിട്ടും...ഈല്ലാ, തീച്ചു പ്പേട്ടത്തിക്കൂടാ...’

“ഈതാ, പോവാൻ വരട്ടു രാമൻനായരെ, ഈ പാത്രങ്ങളും കൊണ്ടുപോവാം.”

രാമൻനായർ പാതുമെട്ടക്കാൻ വന്നു. ഇടത്തെ കയ്യിൽ മോതിരവിരലിൽ കീടകനു ആ പിച്ചുമോതി രദ്ദും ആ തുമ്പിനില്ലെന്ന ആറാമത്തെ വിരലും....! ആ മോതിരം അനും തുള്ളുമെന്നോൻ പണിയംവെച്ചു കളിപ്പണി മാണം. ആറാമത്തു് അങ്ങിനെന്നൊരു വിരൽ ആ നാട്ടിൽ രാമൻനായൻകു് ഉള്ളൂ. തുള്ളുമെന്നോൻ ആകെന്നൊന്നു വിശക്തം. ടവലെട്ടു മുഖം തുടച്ചു മേരപ്പുറത്തു കീടകനു ഒരു മാസികയെട്ടു അതിലേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഉള്ളാനിരിക്കബോൾ തുള്ളുമെന്നോൻ കൂടുക്കുടെ രാമൻനായരെ ശ്രദ്ധിച്ചു.

‘ഇവിടത്തുകാരനാണോ’, ഭത്യരൂപരീ ഗ്രഹസ്ഥൻ പ്രശ്നംസിച്ചുപറഞ്ഞു: ‘ഞാൻ ഈ പ്രദേശത്തു വന്ന പ്രോഡർ ഒരു ശതിയുമില്ലാതെ ഇവിടെ വന്നു. പണ്ട് ഒരു ചായപ്പീടികയോ മരോ ഉണ്ടായിരുന്നുവരു. അതു പൊളിത്തെത്തിനുശേഷം അടക്കാളപ്പണിതന്നൊന്നാണോ’ ജോലി. വളരെ വിശ്രദിപ്പാണു്. വെച്ചാൽ നന്നാവും. വൃത്തിയും വെടിപ്പും നല്ലവല്ലുള്ളോടു്. പ്രായം കുറച്ചും കമായി എന്നൊരു ദോഷമേ ഉള്ളൂ. പക്ഷേ പുറംപ സീക്കു വേരെ ആളുണ്ടു്.’

‘എതാണ്ടു് എന്നെന്നു പ്രായംതന്നു’ തുള്ളുമെന്നോൻ മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചു. കാഴ്ചയിൽ എന്നേക്കാൾ പ്രായം തോന്നം, അതുയേ ഉള്ളൂ. പക്ഷേ ആരളൊട്ടും മാറിയിട്ടില്ല. അന്നത്തെപ്പോലെതന്നു. ഞാനം അതുയോ കൈയേ മാറിയിട്ടുള്ളൂ എന്ന വരുമോ?.....’

ഈ മനോരാജ്യം തുള്ളുമെന്ന കണക്കിലധികം അസ്പാസ്യപ്പെട്ടത്തി. രാമൻനായർ അയാളെ തിരിച്ചു റിഞ്ഞു എന്ന വിചാരിക്കുക! ഇതേവരെ അതുണ്ടായിക്കു

ചിത്രതു എന്നയാർക്കെ ബോധപ്പെട്ടിട്ടില്ല, പാക്കു രാമൻ നാശതമായി വളരെ അടുത്തുകണ്ടു സംസാരിച്ചാൽ....?

പിറേറ്റിവസം ഉച്ചയ്ക്ക് തുള്ളുമേനോൻ ദയറക്കം കഴിഞ്ഞു ജനലിന്റെ അഫീപിടിച്ചു പുരത്തെയ്ക്കു നോക്കി കൊണ്ടു നില്ക്കുകയാണീതുനു. രാമൻനായർ അക്കൗഖനാ വാദത്മാനപത്രം കയ്യിൽക്കൊടുത്തു. തുള്ളുമേനോൻ പരീക്ഷിക്കാൻ തീച്ചപ്പെട്ടത്തു. അയാൾ ചോദിച്ചു: ‘അതു കന്നകളുടെ അടുത്തു കാണാനു പ്രദേശം എത്താണോ?’

രാമൻനായർ അടുത്തു വന്ന തുള്ളുമേനോന്റെ ചുമ ലിന്റ ഫേലെ നോക്കി. ‘അതു’ അംഗവലാപുരമാണോ’ അഥാൾ പറഞ്ഞു. ‘അതു വെള്ളത്തു ചുമരായി കാണാനു മാളിക കോവിലകമാണോ.’

“നിങ്ങൾക്കെ ശ്രീ പ്രദേശത്തു നല്ല പരിചയരു സെഭന്റ തോന്നുനു.”

“ഇന്തോ എന്നോ?” എത്രകാലമായി ഞാനിവിടെയായിട്ടും!

“ഇവിടെതന്നെന്നയാണോ ജനിച്ചുവളർത്തു്?”

“അതേ” എന്ന പറഞ്ഞു രാമൻനായർ ഒന്നു മറ്റു ഹസിച്ചു. അതു ചിരിയിലുള്ള ശ്രദ്ധത കണ്ണ തുള്ളുമേനു താൻ ചെയ്യുന്ന പ്രസ്ത്രിയിൽത്തന്നു മനോവേദന തോന്നു.

എവിടെനിന്നോ ഒരു വിളിക്കേട്ടു. ‘ഞാൻ പോട്ടു, മുപ്പു വിളിക്കുന്നശെഭന്റ തോന്നുനു’ എന്ന പറഞ്ഞു രാമൻനായർ പോയി.

കൂദ്ദമെന്നോൻ അഖാർ പോകുന്നതും നോക്കിനിന്നും. കൂദ്ദമെന്ന ആപോസമാണീ. ആ സാധു തന്നെ തീരെ തിരിച്ചറിഞ്ഞതിട്ടില്ല.

പിറേന്ന അയാൾ ഏഴുന്നേറ്റതു് ഒരു കിററംചെപ്പു ബോധവേൽത്താട്ടക്കൂടിയാണ്. കളികഴിഞ്ഞു ഉട്ടപ്പുട്ട ബോൾ അഖാർ മനസ്സുകൊണ്ടു ഒരു പരിഹാരം തീച്ചു പ്രഭ്രഥ്തി. പോകബോൾ രാമൻനായരെ പ്രത്യേകം വിളിച്ചു രണ്ടുപ്പുറിക സമ്മാനിച്ചു. അതിലധികം കൊട്ടക്കണ്ണമെന്ന അയാൾക്കു ഫോഫുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ തൽപദലമായി രാമൻനായക്ക് ഓമ്മയുണ്ടായാലോ?

പാവം! രാമൻനായർ! വലിയ മോഹമോന്നം പണ്ണേ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഈ വിശ്വസ്യനും ശ്രദ്ധനുമായിട്ട് ഒരാളെ ഭ്രമിയിൽ കാണുക പ്രയാസമാണ്.

കരിച്ച ദിവസം കഴിഞ്ഞു ഉദ്ദേശിച്ചു കാണ്ടം ശരിപ്പുട്ടത്താനായി കൂദ്ദമെന്നോൻ തന്റെ ബേക്കിൽ ചെന്ന ഏല്പിച്ചു: ‘അയാളുടെ പേര് രാമൻനായർ എന്നാണ്’. റാവുബൈഹദ്ദുർ അനന്തൻനായങ്ങെ ഭ്രത്യുന്നാണ്. അപവല പൂരത്താണ് താമസം. ഈ ആളുണ്ട് പണ്ണം അയ്ക്കുന്നതു് എന്നയാർ രീക്കല്ലും അരിയുത്തതു്. ഈ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കണം.’

നിര്യകന്യക

വരാനിരിക്കുന്ന ദ്രശ്യമാദിവസങ്ങളുടെ നടപ്പ് നാതോത മുന്നറിയിപ്പും കിട്ടാറില്ല. എന്നാൽ ചില പ്രത്യേക സന്ദർഭങ്ങളിൽ എന്തെങ്കിലും ഒരു ചെറിയ കാരണാത്മകവീതിനും ഒരു സൂചന ലഭിക്കാറില്ലോ? ഉണ്ടെന്നാണെന്ന് അന്താവും. ഇതതു വ്യക്തമായി ആരും ധരിക്കാറില്ലോയിരിക്കാം. ധരിച്ചാൽത്തന്നെ എഴുന്നള്ളത്തിൽവെക്കാറില്ലോ വരാം. എത്തായാലും ലീല തന്ത്രങ്ങളുടെ നാട്ടിൽ വേഗമുണ്ടാലും കഴിക്കാൻ വരുന്നതാണെന്നു കേട്ട പ്രോഖൻ ഇന്ത്യൻ അസാധാരണമായി ആപത്തിസൂചകമായ ഒസപാസ്യമാണെന്നിക്കരിക്കാവെള്ളും. ലീലയുടെ അട്ടുന്ന് വലിയൊരു വക്കീലാണ്. തന്ത്രങ്ങളുടെ നാട്ടിൽനും കരു. അക്കലുഹാണ് അദ്ദേഹം പ്രാക്തീസ് ചെയ്യുന്ന പട്ടണം. എൻ്റെ അട്ടുന്ന് ഒരുക്കന്ന ജേയും നായിവത്റം അദ്ദേഹം. ഭാഗം കഴിത്തിരിക്കുന്ന. അവക്ക്

ധാരാളം പണ്ണുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് പട്ടണത്തിലാണ് വളരെക്കാലമായി സ്ഥിരതാമസം. എൻ്റെ അദ്ദുന്ന കെട്ട ഉദ്യോഗമില്ല. പണവുമില്ല. തന്ത്രം നാട്ടിൽ തുഷി പുണിയുമായി പഴയക്കുറിത്തനെ കഴിയുകയാണ്. ആ ചരിയ ഗ്രാമത്തിലും സമീപപ്രദേശങ്ങളിലും ഭേദപ്രേക്ഷ തറവാട്ടുകാരം പഴയ വീടുകാരം സാങ്കേതികാണ്. അതാണി ധാരാവർ ചുത്തുണ്ട്.

വേ നൽകാലാളാളാളിച്ചു താമസിക്കാവാൻ വളരെ സുവകുളം ആഘ്യവാസ്തവ്യതെ കരിയ്യാണ്. തന്ത്രജ്ഞനുടെ ഗ്രാമം. അവിടെ വീടുകളെല്ലാം കരിയിട്ടുണ്ട്. ഉള്ളവഴിൽ തത്തനെ ‘ഭേദപ്രേക്ഷ’ എന്ന പരിധാവുന്നവ വിരലിനേ ലൈഡും. തന്ത്രജ്ഞനേതു് നേര്, ജാംവിന്റെ വീട്, മംത്രിയെല്ല വീട്. ഇങ്ങിനെ എറിയാൻ ഒന്നോ രണ്ടോ തുടി കാണാം. അപ്രദേശത്തിലുള്ളവർ മിക്കവാറും ദിവ സേന തമ്മിൽത്തമ്മിൽ കാണാം. പുശ്വകത്തുവെച്ചും അസ്വലത്തിൽവെച്ചും വിതന്നവനോ അനേകാന്തം കൂട്ടിമുട്ടാത്ത ദിവസങ്ങൾ ഇല്ലെന്നതെന്ന പരിധാം. ഏ താഹാലും തൊന്തം എൻ്റെ കൂട്ടുകാരത്തമായി ഒരു സംഘ മുഖ്യത്വം. തന്ത്രം ദിവസേന ഒരു സമയത്തല്ലെങ്കിൽ മരറാതെ സമയത്തു് നൗണ്ടുമുകളും. ആ സംഘത്തിൽ മുതിന്ത ആൺകട്ടികളുണ്ട്. തന്ത്രജൈല്ലാം വെറും നാടനാരാധരതുകൊണ്ടും എല്ലാവരും പരസ്പരം കൂടുതൽക്കൊണ്ടും പൂര്ണപരമായം സുക്രൂരമെന്ന ലജ്ജയ ഭിന്നയിച്ചു് അകന്ന പെജമാരാറില്ല. മാത്രമല്ല പാലത്തും കുടിക്കാലം മുതൽക്കേ നൗണ്ടുമുകളും കൂടിച്ചു വളർന്നവരുമാണ്.

തൊട്ട് വീട്ടിലെ ജാനവാണന്റെ ഉറര സ്കൂൾഹിത. തന്ത്രംക്കു തമ്മിൽ ഒരു സപകാഞ്ചവുമില്ല. എല്ലാം പരസ്പരം തുരന്ന പരയും. ജാംവിന്റെ കാര്യകൾ അവളുടെ

അച്ചൻറ മതകനാണെന്ന് അവർ എന്നോടു പറ ഞ്ഞിട്ടിട്ടുണ്ട്. കാഴ്തയിൽ നല്ലാളാണ് ഭാസ്യരമേനോൻ. ജാനവിന്റെ അച്ചൻറ കാലംകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ അധാർക്കാണ് അവിട്ടതോ സ്ഥിരം അധികാരിപ്പണി. ഇപ്പോഴും ആ സ്ഥാനത്തിടക്കിടക്ക് ബദൽ നോക്കാറു ണണ്ണന് എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നിക്കേരിവും പ്രിയപ്പെട്ട പുത്രശൻ മാത്രിലെ ശ്രീധരമേനോഭാണെന്ന സപകായ്യം ഞാൻ ജാനവിനോടൊഴിച്ചു മരറായ ജീവിയേച്ചും മിണ്ടിയിട്ടില്ല. തെങ്ങളുടെ കുദംഖ്വാദ്ധൻ തമ്മിൽ പണ്ണേക്കു പണ്ണേ ബന്ധപ്പെട്ടിട്ടുണ്ണെന്ന അമ്മ പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ശ്രീധരേടുണ്ണൻ ചെറുപ്പുകാലം മുഴവാം കഴിഞ്ഞുള്ളടക്കിയിട്ടുള്ളതു് തെങ്ങളുടെ വീടിലുണ്ണെന്ന പറയാം. ശ്രീധരേടും ഏഴ് വയസ്സായിരുന്ന കാലത്താണ് ആ ഭൗക്കരഹാശ വെള്ളപ്പൂക്കളുണ്ടായതു്. അന്നനിക്ക് നാലു വയസ്സാണ്. ആ വെള്ളപ്പൂക്കു തുടിൽ മംത്രിലെ വീട് പോളിഞ്ഞുവീണ്. പിന്നീടു് മാറ്റി പണ്ണിച്ചയ്ക്കുവാൻ വളരെക്കാലം പിടിച്ചു. അതുകൂടം കാലം അവർ താഴസിച്ചതു് തെങ്ങളുടെ വീടിന്റെ തൊട്ടുട്ടു് തെങ്ങളുടെ വകുായ ഒരു ചെറിയ വീടിലാണ്. ആ കാലത്തെല്ലാം ഞാനും ശ്രീധരേടും ഒന്നിള്ളാമ്പോഴും. ആത്ര ദിവസം വിരക്കപുരയുടെ അടുക്കിലെക്കാണ്ണും മറും വീടുണ്ടാക്കി തെങ്ങൾ അച്ചുനാശമയുമായി കളിച്ചിട്ടുണ്ട്! പിന്നീടു് മംത്രിലെ വീടുപണിച്ചെല്ലു കഴിഞ്ഞു അവരെല്ലാം അനേകാട്ട താമസമാക്കി, അപ്പോഴേക്കും തെങ്ങൾ മുതിരകയും ചെയ്തി തന്നെ. എന്നിൽനാലും തെങ്ങൾ ദിവസേന കാണാലും ചെസ്പരസല്ലാപം നടത്തലും മറും പതിവാഴിരുണ്ടു്. അതായം മന്ത്രാഭ്യേക്കാണെന്ന പറഞ്ഞു് തടങ്കലോ

അപവാദം പരത്തുകയോ ചെയ്തിരുന്നില്ല. തൊൻ വൈക്കമേരം പുഴക്കലേക്ക് പോകുന്നോണ് ആ നേരവും കാൽത്ത ശ്രീയരേട്ടൻ നടക്കാൻ വരുക. എന്നാൽ തെങ്ങളോന്നിച്ചു പോവും. ഏറെൻ്റെ കൂളി കഴിയുന്നോ ഫേക്ക ശ്രീയരേട്ടൻ നടത്തവും കഴിഞ്ഞു വരും. തെങ്ങൾ എല്ലാനിച്ചും മടങ്ങുക. മിക്കവാറും പുഴയിൽനിന്നുള്ള മടക്കത്തിന് ഇത്തട്ടാവും. അതുകൊണ്ട് ശ്രീയരേട്ടൻ്റെ തുട്ട പ്രത്യേകിച്ചു് സഹായമായിത്തീരാറുണ്ട്. വാസ്തവം പറയുകയാണെങ്കിൽ ഇജജന്തത്തിൽ ഇന്നീ മരുന്നാരാളു പററി വിചാരിക്കുക അസാഖ്യമാണെന്ന് തെങ്ങൾ രണ്ടുപേതം അക്കാലങ്ങളിൽ ഉള്ളിൽ വിചാരിച്ചിരി കണ്ണം. എന്നാൽ അസാധാരണമായ ഒരു കാൽം, തെങ്ങൾ രണ്ടുപേതം അതിനെപ്പറ്റി തമ്മിൽ തമ്മിൽ പറയുകയുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നതാണ്. ഒന്നു നോക്കുന്നോർ അതാവധ്യമണ്ഡായിത്തന്നില്ല. തെങ്ങളുടെ സെഷഹാദി തത്തിന്റെ വളരുച്ചു് അതു അടിയുറച്ചതായിതന്നു. ശ്രീയരേട്ടൻ പിന്നീടു നാട്ടവിട്ടു. ബി. എല്ലിന് വായിക്കാൻ പോക്കി. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഒട്ടക്കലത്തെ പരീക്ഷക്ക് വായിക്കുകയാണ്. പരീക്ഷ കഴിഞ്ഞു് ഇന്നിയത്തെ ശൈഖ്യാഴ്ച മടങ്ങിവരുമെന്നു് കത്തുണ്ട്. തോന്തരു ഇത്സാഹനതോട്ടുടർന്നിയാണ് ആ ദിവസം കാത്തിരിക്കുന്നതു്! എന്തല്ലാം മനോഹര സ്വപ്നങ്ങളാണ് തോന്തരു മനസ്സിൽ കളിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നതു്! തെങ്ങൾക്കെ തന്തല്ലാം പായാനണ്ടു്! ഇത്തീനെ ആ സന്ദേശാവസ്ഥ തെപ്പുറാി ആലോച്ചിച്ചും സ്വപ്നം കണ്ണമിരിക്കുന്ന അവ സരത്തിലാണ് ലീലയെ തെങ്ങളുടെ അട്ടക്കലേക്ക് പറ തെരുക്കുന്നവെന്നു് അച്ചുനു വക്കീലിന്റെ കത്തു കിട്ടിയതു്. ലീലയെ തോൻ പണ്ണേണ്ടോ കട്ടിക്കാലത്തു കണ്ണ

താണ്. ഇനി കാണുന്നതിനു സന്ദേശമുണ്ട്. എന്നാൽ ആ വരവിന്റെ വിവരം അകാരണമായി ഒരു സ്ഥാനമ്പോൾ എൻ്റെ ഉള്ളിലൂളവാക്കി. അതെത്ര അത്മ ശ്രദ്ധയായ ഭയമാണുന്ന് എന്ന് തീച്ചപ്പെടുത്തിയെ കില്ലും, അതിനെ തീരെ വിസ്തരിക്കവാൻ എന്നിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല.

ലീലാജൈ ഏതിരേൽക്കവാൻ എന്നും അച്ചുന്റെ കൂടെ മൈഡിലേക്കു പോകി. വണ്ടിവന്ന. നല്ല പച്ച സൂരിയും ചൊരിപ്പും ദരിച്ച സുന്ദരിയായ ഒരു യുവതി വണ്ടിയിരിക്കും. അവൻ സന്ദേശങ്ങളുടെ കാലെ പ്രയോഗം ചെയ്തു. അച്ചുൻ തന്നെല്ലെ പരിചയപ്പെടുത്തി. എന്നും അവൻ ഒപ്പാവണ്ണത്തെയും അവൻ ഒപ്പായിരിയായി ഉടുത്തിതന വസ്തുങ്ങളുടെ അഴകിനേയും കണ്ണ് അതഭൂത പ്പെട്ട നിന്നും. ലീല മുന്നരിയാണുന്ന് ആത്മം സഹിതിക്കും. പട്ടണത്തിൽ താമസിച്ച ശൈലിച്ചിട്ടുള്ളതു കൊണ്ട് പരിഷ്കൃത സന്തുഭായങ്ങളും വസ്തുധാരണവും അവൻകു സ്ഥാപിക്കാണ്. തന്നെളുക്കാർ ആക്ഷക്കു മായ പ്രസരിപ്പും അവൻകുണ്ടണും എന്ന് തീച്ചപ്പെട്ടു കൂട്ടി.

നടക്കുന്നതു പ്രഖ്യാസമായിരിക്കുമെന്ന ക്രതി തന്നെ ലോതു കാളവണ്ടി ഏപ്പാടു ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ ലീല അതു വേണ്ടാനുവദിച്ചു. സാമാന്യങ്ങളും അതിൽ വെച്ചു വണ്ടിക്കാരനോടു പൊണ്ടുള്ളിട്ടാൻ പറത്തു. “ഒന്നര നാഴികയാല്ലേ ഉള്ളു? നടക്കാം. ഹായ്! എന്താതു ഒപ്പായുള്ള പ്രദേശം!” ലീല ഉന്നേഷം പ്രദർശിപ്പിച്ചു തന്നെലോനിച്ചു നടന്നു. അവളുടെ ഉത്സാഹത്തിനും സന്ദേശത്തിനും അതിരീല്ലും. മുരഞ്ഞു മേലുന്നേളുടു ചേന്നുനില്ലെന്ന് ആ മലനിരകളെ കണ്ണിക്കാതെ നോക്കി

അവൻ മുടക്ക നില്ലും. എൻ്റെ ചുമൽ പിടിച്ചു കല്ലക്കി ചോദിക്കും; “ഭാഗി, അവിടേക്കുതു നാഴികയുണ്ട്, ഭാഗി?” ഭാഗിരമ്പി എന്ന എൻ്റെ പേര് ചുതക്കി ‘ഭാഗി’ എന്നാണ് വിളിക്കാറെകിലും അതതു ഭാഗിയായി മുമ്പായം വിളിച്ചുപിടിപ്പേന്ന് എന്തിക്കു തോന്തി. “കര മുരുംഡ്” എന്ന തൊൻ മറുപടി കൊടുത്തു, ലീലയുടെ ചിന്താഗതി പിന്തുടയവാൻ ശ്രമിക്കുകയാണെന്നിക്കും. അപ്പോഴേക്കും മററായ ചോദ്യം പൊട്ടിപ്പുറപ്പുട്ടും. “എന്ന വിടാങ്ങേതാണോ?” വികാരഭരിതയായ എൻ്റെ സ്നേഹി തയുടെ മനസ്സ് ഒന്നിൽത്തന്നെ ഉറച്ചു നില്ക്കാതെ തുള്ളിക്കു ഉണ്ടെന്നതു കണ്ടു. എന്തിക്കു രസംതോന്തി. അതിനിടക്കു ഒരു തുല്യപ്പുവിൽ വന്നിൽക്കു ഒരു പുസ്തകരായെ പിടിക്കാൻ അവദ്ദോടി. അതിനെ പിടിച്ചു വിരലുകൾക്കിടയിലാക്കി, “എൻ്റെ തുടക്കവാ കള്ളി!” എന്ന മനോഹരമായിപ്പുറത്തു് അവളുടെനെ ചുംബിക്കുന്ന മട്ടകാണിച്ചു് വീണ്ടും പറക്കാൻ വിട്ടു. അവളുടെ അനിശ്ചയിതമായ പ്രസരിപ്പം പ്രക്തവും കണ്ടു് എന്തിക്കു് വീണ്ടും അകാരണമായ അതു ഭും പിടിപ്പുട്ടും. നിശാഖയായി തുമ്പി നടന്നിരുന്ന തൊൻ ഒരു വിധവയെപ്പോലെ തോന്തിച്ചു് രിക്കണാം.

തുമ്പി വീട്ടിലെത്തി. ലീല എല്ലാവരോടും വന്ന പടി പറിച്ചുപെപ്പുട്ടു. അഞ്ചൽപക്കാതുള്ളി എൻ്റെ തുടക്കാരയെല്ലാം കാണാൻ അവൻക്കു യുതിയായി, “ഭാഗി, എവിടെ അവരെല്ലാം? വേഗംവത്തുള്ളു്.” അവളുടെ ഒച്ചയും സംസാരവും പ്രസരിപ്പം ഒക്കെള്ളടി തുമ്പിയുടെ നില്കുശമായ വീട്ടിലെ ശാന്തമായ അതരീക്കു തിരികെ അവന്നാർവ്വണാക്കി.

ലീല കളിക്കഴിഞ്ഞു നമ്പ്പാരിളും ചുവപ്പുസാരിയു കൂത്തു ഉമ്മറത്തു വന്നു. അപ്പോഴേക്കും അയൽപ്പക്കളുള്ളിൽ വരെല്ലാം വിതന്നകാരിയെ കാണാൻ എത്തിച്ചേരുന്നിരുന്നു. അയൽപ്പക്കളുള്ളിൽ വരാകകൊണ്ട് ഏങ്ങനെയും അന്നോന്യും വീഴ്തിൽ പോകുന്നോൾ മോട്ടിയിൽ വേഷം ധരിക്കാറില്ല. സാധാരണ വേഷംതന്നെ ധാരാളമാണ്. തെങ്ങളുടെ ആ നാടൻ വേഷംഡർക്കൈറ്റിൽ ലീലയുടെ സാരിയുംമറും കിടന്ന തിളങ്കി. അതിന്റെ അന്നു പരിത്യതെപറ്റി ധരിച്ചുതകാണ്ടാ എന്നോ, അവർ ഒരു ക്ഷമാധാപന സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു “എൻ്റെ കയ്യിൽ മററാനും ഇല്ലാത്തിട്ടാണ്” എന്നു സാരിയുട്ടതിരിക്കുന്നതുണ്ട്. ഭാഗി, നാളേ നീ എന്നിങ്കു ഒരു മേൽമുണ്ട് തരണം.”

“ലീലക്കിതാണ് ചേച്ച്” എന്ന മിക്കവയും ഒരു മിച്ചു പറഞ്ഞു. ഒരു ചെറിയ പെൺകുട്ടി അയള്ലുടെ സാരി സന്തോഷാത്മകതയോടുകൂടി തലോടിക്കൊണ്ട് നിന്നു.

അങ്ങിനെ പുതിയ വിതന്നകാരിയുടെ വരവു ആ പ്രദേശത്തു മററാനുമാണ്ടാക്കിയിട്ടില്ലാത്ത ഒരണ്ടാൽപ്പും സാക്കി. പെരുമാറ്റത്തിലും മറും അവർ വളരെ സമ ത്രംയാളിയുണ്ട്. എല്ലാവരേയും ഇഷ്ടപ്പെട്ട പെരുമാറി. തന്റെ ശ്രൂപലാവണ്ണത്താൽ എല്ലാവരേയും ആക്കഷിക്കുകയും ചെയ്യു. തെങ്ങൾ ഓന്നിച്ചു പുഴയിലേക്കുപോരും. പോവുന്നവഴിക്കു അവർ പട്ടണത്തിൽ നടക്കുന്ന തമാശ കളിം, കോളേജിലെ പ്രേമക്കമകളിം മറും പറഞ്ഞു തെങ്ങളെ രസിപ്പിക്കും. എന്നാൽ ഈ രസങ്ങൾക്കും നേര സോകക്കുമ്പും എല്ലാം ചുവട്ടിൽ എന്നു ഭക്കി ടക്കു തല പോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. നീഡുലമായൊരു തടാകത്തിന്റെ നടക്കു ഒരു കല്ലിട്ടപോലുള്ള അന്നഭവ

മാണു് എനിക്കണ്ണായതു്. അതു ചെറിയ ചെറിയ ഓള
ങ്ങളണ്ണക്കു കുമതിൽ തടാകത്തിൻറെ ചുറ്റും പര
ക്കുന്നു. അകാരണമായി എനിക്കണ്ണായ ആ എന്തോ ഒരു
മനോവേദന സ്ഥായിയായി എനിൽ പറവിക്കുവാൻ
ആമിക്കന്നണ്ണെന്നു് എനിക്ക തോന്തിത്തുടങ്ങി.

ങൈ ദിവസം കാലത്തു ഞാനെന്നെന്ന മറിയിൽ കട്ടി
ലിനേലിൽനും ശ്രീയരേടുന്നു ഒരു കത്തു വായിക്കു
യാണു്. ഒരു മഞ്ഞല്ലാരിയുടുത്തു ഒരു മളിപ്പാട്ടം പാടി
ലാലു എന്നു മറിയിലേക്കു കടന്നുവന്നു. വാതിൽ
തുറന്ന ഉടനെ പെട്ടുന്ന നിന്നു മരന്തും തുകികൊബ്ദി
ചോദിച്ചു, “കാണാൻ വയ്ക്കാതെ ആളുടെയാണോ കത്തു്?”
അവർ കണ്ണാടിച്ചിരിച്ചുകൊണ്ടു് എന്നു അടുത്തു
വന്ന അഭിമുകമായിനിന്നു. തലക്കൽ ഭാഗത്തു് തുണ്ടനു
ശ്രീയരേടുന്നു പടം ചുണ്ടിക്കൊണ്ടുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു,
“അതാ ആ കാണുന്ന ആളുടെയാണു് കത്തു്. ഞാൻ
സത്യംചെയ്യാം. നല്ല സുന്ദരൻ. ഭാഗിയുടെ...” ഞാനല്ലം
പത്തും. ആ സമയത്തു് എന്നു സന്തോഷം പറഞ്ഞ
റിയിക്കാൻ വയ്ക്കു. ആ ആനന്ദത്തെളുപ്പിലിൽ, ഒരു നിമിഷം
എന്നു മനോരമണ്ണം ആശക്തം മറ്റും ഒന്നാഴി
യാതെ ലാലയോടു് തുറന്നപറഞ്ഞാലും എന്നൊനിക്ക
തോന്തി. എന്നാൽ ആ ആഗ്രഹമടക്കി ഞാൻ പറഞ്ഞു.
“അതു ശ്രീയരേടുന്നു ഫോട്ടോവാണു്. കട്ടിക്കാലം
മുത്തേണ്ണു തേങ്ങൾ കളിച്ചുവള്ളുവരാണു്. അല്ലാതെ
തേങ്ങൾ തമ്മിൽ ഒന്നമില്ല.” എന്നു മനോരമം തുടന്നു
പരയാതെയിരുന്നതിൽ ഞാൻ സന്തോഷിച്ചു.

“ആ കട്ടിക്കളിയാണു് വലിപ്പിത്തിൽ കാഞ്ഞമായി
കലാശിക്കു, ” അവർ തുടന്നു: “ഭാഗിക്ക ചേൻ ആർ,
ഭാഗി അദ്ദേഹത്തെ വിവാഹം കഴിച്ചു കട്ടിക്കളുമൊക്കെ

യാളി ഈ പ്രദേശത്തു താമസിച്ചു എത്ര സ്വവഹനഭവിക്കും! എനിഛു് അതാലോചിക്കുന്നോ കൊതിയാവുന്നാ.”

ഞാനാലോചിച്ചു. ഞാനം ആ ചീതും പലവുത് സകലിച്ചുവെക്കായുമല്ല. എത്രതവണ ഞാനതു ചെയ്തി കൂടും! ശ്രീയരേതനെ കല്യാണം കഴിച്ചു് ആ നാട്ടിൽ തന്നെ താമസിച്ചു് കൂട്ടികളുടെ കൂട്ടികളുമാക്കു യാളി ഞാനതു ആനദ്ദേശവഹനഭവിക്കും! തങ്ങൾക്കുന്നി നാണോ പണവും സന്ധാരമുഖികളും മറ്റും!

“ഭാഗിരെ ശ്രീയരേതനെ കാണാൻ തിട്ടക്കമായി. എവിടെയാണെന്തോ? നിങ്ങളെല്ലാവരും അദ്ദേഹത്തെ പുറി എപ്പോഴും പറയുന്നതു കേൾക്കാമല്ലോ.”

ഈതിനു മറുപടിയായി അദ്ദേഹം ബി. എൽ. പരീക്ഷയ്ക്കു പറിക്കുകയാണെന്നും, പരീക്ഷ കഴിഞ്ഞു ഒരാഴ്സ്ക്കൗളിൽ മടങ്ങിവരുമെന്നും മറ്റുള്ളൂ വിവരം ഞാനവരെ പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചു.

മറുള്ളവരെക്കാളും എനിക്ക് ലീലാക്ക പെത്തമാറാൻ സന്ദർഭം കിട്ടിയിരുന്നതിനാൽ അവളുടെ ചില്ലറ സ്വഭാവങ്ങൾ ചിലതെന്നിക്കേ കൂടുതൽ മനസ്സിലാ കാണും കഴിഞ്ഞു. അച്ചുനമ്പുമാതൃട എക്കപ്പെട്ടിയാക കൊണ്ടു് ലീലയെ വളരെ ലാളിച്ചുണ്ടോ പള്ളത്തിയിട്ടുള്ളതു്. ഒരഭീഷ്മമുക്കിലും അവർക്കു സാധിക്കാതെ വന്നിട്ടില്ല. ഞാനം കഴിയുന്നവിധത്തിൽ അവളുടെ സെഴുകയും മറ്റും നോക്കി അവരെളു സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. എനാൻ സ്വഭാവികമായി എനിക്കുന്നേര പക്കതി മനസ്സു എല്ലാ പ്രവൃത്തികളിലും ചെലുത്താൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. മറ്റൊ പക്കതി ആ മനോഹരമായ ഭിവസംഭവത

—അദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്ദർഭമുണ്ടാവാൻ പോകുന്ന അവ സരത്തു—കാത്തിരിക്കുകയായിരുന്നു.

അദ്ദേഹം എത്രേണ്ടം ശനിയാഴ്ച അടുത്തു. അന്തിം നേരം ജാന ലീലയെ സുത്രം തിൽ തന്റെ റീട്ടിലേക്കു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ട് പോയി. ഇതെന്നും പ്രാണങ്ങേധിത ചെയ്യാതപകാരമാണ്; അദ്ദേഹം വന്ന ഉടനെ തന്മ ശ്രക്കു സെപ്പരിസ്ല്യാപ്പത്തിനു കുറച്ചിട കിട്ടേട എന്ന കത്തി അവളുടുത്ത ഒരു വിദ്യയായിരുന്നു.

ഇതിലിടക്കു ലീല ജാനവിന്റെ ഭാസിയേടുന്ന തന്നിലേക്കാക്കപ്പിക്കുവാൻ ഒരു ശ്രമം ചെയ്തു കഴിഞ്ഞതി രിക്കുന്നു. എന്നാൽ ആ വിത്തൻ അതിൽ കുട്ടനുകയുണ്ടായില്ല. നല്ല തന്റെനേതാട്ടക്കുടി മെഡ്യു തലയുണ്ടി. തനിക്കു തന്റെ തുണിയെ മട്ടിലുള്ള ആളുകളായ്‌ടേ ചാച്ചക്കു വകയുള്ള എന്ന കത്തി അധാർ മനഃപൂർണ്ണം ശ്രീജിത്തതാണുന്നു എനിക്കു പിന്നീട് മനസ്സിലായി. എന്നാൽ മറ്റു രണ്ടു മുന്ന് പേര് ആ. സൗന്ദര്യ്യാമ തനിന്റെ വലയിൽ ക്ഷണം കുട്ടനൈ. മനസ്സു പുണ്ണാക്കി. പാവങ്ങൾ! അവരുടെ ദുർവിധി!! എനിക്കുവെത്തുടെ കാര്യ തനിൽ വലിയ സഹതാപം തോന്നി. എനിക്കു തോന്നുന്നതു് എത്തുന്നനാട്ടിന്റെ മുലയിലും പുതശ്ശുന്നാതുടെ മനസ്സിനെ ഇങ്ങനെ വശികരിക്കുവാനും അവരുടെക്കൊണ്ട് ചെപ്പിടിക്കുള്ളി കളിപ്പിക്കുവാനും ഒരു കാലത്തെല്ലുകുണ്ടിൽ മരാരാത കാലത്തു് ഒരു മോഹിനി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടാവും എന്നാണ്.

അതെത്തുമാവെട്ട്. ശ്രീയരേട്ടിന്റെ വരവുണ്ടാവുന്ന ദിവസങ്ങളും സ്വാഗതം ചെയ്യാൻ തോന്ന ഒരുക്കം കൂട്ടി തുടങ്ങിയിട്ടു് ദിവസങ്ങളുള്ളത്യായി! ഒരു യുവതി എറ്റവുമധികം ശ്രദ്ധാപൂർണ്ണം ഒരുക്കു കൂട്ടുന്നതു് അവളുടെ കാര്യ

കൾ‌ട വാദബന്ധങ്ങൾ ദിവസതെന്ന സ്ഥാഗതം ചെയ്യാനാണ്. എനിക്കു ലൈലു സമ്മാനിച്ചു സാരി താൻ അലക്കി വെച്ചിരുന്നു. അങ്ഗാദിവസം എന്തിനെയാണ് മടിച്ചീകരി മിശക്കി വക്ഷഭാഗതെന്നു താൻ കാലേ കൂടി മനസ്സിൽ സകലിച്ചു വെച്ചിട്ടുണ്ട്. എങ്കിൽ തരം പൊട്ടാണ് തൊടേണ്ടതെന്നും താൻ തീച്ചപ്പെട്ടതിയിരുന്നു ഇതെല്ലാം യഥാവിധി കഴിഞ്ഞു താൻ ക്ലീഡിനോക്കി. മഹി ഒരുക്കിലും രേഖപ്പോലെ എന്നിങ്ങൻ കൂടി മുഴുതിയിട്ടുള്ള എരുപ്പുകൾക്കു എന്താൽ പ്രകാശമാണ്!! ചുണ്ടുനുച്ചു വിടത്തി വീണ്ടും അമർത്തി ഉള്ളിൽ ഒരു മനസ്സിത്തേം താൻ ക്ലീഡിനോക്കി. എനിക്കെൻറു സൗജന്യത്വം വിശ്വസിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. എന്താൽ സൗജന്യമാണെന്നീക്കു!! താന്ത്രജ്ഞപ്പെട്ടു. ലൈലു വളരെ സുന്ദരിയാണെന്നും തെങ്ങൾക്കു കുറഞ്ഞിരിയാം. പക്ഷേ അവളുടെ സൗജന്യത്വത്തിൽ പക്കതിയും വസ്തുനാളുടെ മോട്ടിക്കാണാണ്. എന്നാൽ, ഹരായ്! അവളുടെ ഉട്ടപ്പുകൾ!! അതെന്നിക്കു കിട്ടിയിരുന്നു കുറഞ്ഞിൽ എന്നും ഒരു നിമിഷം താനാലോചിച്ചു. എൻറു നാടൻ വസ്തുങ്ങൾ അവയുടെ മുമ്പിൽ എത്ര നീഞ്ഞിരുന്നുണ്ടാണ്. ഉത്തരക്ഷണത്തിൽ ആ മോഹത്തിൻറു നീചപ്പഭാവം എനിക്കു മനസ്സിലായി. താനെന്നെന്നതെന്നു കിർത്തിച്ചു. അതു കൂടാതെത്തുന്ന എൻറു മുപാ എത്ര മനോഹരമാണ്! ശ്രീയരേഖ കൂട്ടത്തിൽ ഇഷ്ടം ഇതിനോടാവും എന്നും താൻ തീച്ചപ്പെട്ടതി. അല്ലെങ്കിൽ, തെങ്ങളുടെ സ്നേഹം വളർത്തു സൗജന്യത്വത്തിൻറു അടിസ്ഥാനത്തില്ലെല്ലാ എന്നും താൻ സമാധാനിച്ചു. എത്തെങ്കിലും ആ ക്ലീഡിയിൽ കണ്ണ മുപാ എനിക്കേറവും പിടിച്ചു. താൻ മനസാ സന്തോഷിച്ചു.

താഴുള്ളനിന്ന വേലക്കാരി പറയുന്നതു കേട്ട്.
“കൊച്ചുമ്മ മുകളില്ലണ്ട്. ഞാൻ വിളിക്കാം.”

അതു മുമ്പാകും കേൽക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ ഞാൻ
കോണിപ്പട്ടി ഇരண്ടിയുടുടങ്ങിയിരുന്നു. “വീഴേണ്”
എന്ന പറഞ്ഞു ശ്രീധരേഞ്ചൻ എൻ്റെ കൈകടനു
പിടിച്ചു. ഒരു നൂളുണ്ടായിരുന്നു. സന്തോഷംകൊണ്ടാണ്
മുഖം പൂഖ്യാധികം തുട്ടതിരിക്കുന്നും. നിന്തിമേഷനായി
എൻ്റെ മുഖത്തെക്കു നോക്കിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു,
“ഭാഗി, നീരെത്തൊരു സൂന്ദരിയായിരിക്കുന്നു!” ലജ്ജ
കൊണ്ട് എൻ്റെ മുഖം ചുവന്നു. ചുണ്ട് വിരുച്ചു. സ്വന്തേ
മുഖമുള്ളതിനാൽ ശ്രീധരേഞ്ചൻ പക്ഷേന്തിനും
അണ്ണിനെ ഒരടിനന്നും കിട്ടണമെങ്കിൽ ഞാനേരെക്കരെ
സൂന്ദരിയായിരിക്കുന്നും.

ശ്രീധരേഞ്ചനും വളരെ കോമളനായിട്ടിരുന്നു എന്നീ
ക്ഷത്തോന്നി. അല്ലെങ്കിൽ യാത്രാക്ഷിണിമില്ലെങ്കിൽ ആ
മുഖത്തിനു എറെതൊരു കൈയ്ക്കുകമാണു്! എൻ്റെ കൈ
പിടിച്ചിരിക്കുന്നും അദ്ദേഹം എന്ന താഴുള്ളതെക്കു
വലിച്ചിരിക്കും. അപ്പോഴേക്കും അകത്തുനിന്നും അമ്മ
വന്ന കശലപ്പുണ്ടും തുടങ്ങി. അവരോന്നിച്ചു തുണ്ടും
അടുക്കളുമുറെതെക്കു പോയി അമ്മയുമായി അല്ലനേരം
വത്തമാനും പറഞ്ഞതിനുശേഷം അദ്ദേഹം എൻ്റെ
പുരകെ വടക്കുപുരത്തെ വിശാലമായ മുറെതെങ്ങും വന്നു.

ചുത്തണ്ണിയതു് ഒന്നു രണ്ട് മണിക്കൂറെങ്കിലും ശ്രീധ
രേഞ്ചനാനിച്ചു സെപ്പരസല്ലാപം ചെയ്തു കഴിക്കുന്നുമെന്നു
ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. ആ സന്ദർഭം വന്നപ്പോൾ
വത്തമാനങ്ങളുംതന്നെ എൻ്റെ നാബിൽ വരാതെ
പോയി. നില്ലാരങ്ങളായ നാട്ടുവത്തമാനങ്ങളുള്ളതിട്ടു്

തെങ്ങൾ സംഭാഷണമാരംഭിച്ചു. ഓരോ നിമിഷവും വരാനിരിക്കുന്ന ഏതോ മനോഹരമായ ഒരു നിമിഷ തതിന്റെ നാട്ടിയായിരിക്കുമെന്ന് കയറ്റി ഞാനാസ്ത്രാ ദിച്ചു. ഇടയ്ക്കു അംഗ ചായ കൊണ്ടുവന്ന വെച്ചുപോയി. ശ്രീയരേച്ചൻ കോലായിൽ ഒരു പലകളുടുത്തിൽനിന്നു ചായ കുടിക്കുകയും ഞാനാരകക്കാതോടിനേൽ തിരപ്പിടിച്ചു കൊണ്ട് അതു നോക്കിനിന്നു വത്തമാനം പരയുകയും ചെയ്തു. എന്നിക്കേരുവും സന്ദേശമുണ്ടാക്കുവാൻ പോകുന്ന വത്തമാനം ഇന്തി വരാൻപോകുന്നതാണ്; ഒ, അടുത്തു വരുന്നതാണ്, എന്ന അക്ഷമധായി ചിന്തിച്ചു കൊണ്ട് ഞാൻ സമയംപോയതറിഞ്ഞില്ല. ശ്രീയരേച്ചൻ്റെ ചായ കഴിയാറായി. അപ്പുംഖാണ്ഡേഹം, “ഭാഗി, ഭാഗിക്ക ചായവേണേ?” എന്ന ചോദിച്ചതു.

“അവനവർക്കു കഴിഞ്ഞിട്ടു മതി അനേപജ്ഞാം” എന്ന ഞാൻ പരിഭ്രാന്തിയിൽനിന്നു.

“ഇത്തവണ മാസ്തു്, ഭാഗി. എന്നിക്കു വല്ലാതെ ഓഹിച്ചുപിരുത്തു. പിന്നെ, ഭാഗിയുടെ സംഭാബനാഷം കേട്ട രസിച്ചുപിരിക്കുവോൻ മഞ്ഞാദയും മറ്റും താനെ മരന്നപോ രൂപത്തിൽ ഞാനാണോ ഉത്തരവാദി?”

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗിക്കായ മുവസ്തു ഇന്തിയും ഇന്തിയും എന്നിക്കു കേർക്കുണ്ടുമെന്ന തോന്തി. “ഇപ്പോൾ മുവസ്തു പാഞ്ചതാളി” എന്ന മാത്രം ഞാൻ സമാധാനം പറഞ്ഞു.

“കയ കോപ്പുചെട്ടുക്കു, ചായ തരാം. ഞാൻ കഴിച്ചു പാത്രത്തിൽനിന്നു കഴിക്കില്ലല്ലോ” എന്ന പരീക്ഷിക്കാനായിട്ടോ, എന്നോ, ശ്രീയരേച്ചൻ കൂടിപ്പറഞ്ഞു.

“ചായ വേണമെങ്കിൽ എന്നീക്കു ഇന പാതുത്തിൽ നിന്നു കഴിച്ചുള്ളട എന്നില്ല.”

“എന്നാലിരു കഴിക്കു” എന്ന പറഞ്ഞു് അദ്ദേഹം പാതും നീട്ടി.

അതു മെടിച്ചു ഒരോറ മോഖലിനു അതിലെ ചായ അഞ്ചിനെത്തന്നു കഴിക്കണമെന്നു എന്നീക്കു മോഹ മുണ്ടായി. പക്ഷെ ഞാൻ മെടിച്ചുവില്ല. അതു കാണിക്കുന്ന അഭ്യന്തര പരീക്ഷിക്കാനായി ഞാൻ പറഞ്ഞു. “എന്നിക്കിപ്പോർ ചായ വേണു്.”

“അതു പററിയില്ല. കടിക്കാതെ തരമില്ല. കടിച്ചില്ലെങ്കിൽ അതിനുള്ള വിദ്യയെടുക്കണം.”

“എന്നാലൊന്നു കാണുന്നു” എന്ന പറഞ്ഞു ഞാൻ കൈകെട്ടിനിനു. ആ നില്ലിൽ ഇംഗ്രേസ് തന്ത്രങ്ങൾക്കു,— സൗകര്യങ്ങൾ—തന്നിട്ടുള്ള എല്ലാ വരൈകരണ രേഖയികളും ഞാനറിയാതെത്തന്നു പൂരപ്പെട്ടിരിക്കണം.

ആധിക്യരേഖൻ ചുറുമെന്നു നോക്കി എഴുന്നോറു എൻ്റെ അട്ടത്തുവനു ഇടത്തു കൈകൊണ്ടു എൻ്റെ തലയുടെ പിൻഭാഗം പിടിച്ചു ചായപ്പാതും എൻ്റെ ചുണ്ടത്തു വെച്ചു. ഞാൻ കടിക്കാൻ കൂട്ടാക്കിയില്ല. നിംബുസ്യിച്ചു കടിപ്പിക്കാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം എൻ്റെ തലമുടി മുൻ്തിച്ചു. സന്നോധ്യങ്കൊണ്ടു ഞാനാകു പൂളകിതയായി. എന്നെന്നതെന്നു മറന്നു. ഇനി വരാനിരിക്കുന്നതെന്നായിരിക്കുമെന്നു അക്ഷമയായി ഞാൻ കാര്ത്തനിനു.

അപ്പോഴേക്കം അകത്തുനിന്നു സംസാരവും കോലാ ഹാലവും കേട്ടു. ലീലയും കൂട്ടകാരം മടങ്ങിയെത്തിയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിടിയിൽനിന്നു മാറിനില്ല

വാൻ എനിക്കീടകിട്ടി. അപ്പോഴേക്കും അവരെരാകേ ഓരോത്തരായി കോലായിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു.

പഴയ തൃക്കാതമായി കലേപ്പുള്ളംചെയ്തു കഴിത്തെ രേഖം താൻ ലീലയെ ശ്രീയരേടുനു പരിചയപ്പെട്ടതി. ലീല ഞങ്ങളുടെ തൃട്ടതിലെ ഒരു പഴയ അംഗമെന്നോനു മായിരിക്കുന്ന അനോക്ക്. അതുകൊണ്ട് അവളും ലജ്ജ വിട്ടു ശ്രീയരേടുനെ ഏട്ടുനേന്ന സംബന്ധനയോടുള്ളി വിളിച്ചു പറഞ്ഞു, “എത്ര ദിവസമായി ശ്രീയരേടുനെ കാത്തിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ എല്ലാവരും താത്തുട്ടി ഇനി ചീരിച്ചു ലഹളളുട്ടി ഇം രാജ്യമിട്ടു കല്പക്കുന്നും.” ഈതു പറഞ്ഞു അവർ ശ്രീയരേടുന്നുറ മുഖത്തുനോക്കി മന സ്ഫുരിച്ചു തുകിനിനു. ആ ചീരി കണ്ണപ്പോൾ ഇന്നതെന്നു പറഞ്ഞാൻ വയ്ക്കാതെ ഒരു ഭയം എന്നുറ സിരകളിലൂടെ കാടി. ശ്രീയരേടുനു പക്ഷേ മറുപടിഞ്ഞായി ഒന്നു പുണ്ണിരി തുകകയേ ചെയ്തുള്ളൂ. വീണ്ടും അദ്ദേഹം എന്നുറ നേക്ക് തിരിത്തു സംഭാഷണമാരംഭിച്ചു. എനിക്കു സന്താഷ മായി. എക്കിലും ഒരകാരണമായ മനസ്സല്ലും ആ തുടിക്കാ തുരിൽ നിന്നു എനിക്കണ്ണായി.

ഇത്രായിത്തുടങ്ങിയിരുന്നു. അധികം താമസി യാതെ ഓരോത്തരായി പിരിത്തു. ശ്രീയരേടും എന്നോടു പ്രത്യേകമായി ഒന്നു രണ്ടു തവണ യാത്രചോ ദിച്ചു മടങ്ങിപ്പോയി.

അങ്ങിനെ താനേരവും ആശീച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ആ സന്ദർഭവും അവസാനിച്ചു. പക്ഷേ സുവർണ്ണരേവക ശ്രക്കു പകരം ഭയപ്പെട്ടതുനു കാർമ്മേലാഡാണ് അതിൽ നിരിത്തിരിക്കുന്നതെന്നു് എനിക്കു തോന്തി. എന്നുറ പ്രതീക്ഷകളും താനക്കൂമ്പുമയായി കാത്തുകൊണ്ടിരുന്ന ആ

മനോഹരമായ എന്തോ ഒരു വത്തമാനവും—എല്ലാം, ആ കാർമ്മേലാറ്റർക്കളുടെ മരണത്തുപോയി. അവ ഇനിഡിയാരിക്കലും തെളിഞ്ഞു വരില്ലോ? എന്ന് ആരോ എന്നോടു മന്ത്രിക്കന്നപ്പോലെ തോന്തി ഞാൻ അധികാരിയാ വുകയും എന്ന ഒരു തെളച്ച് ബാധിക്കുകയും ചെയ്യു. പക്ഷെ വീണ്ടും ഞാൻ ദൈഖ്യമവലംബിച്ചു വിചാരിച്ചു. “ഇനിയും ശ്രീധരദേഹ തനിച്ചു കാണാനും സ്വന്പര സ്ഥാപ നടത്താനും മറ്റും തരമാവും.”

എന്നാൽ പ്രതീക്ഷകൾക്കു വിപരീതമായിട്ടാണ് സംഭവങ്ങളും ദിവസങ്ങളും കഴിഞ്ഞു പൊല്ലുണ്ടിൽ നന്നാം. ശ്രീധരദേഹൻറു വരവോടുകൂടി തന്നെള്ളടക്ക സംഭവ തിരെ ഉന്നേഷം പതിമടക്ക വദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഓരോ പുതിയ സംഭവങ്ങളും നേരനോക്കുകളും കണ്ണപിടിക്ക ശ്രദ്ധ. രണ്ടാർക്കണം പ്രത്യേകം കുറച്ചിടക്കിട്ടുക എന്നതു തിരെ അസാല്യമായി. എല്ലാവരും എപ്പോഴും തുമി ചൂണ്ടാം. മാത്രമല്ല, ശ്രീധരദേഹ സംബന്ധിച്ചുടെതോളും തനിക്കാണ് കൂടുതൽ ബാല്യത എന്ന മട്ടിൽ ലീല അദ്ദേഹത്തിൻറു കൂടെ എപ്പോഴും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതിൽ ഒരു നിഷ്പഷ്ട കാണിച്ചിതനാവോ എന്ന കൂടി എന്നിക്കു തോന്തി.

സ്നേഹവും സമാധാനവും വാണിതന തന്നെള്ളടക്ക കൂടുതിൽ പലേടത്തുനിന്നും ക്രമേണ ദുഷ്പംശയങ്ങളും ആവലാതികളും തലപൊക്കാനാരംഭിച്ചു. ലീലയുടെ സ്വഭാവങ്ങൾ ചിലതു പരസ്യമായിക്കണ്ണപ്പോൾ ചില ക്രമങ്ങളും നടപ്പിൽ വരുപ്പും ആവലാതിയും തുടങ്ങി. അവൻ എല്ലാവരോടും താനവത്തുടെ നാഡിക്കണ്ണാനുഭാവത്തിൽ പെത്തമാറ്റുന്നവെന്നുത സ്ഥലത്തുനിന്നും. ഇങ്ങനെ പലക്കം പല ആവലാതിയും തമ്മിൽ തമ്മിൽ

പറയാൻണെന്ന്. തെങ്ങരല്ലാനീചു ചിലപ്പോൾ നടക്കാനിരഞ്ഞിഷ്ടാൽ ലീല ശ്രീയരേചന്ദ്ര കൈപിടിചു പറയും, “നമ്മക്കു മററാതെ വഴിക്കു പോവുക.” ഈതും ഇതുപോലുള്ള മറ്റൊരു നില്ലാരസംഗതികളും എന്നിക്കു കണ്ണക്കാതായി. അവളിടയ്ക്കു വ്യംഗ്യാത്മഞ്ജളദാന്തിയ മുളിപ്പാട്ടുകളും ദ്രോക്കണ്ണില്ലെന്നുള്ളും ചൊല്ലി ചിലതുടെ മനസ്സാക്കണ്ണിക്കവാൻ തെനെപ്പറ്റം. ഈതു പൊതുവിൽ അതുപ്പിക്കര മായി തോന്നി. സകലകാർത്ത്വങ്ങളിലും ലീല തെങ്ങരേ ക്കാർ സമർപ്പാണാനും നടക്കാൻ ശ്രമിചു. ക്കരെ ദയപ്പാം അതു ഫലവാത്താവുകയും ചെയ്തു. എല്ലാററിനം തെ പുറംപുച്ചുകാട്ടത്തു തനിക്കളുള്ളതിലധികം നടക്കാൻ അവർക്കു പ്രത്യേകരമായ സാമർപ്പണങ്ങൾ. ഈതു പലത ദേഹം അതുപ്പിക്കാൻ ആന്തരമായ നിന്നയ്ക്കും കാരണമായി.

ക്കല്ലുകടിയെന്നോ അസൂയയെന്നോ കണ്ണക്കുടായു യെന്നോ എത്തുവേണമെങ്കിലും ഇതിനെ വിളിക്കാം. തെങ്ങളുടെക്കുടിച്ചിൽനിന്നും പാതുക്കെപ്പുതുക്കെ സമാധാന വും സംതൃപ്പിയും ധാരുപരാജയ പിരിയാൻ തുടങ്ങി.

ലീലഭോട്ട് ഉള്ളാൽ മത്സരിചു. പലകം പുതിയ പുതിയ തുണിത്തരങ്ങളും മറ്റും വരുത്തി. തെങ്ങളുടെ പ്രധാന തുണിപ്പാപ്പുകാരനെന്ന് പീടികയിൽനിന്നും അതുകൊണ്ട് ദ്രോക്കകൾ ശൈഖ്രവവനം, പ്രതീക്ഷക്കെതിരായി, വിഘ്യവിന്മുഖ രണ്ട് തവണ അധാർക്കു പുത്തനായി സാമാന്യങ്ങൾ വരുത്തേണ്ടിവന്നവെന്നും മറ്റും തെ പുക നാട്ടിൽ പരന്നിതനും.

പാതുക്കെ പാതുക്കെ കാര്യങ്ങൾ ഓരോന്നോരോ നായി മാറുന്നവെന്നും എന്നിക്കുതോന്നി. എന്നെന്ന സംബ

സിച്ചിടതേതാളം ആ മാറ്റം എത്ര ആവശ്യകരമാണെന്ന സാളിയും തൊന്തരണാട്ടവിൽ ധരിച്ചതെന്ന തോന്തരം. തെങ്ങൾക്ക് പണ്ണാരിക്കലും ഉണ്ണായിട്ടുണ്ടെന്ന ഓക്കാൻ വയ്ക്കാതവിധി അതു ലഹരിയയവും ഉല്ലാസപ്രദവുമായി തന്ന ആ വേഗല്ലാലം. ഈ ലഹരിയും ഒച്ചപ്പാടം ചിരിയു മെല്ലാം വരാനിരിക്കുന്ന ഏതോ ഒരു ഗ്രഹപ്രിഫേറ്റുന്ന നാന്തരിയാണെന്ന തൊന്തരിക്കുന്നതും. അതുകൊണ്ട് ഇടക്കു അകാരണമായി ഏനിക്കുള്ളിൽ ഒരു വിറുഡം അനുഭവപ്പെട്ടും. ഉടനടി തൊൻ സമാധാനപ്പെട്ടു. ഈ കോലാഹലമെല്ലാം ലീല പോകുന്നതോടുകൂടി അസൂ മിക്കം. അതിനുശേഷം സാങ്കുട്ടുടെ നാട്ട് പണ്ണേംത ശോന്തതുംഡിലേക്കും സംതൃപ്പിയിലേക്കും മടങ്ങും. അപ്പോൾ കുടിക്കുന്ന അനേകവരെ സാധിക്കാതെപോയ മനോരമ ഞങ്ങളും ആശക്കളും മറ്റും സാധിക്കുയും ചെയ്യും.

അഞ്ചിനെ ഏതോ ഒരു മനോഹരമായ പ്രഭാത തത്തിന്റെ ഉദയം ഇന്നാണെവും, നാഭൈയുണ്ടാവുമെന്നോത്ത് തൊൻ ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചുപോന്നു. അവഡാവട്ട വിരു സങ്കുലായി കൂട്ടുകാതെ ലഹരികൾക്കിടയിൽ, അഞ്ചിനെ ആരുമറിയാതെ ഓടിക്കാണ്ടിതെന്നു.

ഒരു ദിവസം ജാന ചുരുന്ന രഹസ്യമായി വിളിച്ചു ചോദിച്ചു. “ഭാഗീ, ഭാഗീയും ശ്രദ്ധിക്കുന്ന തമ്മിൽ വല്ലതും പറഞ്ഞതാത്തിട്ടുണ്ടോ? നിങ്ങൾ തമ്മിൽ വിവാഹം കഴിക്കാമെന്നും മറ്റും.....”

അപ്രതീക്ഷിതമായ ആ ചൊദ്യം ഏൻ്റെ പ്രാണ സവിയുടെ മുഖത്തുനിന്നു കേടുപോർ എൻ്റെ വയറോനു കാളി. അഞ്ചിനെയോന്നു ആവശ്യമില്ലാതിരിക്കുന്നതുകു വല്ലും തെങ്ങളുടെ ബന്ധം അതു ആധുലമാണെന്ന തൊൻ

കത്തിയിൽനം. ജാനവിൻറെ ചോദ്യം എന്ന ചിന്മാരാക്കലാക്കി. ശ്രീയരേട്ടൻ വന്ന അന്ന സന്ദർഭത്തിൽ നടന്ന തൊക്കെ ഞാൻ സ്നേഹിതയോട് വിസ്തിച്ചു പറഞ്ഞു. അവളുടെ മുഖത്തു തുപ്പിവന്നതായി കണ്ടില്ല.

“ഭാഗീ!”, വേദനയും ഭയവും ജനിപ്പിക്കുന്ന ഒരു സ്വരത്തിൽ അവൾ പറഞ്ഞു. “ശ്രീയരേട്ടൻറെയും പീഠയുടേയും പെതമാറരം എനിക്കുന്നേരോ പിടിക്കുന്നില്ല. അതൊരുസ്തതാണ്, ആ ലീല” ഈ പറഞ്ഞവർ ധ്യതി പൂട്ടു പോയി.

ഞാൻ ചിന്മാരാക്കലയാളിൽനം. വിധി എന്ന പിടിച്ചുതല്ലെങ്കാൻ കാത്തിരിക്കുന്ന കഴിയുടെ ആഴം ജാനവിൻറെ ഇം വാക്കുളാണ് കാണിച്ചതന്നത്. എങ്കിലും ഞാൻ സമാധാനിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. കഴിഞ്ഞ പോയ കാലങ്ങളെ ഞാൻ സ്മരിച്ചു. ഞാനൊടുവിൽ ചെയ്തപൂട്ടു. അങ്ങിനെയൊരു ദൃഢിയി സംഭവിക്കാൻ മാത്രം ഞാനെന്തൊരു മഹാപാപമാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ള തെന്നെൻ്റെ ദൈവമേ!! അദ്ദേഹം അതു കംന്തല്ലഭയന്നായി തത്തീതമോ? ഇല്ല, അങ്ങിനെ വരില്ല!!

ദിവസങ്ങൾ വീണ്ടും കഴിഞ്ഞു. ലീല പുരപ്പു ദേണ്ടുന്ന ദിവസം അടുത്തു. പോകുന്നതിൻറെ തലേ ദിവസം കൂടുകാരികളൗത്തമിച്ചു ചീരിച്ചുകൊണ്ട് അവൾ ഏൻറെയട്ടക്കൽ വന്ന ചോദിച്ചു.

“ഭാഗീ, എനിക്കു ശ്രീയരേട്ടൻ തന്ന സന്മാനം കാണണ്ടോ?”

എന്ന മനഃപൂർണ്ണം കളിയാക്കാനും വേദനിപ്പിക്കാനുള്ള ഒരു മുച്ച് ആ ചോദ്യത്തിന്റെ സ്വരത്തിലുണ്ടെന്നു

എനിക്കെ തോനാൻ. “കാണാട്ട്” എന്ന കഴിയുന്നതും അടക്കിക്കൊണ്ട് ഞാൻ പറഞ്ഞു.

അവൻ ഉടനെ സാരിയുടെ മറവിൽനിന്നു ഒരു മോട്ടോ എടുത്തു കാട്ടി. അതു ശ്രീയരേടുന്നുതാണ്. എനിക്കെ തല ചുറവുന്നതുപോലെ തോനാൻ. തൊണ്ടയിൽ എന്തോ ഉത്തരവുന്ന ശബ്ദം തെള്ളുപുട്ടതി.

എൻ്റെ നിസ്തുഹായമായ നോട്ടവും ഇരിപ്പും അവയ്ക്കു സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നപോലെ തോനാൻ. അല്ലെങ്കിൽ സംഭാഷണം തുടരാതെ അവളുവിടംവിട്ട് പോകേണ്ടതായിത്തന്നു. അതിനു പകരം അവൻ വിജയസൂചകമായ സ്വർത്ഥതയിൽ തുടന്ന്, “എൻ്റെ മോട്ടോ ശ്രീയരേടുനും സുക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്. ഭാഗി നീ ഒന്തുടി കേടുവോ? അദ്ദേഹം എൻ്റെ ശ്രീരാജാവാൻ വരുന്നു. അച്ചുന്നുവും കീഴിലാണ് പ്രാക്തീസ്.”

ഈ പറഞ്ഞു കഴിയുന്നുപോഴേക്കും ശ്രീയരേടുന്നുവും മനസ്സിൽത്താരുകിക്കൊണ്ട് വാതില്ലെങ്കിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ഞാൻ തലതിരിച്ചു ജനലിനുള്ളിൽക്കൂടി പൂരതേക്കുന്നോക്കി. അക്കണം ഞാൻ ശ്രീയരേടുനെ വെറുത്തു! കലശലാധി വെറുത്തു! ഒരു മൊട്ടസൂചി ദേഹമാസകലം തുളച്ചുപാഡുന്നപോലെ ഒരു വേദന ഞാനന്നഭവിച്ചു. “അയ്യോ; ദൈവമേ! അദ്ദേഹത്തിനിൽ നിന്തുകയായിരുന്നുവാൻ കഴിയുമോ!! എൻ്റെ ശ്രീയരേടുനും!!”

ഞാൻ മുഖം തിരിച്ചപ്പോഴേക്കും ഭാഗ്യംകൊണ്ട് എപ്പാവൽം മറി വിട്ടിരിക്കുന്നു. ഒരവിധം പ്രസന്ന തയ്യം ദെയ്യുവുമവലംബിച്ചു ഞാൻ ദിനക്കുത്യന്നുള്ളിലേ പെട്ടു. അക്കതേക്കു ചുന്നപ്പോൾ അമ്മ എൻ്റെ നേങ്ക് ഒരനീംമാരുത്തു നോട്ടം വിട്ടുപോലെ തോനാൻ. പക്ഷെ അവരെന്നും സംസാരിച്ചില്ല. സംസാരിച്ചാൽ

അതെന്ന പുർണ്ണധികം വ്യസനിപ്പിക്കുമെന്ന് അവർ കരതിയിരിക്കും. അമ്മയെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു കരയാ നെന്നിക്കു തോന്തി.

പ്രതീക്ഷിച്ചുപോലെതന്ന ശ്രീയരേടുൻ ലീലയുടെ അക്കുൻറ കഴിഞ്ഞ പ്രാക്കീസു് തുടങ്ങി. അധികം കഴി യുന്നതിനാമുപു അവത്രെ വിവാഹം നിശ്ചയിച്ചതായും കേട്ട്. അതിന്മേഖലം ശ്രീയരേടുൻ ഒരാററ തവണായേ തെങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ വന്നുള്ളൂ. അദ്ദേഹം അടുക്കളും ലേക്കു വരുന്ന സമയം എൻ വടക്കുന്നതുടുക്ക മേലുള്ള കുവാൻപോവാനൊത്തുകയാണു്. അദ്ദേഹം അമ്മയെ വിവാഹത്തിന് തുള്ളുക്കു ക്ഷണിക്കുന്നതും അമ്മ ശാന്ത യായി എന്നോ ശൈക്ഷിക്കു പായുന്നതും എൻ കേട്ട്.

ആ വിവാഹം ഭാഗിയായി വളരെ കേമമായ നിലയിൽ നടന്ന കമ്പ തെങ്ങൾ നാട്ടിൽ കേട്ട്.

ലഹളനിരഞ്ഞ ആ വേന്നല്ലാലുത്തിനു ശ്രേഷ്ഠം എന്നിക്കുന്നു നാട്ട് ഒരു വിജനസ്ഥലംപോലെ തോന്തി തുടങ്ങി. ശാന്തവും സമാധാനപരവുമായി കിടന്നി തന്ന ആ നാടിനു് ആ കോലാഹലമെല്ലാം കഴിഞ്ഞു ഇനി പുർണ്ണമിതിയിലെത്തുവാൻ സാധിക്കില്ലെന്നു എൻ കണ്ടു. ഇതിനു വേറേയും കാരണങ്ങളുണ്ടായി. പലതാം ഓരോ കാരണമായി വഴിക്കവഴി നാട്ടബിട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. പലതാം വിവാഹം കഴിച്ചു. ഒരു കൊല്ലുത്തി നിടക്കു ജാനവിന്നേറ്റും ഭാസ്യരമേന്നാൻനേറ്റും വിവാഹം നടന്നു. അങ്ങിനെ തെങ്ങളുടെ പണ്ഡത്തെ സംഘമെല്ലാം ചരിന്നിച്ചിതറിപ്പോയി. പല മാററങ്ങൾക്കും വശംവദ മായ ആ നാട്ടിൽ ഇനി സമാധാനത്തിനും സംത്രണിക്കും സ്ഥാനമില്ലെന്നു എൻ മനസ്സിലാക്കി.

ഞാൻ എന്നിക്കെ പണ്ണേ ഇഷ്ടമായിതന ഡിനി പഠനത്തിൽ കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ പതിപ്പിച്ചു. ഒരുവിൽ വിശ്വാസ പരീക്ഷ പാസ്സാവുകയും ചെയ്തു. ഈ സമയ തത്തിനുള്ളിൽ രണ്ടുനാലു ദിവസത്തെ പനിക്കു ശേഷം അക്കാ മരിച്ചിതന. അതിനാദേശം ആ നാടിൽ താമ സിച്ച പൊറുക്കുക എന്നിക്കുസാലുമായിതോന്നി. എ നേരാട്ടക്കിലും ഒരു ജോലികിട്ടി കടന്നപോവാൻ എന്നി കു കലശലാക ആറുചും ജനിച്ചു. വിവാഹത്തെപ്പറ്റി ജാൻ എന്നോടു പല തവണ ഉപദേശിച്ചു. പക്ഷെ അതിലെന്നിക്കെ തീരെ തുള്ളിതോന്നിയില്ല. ഒരാളും എന്നു ആകഷിക്കുന്നതായി എന്നിക്കുന്നഭവപ്പട്ടില്ല.

ഒരു ദിവസം ജാൻ എന്നു വിളിച്ചു ചൊദിച്ചു, “ഭാഗീ, ഭാഗിക്കെ ഒരു ഡിനി ടീച്ചുരായി തുള്ളിവപേരു റിൽ ഒരു പെൺപള്ളിക്കൂട്ടത്തിൽ പോകുന്നതു സമ്മതമാണോ? ഈ നാട്ടവിട്ടു കിട്ടുകാലം താമസിക്കവാനാണ്” ഞാൻ ഉപദേശിക്കുക.

സന്ദേഹംകൊണ്ട് ഞാനവരെ കൈടിപ്പിടിച്ചു.

അങ്ങിനെ ഞാൻ തുള്ളിവപേരുറിൽ ഒരു ഡിനി— അദ്ദുപികയാണിത്തീന്ന്. ഞാനവിടെ താമസമായെ കിലും ശ്രീയരേട്ടനേയോ ലീലയേയോ കണ്ണിതന്നില്ല, ഇടക്കു കടലാസ്സിൽ മിസ്സിസ് ശ്രീയരമനോൻറെ പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി പ്രതിപാദിച്ചു കാണാം. പലപ്പോഴും അവരുടെ ഫോട്ടോവും കടലാസ്സിൽ കണ്ണിതന്നു. ശ്രീയരേട്ടനേപ്പറ്റിയോത്ത് ഞാനത്തുത്തെപ്പട്ടി. അദ്ദേഹത്തിന് മുത്തെല്ലാം ഒരുവിൽ ഇഷ്ടമായിത്തീന്ന്‌വോ? പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിൻറെ പേര് കടലാസ്സിലെങ്കും കണ്ണിതന്നില്ല. ഇന്നവക പ്രവൃത്തികളിൽ ഭായ്യും ഒപ്പും അദ്ദേഹത്തിന്

പക്ഷേ സ്ഥാനമുണ്ടാവില്ല. വീട്ടിൽ കട്ടികളെ ലാളിച്ചു കൊണ്ട് നില്ക്കുന്നായി കഴിഞ്ഞുള്ളടക്കയാവും അദ്ദേഹം തനിനു വൈവാഹികജീവിതം സന്തോഷകരമായി തീർന്നില്ലോ? എന്നതുപെട്ടേ!

അക്കഹാലുത്തെ മുൻ ദിനാഭ്യാസത്തിൽ ഒരു ഹിന്ദി നാടകവും വേണമെന്ന മുൻ ഭാരവാഹികൾ നിശ്ചയിച്ചു. അതിന്റെ ഭാരമല്ലോ എൻ്റെ തല കുലിച്ച.

നാടകദിവസം മുഴവൻ പണിയും തിരക്കമായി തന്നെ. രാത്രി കരെച്ചുന്നതിനുശേഷം, കരെ വിശ്രമം കിട്ടി. എന്ന് പുറത്തു കോലായിൽനിന്ന് അല്ലോ കാരു കൊള്ളുകയായിരുന്നു. കരെയകലെ ആരോ ദൂർ എന്ന ഇടയ്ക്കും സംശയം തീക്കന്ന മട്ടിൽ സുക്ഷിച്ചു നോക്കുന്നതായി കണ്ട്. കരേനേരം അഞ്ചിനേന്നിനും ഒട്ടവിൽ ദയിയുമവലംബിച്ചു അയാൾ എൻ്റെ അടുത്തു വന്ന തിരിച്ചുറിഞ്ഞതായി നടിച്ചു.

ഞാനം ശ്രീയരേതനെ തിരിച്ചുറിഞ്ഞു. തെങ്ങൾ തമിൽ കണ്ടിട്ടു ചുരുങ്ഗിയതു നാലമ്പുരകാലും കഴിഞ്ഞിരിക്കും. ഒട്ടക്കം ഞാൻ കണ്ടിരുന്നതിൽനിന്നും മാറി യിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹം; ജീവിതക്കൂദാത്തിന്റെ അടയാള നേർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു ചിന്നിക്കിടന്നിരുന്നു.

“ഭാഗി ഇവിടെ എന്നതു?”

“കുടുകാലമായി ജാനിവിടുമാണ്!”

അതുണ്ടായതെങ്ങിനെയാണുന്ന മനസ്സിലാവാതെ അദ്ദേഹം വിഷമിക്കുന്നതു കണ്ട്. എന്ന അവിടെ കാണാവാനുള്ള കാരണങ്ങൾ ഞാൻ വിവരിച്ചു പറഞ്ഞു കൊടുത്തു.

ങ്ങ ദീർഘപൊസത്താട്ടക്കൂട്ടി അദ്ദേഹം കരുനേരം മെംഗിയായി നിന്ന. വീണ്ടും തല പോന്തിച്ച് തെ കുറക്കാരൻറെ സ്വന്തത്തിൽ പറഞ്ഞു, “അമ്മ മരിച്ച വിവരവും മറ്റും ഞാനറിഞ്ഞു. തീരെ സൗകര്യമണം യിതന്നില്ല വരാൻ.” തെ നേരിയ അനുകണം അദ്ദേ ഹത്തിരൻറെ ക്ലിക്കളിൽ പോടിഞ്ഞതായി എനിക്കെ തോന്നി. അതു സ്ഥിരപ്പുമന്ത്രിനു മുമ്പ് അദ്ദേഹം കൈലേഖപ്പെട്ടിരുന്നു മുഖംതുച്ച പാതയു “എത്തുജ്ഞമാണോ!”

വീണ്ടും കരുനേരം എന്താണു് സംസാരിക്കേണ്ട തെന്നറിയാതെ ഞങ്ങൾ നിന്ന. വീണ്ടും അദ്ദേഹംതന്നെ സംഭാഷണം തുടന്നു: “നാട്ടിലിപ്പോൾ വിശ്വേഷമെന്താ ക്കുയാണോ? പണ്ഡത്തെ സെററും നേരനോക്കളുമെല്ലാം ഇപ്പോഴമില്ലോ? അതോ എല്ലാം മാറിയോ? പണ്ട് നാം പുഴയിലേയ്ക്കു പോയിതന്നതും മറ്റും ഇന്നാലുകാഴിഞ്ഞ പോലെ തോന്നുന്നു! ഇപ്പോഴും ആ സന്തൃബാധമുണ്ടോ? അതോ മാറിയോ? എല്ലാം മാറിയിരിക്കും പക്ഷും!! അല്ലെങ്കിൽ ഭാഗിക്കേ എന്നെന്നക്കാളരിയാമല്ലോ.”

ഞാൻ വേഗം വിഷയം മാറ്റി. ലീലയെപ്പറിറിയും മറ്റും ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിനു് ആ വിഷയത്തെപ്പറി സംസാരിക്കുന്നതിൽ ഉന്നേഷ്മുണ്ടെന്ന തോന്നിയില്ല. “ലീല മിക്കവാറും വീട്ടിലുണ്ടാക്കിരിക്കുന്നുണ്ടോ. പല കാഞ്ഞ മായി പുറത്തായിരിക്കും.” വളരെ നേരം ആലോച നാമശന്മായി നിന്നതിനു ശ്രേഷ്ഠം അദ്ദേഹം തുടന്നു: “ആരോടെക്കില്ലോ ഒരാളോട് പറയുണ്ടോ, എന്നാൽ എൻ്റെ മനഃപ്രശ്നം കരുതെങ്കിലും വിട്ടുനേന്നും. ലീല യെ വിവാഹം കഴിച്ചതു വളരെ അവിവേകമായി പ്പോയി എന്നു് അധികം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പ് എനിക്കു

മനസ്സിലായി. എല്ലാം തലയിലെഴുത്ത് എന്ന സമാധാനിക്കുകയാണെന്നോ.”

ങ്ങ മുതിന്റെ ആശംകച്ചിയുടെ മട്ടിൽ നില്പിച്ചായ നായി നില്ക്കുന്ന എൻ്റെ പഴയ ശ്രീയരേഖയ്ക്കുന്ന മുവഭാവം എൻ്റെ ഉള്ളിൽത്തരംചു. എൻ്റെ കഷ്ണപ്പാട്ടകളും നിഷ്പദ്ധത്വങ്ങളായിപ്പോയ എൻ്റെ നിരവധി ആശകളും ആഗ്രഹങ്ങളും ഒരു നിമിഷനേരത്തേക്കു താൻ മറന്നു. ആ മുതിന്റെ ആശംകച്ചിയുടെ മനഃപ്രേരണങ്ങളെയോത്ത് ദൃഢിച്ചു. ഇംഗ്രേസ്! അദ്ദേഹത്തിനു സ്വർപ്പസ്വഭവങ്ങളും നല്ലിണമേ എന്ന പ്രാത്മിച്ചു. അല്ലാതെ എന്നിക്കൊള്ള ചെയ്യാൻ കഴിയും? ആ കഴിഞ്ഞ കാലങ്ങളും മറ്റും ഓരോ നോരോന്നായി എൻ്റെ സ്ഥൃതിപരമതയിൽ വന്നുന്നു. താന്നറിയാതെ എൻ്റെ മുഖം വിവർജ്ജനായി. അതു കണ്ടിട്ടോ, എന്നോ, അദ്ദേഹം പ്രസന്നത ഭാവിച്ചു ചോദിച്ചു, “ഭാഗിക്കൊരു വിവാഹവും മറ്റും വേണേ?”

ങ്ങ നിമിഷം മുമ്പ് എന്നിക്കെദ്ദേഹത്തോട്ടണബാധി തന്ന സഹതാപമല്ലാം ആ നശമായ ചോദ്യം നശി പൂച്ചു. ഉണ്ണണിക്കരിയാരായ ഒരു പ്രണത്തിനേൽച്ചു വിട്ടിരേതചുപോലെ ഒരു പ്രാണവേദന താനന്നഭവിച്ചു. കഴിയുന്നതു നിരസംഭാവിച്ചു താൻ പറഞ്ഞു: “ആ; അതിനീനിയും സമയമുണ്ടാണു.”

